

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Pro gradu -tutkielma
Aluetiede
Matkailumaantiede

SUKELLUSMATKAILU UHKIEN JA MUUTOSTEN EDESSÄ –
THAIMAASSA TOIMIVIEN SUOMALAISTEN SUKELLUSMATKAILUALAN YRITTÄJIEN
JA TYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMAT UHKAT JA VARAUTUMINEN MUUTOKSIIN

Sampsa Oksanen

2018

Ohjaaja:

Markku Löytönen

HELSINGIN YLIOPISTO
MATEMAATTIS-LUONNONTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
GEOTIETEIDEN JA MAANTIETEEN LAITOS
MAANTIEDE

PL 64 (Gustaf Hällströmin katu 2)
00014 Helsingin yliopisto

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty		Laitos/Institution– Department	
Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta		Geotieteiden ja maantieteen laitos	
Tekijä/Författare – Author			
Sampsa Oksanen			
Työn nimi / Arbetets titel – Title			
Sukellusmatkailu uhkien ja muutosten edessä – Thaimaassa toimivien suomalaisten sukellusmatkailualan toimijoiden kokemat uhkat ja varautuminen muutoksiin			
Oppiaine /Läroämne – Subject			
Matkailumaantiede			
Työn laji/Arbetets art – Level		Aika/Datum – Month and year	
Pro gradu -tutkielma		Toukokuu 2018	
		Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages	
		77 + liitteet	
Tiivistelmä/Referat – Abstract			
<p>Matkailun kasvaessa myös sukellusmatkailusta on kasvanut merkittävä osa matkailua. Thaimaa on Kaakkois-Aasian suosituin matkailumaa ja yksi suosituimmista sukellusmatkailumaista Aasiassa. Sukellusmatkailu on Thaimaassa taloudellisesti merkittävä matkailun muoto. Sen tärkein vetovoimatekijä on merellinen luonto, joka on altis erilaisille muutoksille. Ilmastonmuutoksen negatiiviset vaikutukset ja rannikkoalueiden kasvavat matkailijamäärät ovat uhka merelliselle luonnolle ja samalla sukelluskohteiden matkailulle. Matkailijoiden käyttäytymisen tai kohteen luonnonolosuhteiden muutoksilla on sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia alueen matkailuirtyksiin ja paikallistalouteen.</p> <p>Tässä pro gradu -tutkielmassa pyrittiin selvittämään mitä Thaimaassa toimivat suomalaiset sukellusmatkailualan yrittäjät ja työntekijät pitävät uhkana koko sukellusmatkailulle sekä edustamalleen sukellusmatkailuirtykselle, ja millaisia muutoksia he alalle odottavat. Lisäksi pyrittiin selvittämään millaisin toimenpitein koettuihin uhkiin ja muutoksiin on varauduttu.</p> <p>Tutkimus toteutettiin suorittamalla kahdeksan puolistrukturoitua teemahaastattelua. Haastateltavat olivat suomalaisia sukellusyrittäjiä sekä sukellusalan työntekijöitä. Haastateltavien tavoittamiseksi käytettiin sukellusyritysten internetsivuja, henkilökohtaisia kontakteja sekä lumipalloilmiötä. Haastateltavien rajaamisella suomalaisiin, ja erityisesti suomenkielisiin haastateltaviin, pyrittiin minimoimaan väärynmäärrysten mahdollisuus haastattelutilanteissa. Haastatteluaineiston analysointimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia, jonka avulla aineisto teemoiteltiin johtopäätösten tekemistä varten.</p> <p>Tulosten perusteella suurimpina uhkina sukellusmatkailulle pidettiin ilmastonmuutoksen aiheuttamaa meriveden lämpötilan nousua, joka pahimmillaan aiheuttaa koralliriuttojen tuhoutumisen, sekä kohteiden kantokyvyn ylittäviä matkailijamääriä ja rakentamista. Kohteissa konkreettisena uhkana koralleille pidettiin kokemattomia snorklaajia ja sukeltajia, joilla on puutteellinen ymmärrys merellisestä luonnosta. Tämän seurauksena koralleille aiheutuu vahinkoa snorklaajien ja sukeltajien kosketuksista. Edustamilleen sukellusyrityksille haastateltavat pitivät suurimpana uhkana sekä alueellista että kohdekohtaista kilpailua. Lisäksi esiin tuli Thaimaan matkailun kausiluonteisuus, ja sen aiheuttamat haasteet yritystoiminnalle. Uhkana sukellusyrityksille pidettiin myös hankalia työluopasäädöksiä, heikkoa viranomaishallintoa ja maassa rehottavaa korruptiota. Tärkeimpinä toimenpiteinä uhkia ja muutoksia vastaan, tai niihin sopeutumisessa, pidettiin yhteistyötä eri toimijoiden välillä sekä oman yritystoiminnan suunnitelmallisuutta ja ennakkointia tulevaisuuden asiakkaiden tarpeista.</p> <p>Suomalaisten sukellusmatkailualan yrittäjien ja työntekijöiden kokemat uhkat ovat hyvin yhteneväisiä alan kirjallisuudessa esiintyvien uhkien ja muutoksien kanssa. Koetut uhkat vastaavat hyvin pitkälti myös rannikkomatkailuun liitettyjä uhkia. Sukellusmatkailualalla on kuitenkin erityisenä huolenaiheena merien ja korallien hyvinvointi. Näistä alan välttämättömistä vetovoimatekijöistä pyritään pitämään kiinni. Hyvät sukellusolosuhteet pyritään säilyttämään ja heikentyneitä kohteita parantamaan suojelun ja valistuksen avulla. Sukellusyritykset tavoittelevat kestäväää matkailua taloudellisen kannattavuuden rajoissa ja pyrkivät kehittämään toimintaansa jatkuvasti pidentääkseen yrityksen elinkaarta ja parantaakseen sukellusmatkailijoiden hiipuvaa kiinnostusta Thaimaata kohtaan.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords			
Sukellusmatkailu, rannikkomatkailu, matkailun uhkat, sukellusyritys, vetovoimatekijät, Thaimaa			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto - HELDA			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty		Laitos/Institution– Department
Faculty of Science		Department of Geography and Geosciences
Tekijä/Författare – Author		
Sampsa Oksanen		
Työn nimi / Arbetets titel – Title		
Dive tourism facing threats and changes – Experienced threats and preparations for change of Finnish dive tourism operators in Thailand		
Oppiaine /Läroämne – Subject		
Tourism geography		
Työn laji/Arbetets art – Level	Aika/Datum – Month and year	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages
Master's thesis	May 2018	77 + appendixes
Tiivistelmä/Referat – Abstract		
<p>Growing tourism has led dive tourism to become a significant tourism sector. Thailand is the most popular tourist destination in Southeast Asia and also one of the most popular dive tourism destinations in Asia. Economically, dive tourism is a very significant form of tourism in Thailand. The marine environment is the most important pull factor of dive tourism and it is vulnerable to different kind of changes. The negative effects of climate change and growing tourism of coastal areas are threats to both marine environment and tourism of dive destinations. Changes in behavior of tourists or environmental conditions have direct and indirect impact on local economy and tourism businesses.</p> <p>The aim of this thesis was to find out what kind of threats Finnish dive tourism operators in Thailand are experiencing that have effect on dive tourism, and more specifically on business they are representing, and what kind of changes are expected in the future. Another aim was to study what actions have been taken against these threats and changes.</p> <p>This research was conducted by doing eight semi-structured theme interviews. The interviewees were Finnish dive tourism entrepreneurs and employees and they were targeted with the help of web pages of diving companies, personal connections and snowball effect. To avoid misunderstandings during the interviews, the interviewees were limited to Finnish, and more specifically to native Finnish speakers. Interview material was analysed using content analysis to divide the material into themes for further conclusions.</p> <p>Based on the findings the major threat to dive tourism was considered to be the seawater temperature rise caused by climate change, which at worst can cause the destruction of coral reefs. The other major threats were the number of tourists and the excessive construction exceeding the carrying capacity of the destinations. As concrete threats to corals in the destinations were considered to be inexperienced snorkelers and divers with insufficient understanding of the marine environment, and as a result they cause damage to the corals by physically touching them. A major threat to the dive business that interviewees pointed out was regional and destination level competition. The seasonal nature of tourism in Thailand and the challenges it causes to business were also mentioned. Difficult work permit legislation, weak administration and corruption were also considered to be threats to businesses in Thailand. The most important actions against threats and changes or for adapting to them, were cooperation between different stakeholders, planning of own business activities and anticipating future customer needs.</p> <p>Finnish dive tourism operators experience very similar threats that appear on the dive tourism literature. Threats are also comparable to those that are associated with coastal tourism. The wellbeing of seas and corals is particularly a concern to dive tourism sector and it tries to hold on to this pull factor that is vital to it. Through conservation and education good diving conditions are aimed to maintain and improve the weakened dive sites. Dive businesses are pursuing sustainable tourism within the limits of economic profitability. They continuously try to develop their business, extend the life cycle of their company and improve fading interest of dive tourists towards Thailand.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords		
Dive tourism, coastal tourism, threats of tourism, diving company, pull factors, Thailand		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited		
HELDA		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information		

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1 Tavoite	2
2. TUTKIMUSKYSYMYKSET	3
3. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	3
3.1 Matkailu ja matkailija	3
3.2 Kestävä matkailu	4
3.3 Sukellusmatkailu	5
3.4 Matkailuyritys	5
3.5 Sukellusyritys	6
4. KIRJALLISUUSKATSAUS JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
4.1 Leiperin matkailun aluesysteemi ja matkustusmotivaatiot	7
4.2 Butlerin elinkaarimalli ja matkailijatyypit	8
4.3 Sukellusmatkailun tutkimus	11
4.3.1 Taloudellinen näkökulma	12
4.3.2 Sosio-kulttuurinen näkökulma	13
4.3.3 Ekologinen näkökulma	14
5. KIRJALLISUUDESSA ESIINTYVÄT UHKAT, MUUTOKSET JA TOIMENPITEET	15
5.1 Kilpailu	16
5.2 Kasvava matkailu	17
5.3 Turvallisuus	19
5.4 Ilmastonmuutos	19
5.5 Villi kortti -tapahtumat	20
5.6 Toimenpiteet	20
6. METODOLOGIA	21
6.1 Menetelmä	23
6.2 Aineisto	24
6.2.1 Tutkimusalue	24
6.2.2 Aineiston keruu	25
6.3 Analysointi	29
7. TULOKSET	32
7.1 Sukellusmatkailun globaalit uhkat	32
7.1.1 Ilmastonmuutos ja saasteet	32

7.1.2 Matkailijoiden määrä	33
7.1.3 Maailmanpoliittinen tilanne.....	33
7.2 Sukellusyrityksien kokemat uhkat	33
7.2.1 Kilpailu	34
7.2.2 Yrityksen näkyvyys	36
7.2.3 Yhteistyö.....	37
7.2.4 Hintojen nousu.....	38
7.2.5 Kausiluonteisuus.....	39
7.2.6 Sukellusmatkailun säätely, yrittäminen ja työluvut	41
7.2.7 Korruptio.....	42
7.2.8 Hallinto	43
7.2.9 Kohteiden ruuhkautuminen ja kantokyky.....	45
7.2.10 Saavutettavuus	46
7.2.11 Kohteiden turvallisuus	46
7.2.12 Median uutisointi	48
7.2.13 Kalastus.....	49
7.2.14 Sukeltajat ja snorklaajat	50
7.2.15 Luonnononnettomuudet.....	51
7.3 Toimenpiteet ja kehitysideat	51
7.3.1 Yhteistyö.....	52
7.3.2 Ympäristönsuojelu.....	52
7.3.3 Kilpailuun vastaaminen	53
7.3.4 Yritystoiminnan suunnittelu ja ennakointi.....	54
7.3.5 Yrityksen kehittäminen.....	55
7.3.6 Sukellusmatkailun yleinen kehittäminen	56
7.4 Yrityksen elinkaaren vaihe.....	57
8. POHDINTA	59
8.1 Etiikka	60
8.2 Luotettavuus	61
8.3 Johtopäätökset.....	63
8.4 Merkittävyys ja jatkotutkimus.....	67
LÄHTEET	69
LIITTEET.....	78
Liite 1 Haastattelurunko.....	78

1. JOHDANTO

Luonnonkatastrofit, terrori-iskut, maailmanlaajuiset talouskriisit, ilmastonmuutos sekä muutokset matkailijoiden matkailutottumuksissa ovat esimerkkejä, jotka kaikki tavalla tai toisella vaikuttavat matkailuun. Vaikutusten kesto ja voimakkuus vaihtelevat globaalisti ja lokaalisti. Samaan aikaan maailman matkailu jatkaa tasaista kasvuaan, mitä se on tehnyt viimeiset 60 vuotta. Vuonna 2015 kansainvälisten matkailijoiden määrä kipusi YK:n Maailman matkailujärjestön, UNWTO:n, mukaan uuteen ennätykseen, ollen 1,186 miljardia matkailijaa (United Nations World Travel Organization [UNWTO] 2016).

Matkailun merkittävydestä kertoo, että se muodostaa 10 % koko maailman bruttokansatuotteesta ja edustaa 7 % (1,3 biljoonaa euroa) koko maailman tavaroiden ja palveluiden viennistä. Matkailuun panostetaan juuri sen taloudellisten tulojen takia ja monissa kehittyvissä maissa, kuten Malediiveilla (79,4 %), Bahamalla (44,8 %) ja Kambodzassa (28,3 %) matkailu muodostaa bruttokansatuotteesta merkittävän osan (Knoema 2018). Erityisesti merellisen matkailun mainitaan olevan merkittävä tulonlähde kehittyvien maiden paikallistalouksille (Tapsuwan & Rongrongmuang 2015). UNWTO:n (2016) mukaan kehittyvien maiden matkailijamäärät kasvavat kaksi kertaa nopeammin kuin kehittyneiden maiden.

Viime vuosikymmeninä myös sukellusmatkailusta on kasvanut merkittävä matkailusektori, niin taloudellisesti kuin sukeltajamäärällisestikin (Bennett, Dearden & Rollins 2003; Dimmock & Musa 2015). Suosituimmat sukellusmatkailukohteet sijaitsevat trooppisten vesien alueella (Garrod & Gössling 2008), usein kehittyvissä maissa. Suurin osa sukellusmatkailijoista on varakkaita länsimaalaisia, jotka tuovat matkailutuloja sukellusyrittäjille sekä rannikoiden matkailukohteiden muille toimijoille ja sitä kautta myös paikallisyhteisöön. Matkailun suuri suhteellinen osuus maan tai alueen talouden ylläpitäjänä luo riskin elinkeinosektorin yksipuolistumisesta, jolla voi olla merkittäviä seurauksia alueelle matkailun kokiessa muutoksia.

Sukellusmatkailun, joka kuuluu luontomatkailuun, vetovoima perustuu kohteen erityislaatuiseen kasvistoon, eläimistöön sekä maisemaan. Sukellusmatkailussa nämä vetovoimatekijät sijaitsevat veden pinnan alla. Sukellusmatkailu on altis muutoksille, jotka aiheuttavat näiden vetovoimatekijöiden merkittävän heikentymisen tai tuhoutumisen, jolloin muutokset ovat uhka kohteen matkailulle. Huolimatta matkailun hyvästä sopeutumis- ja joustamiskyvystä erilaisten muutosten edessä, luontomatkailukohteen vetovoimatekijöiden katoaminen ei kuitenkaan aina mahdollista matkailun uudelleen sopeutumista. Saarinen ja Tervo

(2006) mainitsevat luontomatkailun olevan erityisen haavoittuvainen juuri ilmastonmuutoksen seurauksille. Tämän johdosta erityisesti sukellusmatkailusta suoraan riippuvaiset toimijat kuten sukellusyrittäjät sekä heidän työntekijänsä, ovat alttiina muutoksille. Samalla myös matkailijoiden paikallistalouteen tuoma rahamäärä pienenee, mikä heijastuu negatiivisesti paikalliseen elintasoon. Tämä antaa aihetta sukellusmatkailuun vaikuttavien tekijöiden tutkimiseen.

Sukellusmatkailua on tarpeen tutkia alan sisältä, sillä se on uhka ja mahdollisuus itselleen. Hall ja Lew (2009) sekä Wongthong ja Harvey (2014) mainitsevat kokemattomat sukeltajat uhkana herkälle meriympäristölle, kun taas Gill, Schuhmann ja Oxenford (2015) sekä Bennett et al. (2003) nostavat esille sukellusmatkailulla olevat positiiviset vaikutukset. Ala nähdäänkin potentiaalisena keinona edistää ympäristönsuojelua, mutta myös keinona parantaa matkailukohteiden ihmisten elintasoja houkuttelemalla matkailijoita (Wongthong & Harvey 2014; Lucrezi et al. 2017).

Koska sukellusmatkailu on altis muutoksille, on syytä tutkia mitä muutoksia sukellusmatkailualan toimijat itse pitävät todellisina uhkina. Sukellusmatkailualan yrittäjien ja työntekijöiden kokemista uhkista ja muutoksista on tehty vähän tutkimusta, kuten Tapsuwan ja Rongrongmuang (2015) huomauttavat, ja suomalaisia sukellusmatkailualanyrittäjiä ja työntekijöitä erikseen koskevia tutkimuksia ei ole tehty juuri lainkaan. Tunnistamalla mitkä ovat merkittävimmät sukellusmatkailua koskevat uhkat, voidaan toimenpiteet näiden uhkien estämiseksi ja lieventämiseksi kohdistaa paremmin. Uhkien tunnistaminen on tärkeää, jotta asioihin voidaan vaikuttaa ennen kuin kohde menettää vetovoimansa.

1.1 Tavoite

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää sukellusmatkailuun kohdistuvia erilaisia uhkia ja muutoksia. Keskityn tutkimaan erityisesti Thaimaassa toimiviin suomalaisiin sukellusmatkailualan yrittäjiin ja työntekijöihin kohdistuvia uhkia ja muutoksia. Pyrin selvittämään heidän subjektiivisia näkemyksiään siitä, millaisia uhkia ja muutoksia he kokevat elinkeinoaan kohtaan. Lisäksi tarkoituksena on selvittää millaisia mahdollisia suunnitelmia ja toimenpiteitä suomalaisilla sukellusmatkailualan toimijoilla on kokemiensa uhkien ja muutosten varalle.

Thaimaata voidaan pitää erinomaisena tutkimuskohteena tutkittaessa sukellusmatkailua ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Thaimaa on yksi Aasian suosituimmista sukellusmatkailumaista (Wikitravel 2017) ja siellä sijaitsee lukuisia suosittuja sukellusmatkailukohteita, mukaan lukien yhdeksi maailman merkittävimmäksi sukelluskeskittymäksi mainittu Koh Tao, jonka vuosittainen matkailutuotto on arviolta 422 miljoonaa euroa (Main & Dearden 2007; Wongthong & Harvey 2014) sekä Similanin saaret, joiden vuosittainen matkailutuotto on arvioitu olevan noin 46

miljoonaa euroa (Tapsuwan & Asafu-Adjaye 2008). Thaimaa mainitaan matkailumaaksi, jonka matkailu on hyvin riippuvainen luonnosta ja jossa sukellusmatkailu on tärkeä matkailukohteiden paikallistalouksille (Tapsuwan & Rongrongmuang 2015). Pelkästään Phuketin alueelle arvioidaan matkustavan vain sukeltamisen takia yli 100 000 matkailijaa vuosittain (Bennett et al 2003).

Lisäksi Thaimaa on Kaakkois-Aasian suosituin sekä yksi maailman suosituimmista matkailumaista (Rittichainuwat & Chakraborty 2009; UNWTO 2016). UNWTO:n (2016) tilastojen mukaan Thaimaahan saapuvien kansainvälisten matkailijoiden määrä kasvoi vuodesta 2014 vuoteen 2015 20 % ollen 29,9 miljoonaa. Matkailun suora osuus Thaimaan bkt:sta oli vuonna 2016 9,2 % ja matkailun kokonaisosuus bkt:sta 20,6 % (World Travel & Tourism Council [WTTC] 2017), joten Thaimaan talous on kasvavassa määrin matkailun varassa.

2. TUTKIMUSKYSYMYKSET

Varsinaiset tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Mitä Thaimaassa toimivat suomalaiset sukellusmatkailualan yrittäjät ja työntekijät pitävät globaaleina uhkina sukellusmatkailulle?
- 2) Mitä Thaimaassa toimivat suomalaiset sukellusmatkailualan yrittäjät ja työntekijät pitävät uhkana edustamalleen sukellusmatkailuyritykselle?
- 3) Miten koettuihin uhkiin ja muutoksiin on varauduttu?

Ensimmäisellä kysymyksellä pyritään selvittämään mitkä ovat sellaisia tekijöitä, jotka ovat globaaleja uhkia sukellusmatkailulle tai koetaan uhkaksi suuressa osassa sukellusmatkailukohteita. Toinen tutkimuskysymys hakee vastausta siihen, mitkä tekijät ovat erityisinä uhkina suomalaisten sukellusmatkailualan yrittäjien ja työntekijöiden edustamille yrityksille ja kohteille sekä alueille missä yritykset toimivat tai millaisia uhkia itse kohteissa on. Kolmas kysymys kartoittaa millaisin keinoin ja toimenpitein yritykset ovat kokemiinsa uhkiin ja muutoksiin varautuneet tällä hetkellä ja millaisia suunnitelmia heillä on tulevaisuudelle.

3. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

3.1 Matkailu ja matkailija

Matkailua on sanottu sekavaksi sekä hämmentäväksi käsitteeksi (Scott, Hall & Gössling 2012; Markusen 1999), ja monitahoisuutensa vuoksi sitä on hankala määritellä. Erilaiset määritelmät vaikeuttavat matkailualan tieteellistä keskustelua (Edelheim & Ilola 2017). Tilastoinnin perusteella

matkailu määritellään usein kotimaanmatkailuksi, saapuvaksi matkailuksi ja lähteväksi matkailuksi. Kotimaanmatkailua on matkailijan oman maan sisällä tapahtuva matkailu. Saapuvalla matkailulla tarkoitetaan ulkomailta saapuvia matkailijoita, jotka eivät asu kohdemaassa. Lähtevällä matkailulla tarkoitetaan sen sijaan lähtömaan asukkaiden matkailua muihin maihin. (Scott et al. 2012.) Smith (1988) kuitenkin huomauttaa, että matkailualan eri toimijat tutkijoista matkailuyrittäjiin ovat tarjonneet omiin tarkoituseriinsä sopivia matkailun määritelmiä.

Englanninkielisessä kirjallisuudessa erotetaan usein matkailu (travelling) ja vapaa-ajan matkailu (tourism) toisistaan. Samoin erotetaan matkailija (traveller) vapaa-ajan matkailijasta (visitor/tourist) ja päivämatkailija (excursionist/same-day visitor) yön yli matkailijasta (overnight visitor) (UNWTO 2014). Yksi yleisimmistä käytetyistä matkailun määritelmistä on UNWTO:n määritelmä, jossa matkailu on ihmisten liikkumista ja toimintaa vakinaisen asuin- ja työympäristön ulkopuolella yhtäjaksoisesti enintään vuoden ajan, vapaa-ajan, työn tai muussa tarkoituksessa (Laimer 2010). UNWTO:n määritelmän hyvä puoli on sen mitattavuus, sillä se perustuu matkan kestoon eikä matkan tarkoitukseen (Shaw & Williams 2002). Se koetaanko matka vapaa-ajaksi vai joksikin muuksi, on hyvin yksilöllistä. Matkailun määrittely motivaation perusteella on hankalaa, koska subjektiivisiin vapaa-ajan käsityksiin vaikuttavat erilaiset kulttuuriset ja sosiaaliset tekijät (Shaw & Williams 2002).

3.2 Kestävä matkailu

Kestävä matkailu -termi on korvannut ja sisällyttänyt itseensä aikaisempina vuosikymmeninä matkailukirjallisuudessa esiintyneet kantokyky ja kasvun rajat -käsitteet. Kestävyys liitetään matkailussa nykyisin lähes kaikkeen ja sitä tarkastellaan monilla eri tasoilla. Matkailualalle kestävyys käsite tuli Bruntlandin komission vuonna 1992 valmistuneen raportin seurauksena. Siinä nostettiin esille kestävän kehityksen periaatteet, joita alettiin tämän jälkeen soveltaa myös matkailussa (Saarinen 2006).

Scott et al. (2012) huomauttavat että kestävä kehitys on kestävä matkailua laajempi käsite, koska se liittyy kaikkeen ihmisen toimintaan. Sen sijaan kestävä matkailu keskittyy vain matkailuun ja sen toimintamalleihin sekä erilaisiin vaikutuksiin. Huolimatta siitä, että perusajatus kestävässä matkailussa ja kestävässä kehityksessä on sama, eivät ne silti ole sama asia. Matkailun osa-alue voi yksittäin tarkasteltuna olla kestävä, mutta tarkasteltaessa matkailun osa-aluetta laajemmassa kontekstissa se ei välttämättä enää ole kestävä. (Scott et al. 2012.)

Kestävä matkailu on UNWTO:n mukaan ”*matkailua, joka ottaa huomioon sen nykyiset ja tulevat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön kohdistuvat vaikutukset sekä käsittelee*

matkailijoiden, matkailualan, ympäristön ja kohdeyhteisöjen tarpeita”. Kestävässä matkailussa painotetaan tasapainoa taloudellisten, sosio-kulttuuristen ja ympäristöllisten asioiden kesken, jotta voidaan luoda pitkäjänteistä kestävä matkailua. Lisäksi tarvitaan eri toimijoiden yhteistyötä ja osallistumista sekä vahvaa poliittista johtajuutta, mikäli halutaan saavuttaa kestävä kehitys jatkuvassa muutoksessa olevassa matkailun maailmassa. Tavoitteena ovat entistä tyytyväisemmät ja ympäristötietoisemmat matkailijat. (United Nations Environment Programme [UNEP] 2005).

Swarbrooke (2002) kuitenkin huomauttaa, että kestävä matkailun käsite on hyvin laaja. Käsitteen tarkka määrittely saattaa olla jopa vaarallista, sillä se rajaa ulos helposti merkityksellisiä asioita. On sanottu, että kestävä matkailulle ei yksinkertaisesti ole tarkkaa määritelmää (Saarinen 2006). Toisaalta epäselvät ja useat erilaiset määritelmät johtavat sekavuuteen ymmärtää mitä kestävä matkailu todella on. Lisäksi käytännön toimijoille määritelmät ovat usein liian abstrakteja, jotta niitä voitaisiin soveltaa arjessa (Swarbrooke 2002).

3.3 Sukellusmatkailu

Sukellusmatkailusta ei ole kirjallisuudessa yhtä vakiintunutta määritelmää. Esimerkiksi Dimmock ja Cummins (2013) määrittelevät sukellusmatkailun matkaksi paikallisympäristön ulkopuolelle, jossa matkailija harrastaa laitesukellusta. Garrodin ja Gösslingin (2008) määritelmän mukaan sukellusmatkailu on matkailua, jossa matkailija viettää vähintään yhden yön poissa kotoaan ja osallistuu johonkin sukellusaktiiviteettiin. Tässä tutkimuksessa käytetään UNWTO:n (2001) määritelmää sukellusmatkailusta: *”Sukellusmatkailuun kuuluvat henkilöt, jotka matkustavat vakituisesta asuinpaikastaan, viettävät vähintään yhden yön matkalla ja osallistuvat aktiivisesti yhteen tai useampaan sukellusaktiiviteettiin kuten laitesukellukseen, snorklaukseen, snubaan (pintailmalaitte) tai sukellukseen suljetunkieron sukelluslaitteella.”*

Erilaisten määritelmien välinen ero syntyy tulkinnoista muun muassa siitä, onko matkan päätarkoitus sukellusaktiiviteettiin osallistuminen, onko matkailun oltava kansainvälistä ja pidetäänkö päivämatkailua sukellusmatkailuna. Sukellusmatkailun määritelmät vastaavat yleisesti matkailun määritelmiä sillä lisäyksellä, että matkailija osallistuu matkallaan johonkin sukellusaktiiviteettiin.

3.4 Matkailuyritys

Yritystä, joka tarjoaa palveluja tai tuotteita matkailijoille, voidaan pitää matkailuyrityksenä. Wilsonin (1998) mukaan matkailuyrityksen kysynnästä merkittävän osan tullessa matkailijoilta on kyseessä matkailuyritys. Yritys ei välttämättä ole syntynyt matkailun takia, mutta ajan mittaan matkailijat ovat alkaneet käyttää yritystä. Osa yrityksistä taas on syntynyt vastaamaan pääasiallisesti

matkailun kysyntään. Smith (1988) jakaa matkailuyritykset kahteen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat yritykset, jotka eivät pärjäisi ilman matkailua, kuten lentoyhtiöt tai Thaimaassa toimivat sukellusyritykset. Toiseen ryhmään kuuluvat yritykset, jotka tarjoavat palveluja sekä matkailijoille että paikallisille. Nämä yritykset, kuten esimerkiksi ravintolat, pärjäisivät ilman matkailuakin.

3.5 Sukellusyritys

Sukellusyritys on yritys, joka on keskittynyt tarjoamaan erilaisia sukeltamiseen liittyviä palveluita sukeltajille tai siitä kiinnostuneille. Tässä tutkimuksessa keskitytään Thaimaassa toimiviin sukellusyrityksiin joiden asiakkaina ovat pääasiallisesti alueelle saapuvat ulkomaiset matkailijat. Voidaan siis puhua sukellusmatkailuyrityksistä. Tarjottavat palvelut vaihtelevat sukellusyritysten sekä kysynnän mukaan ja niihin kuuluvat muun muassa eritasoiset laitesukelluskurssit, sukellusretket eli niin sanotut hupisukellukset, sukelluskokeilut ja snorklausretket sekä sukellusvarusteiden myynti. Lisäksi osa yrityksistä tarjoaa myös eritasoista tekniikkasukellusta sekä liveaboard-retkiä. Nämä ovat retkiä, jotka kestävät yleensä parista päivästä viikkoon. Tämän ajan asiakkaat asuvat laivassa ja tekevät useita sukelluksia päivän aikana laivan kiertäessä eri sukelluskohteita.

Tarjottaviin palveluihin kuuluvat usein myös muut matkailuun liittyvät palvelut, kuten ruokailut sekä kuljetukset hotellilta sukellusyrityksen toimipisteeseen ja venematkat varsinaiseen sukelluskohteeseen. Palvelut toteutetaan joko suoraan sukellusyrityksen toimesta tai yhteistyössä muiden yritysten kanssa. Muita tärkeitä palveluita sukellusyritysten kannalta ovat muiden matkailuyritysten matkailijoille tarjoamat palvelut, esimerkiksi majoitus-, markkinointi-, ravintola- ja kuljetuspalvelut (Dimmock & Musa 2015).

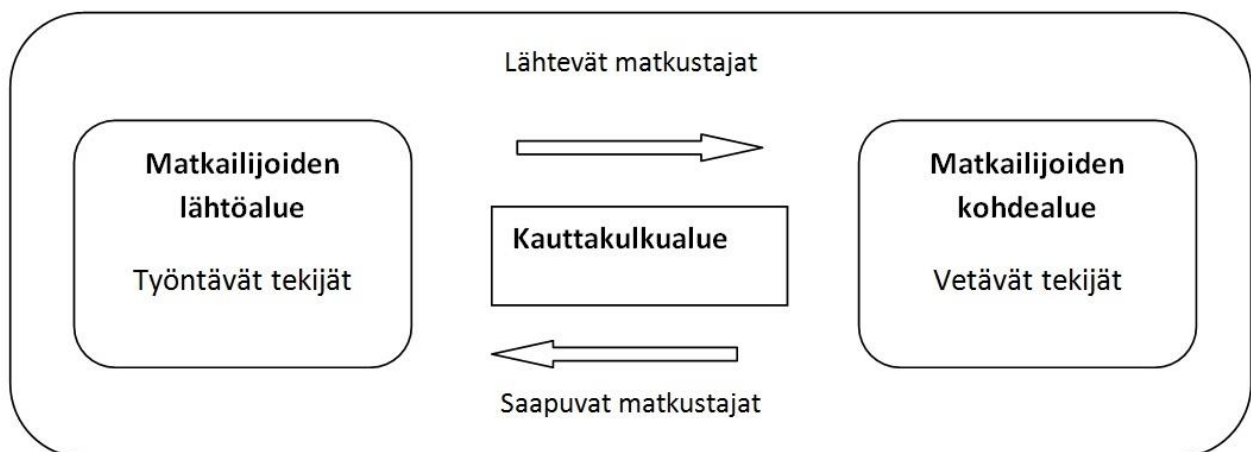
4. KIRJALLISUUSKATSAUS JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Matkailututkimus on monitieteellistä ja sitä on tutkittu erilaisista näkökulmista. Maantiede, sosiologia, markkinointi, kauppa ja suunnittelu ovat esimerkkejä aloista, jotka ovat vahvasti yhteydessä matkailuun. Sukellusmatkailua voidaan pitää osana merellistä matkailua, rannikkomatkailua, riuttamatkailua ja seikkailumatkailua. Sukellusmatkailun ollessa yksi matkailun alahaaroista, on sitä hyvä tarkastella kuten matkailua yleensä. Matkailua on tieteellisessä kirjallisuudessa tarkasteltu muun muassa matkailijatyyppeiden, matkailijoiden liikkumisen ja motiivien kautta sekä lähtö- ja kohdealueiden näkökulmasta.

Sukellusmatkailu on riippuvainen matkailijoista sekä merellisestä luonnosta ja tässä tutkimuksessa sukellusmatkailua tarkastellaan näiden riippuvuuksien valossa. Sukellusmatkailukirjallisuus, alan tieteelliset julkaisut sekä muut julkaisut ovat tasaisessa kasvussa ja näitä on pyritty hyödyntämään tutkimuksessa mahdollisimman runsaasti. Erityistä huomiota on kiinnitetty aiemmin julkaistuihin Thaimaan sukellusmatkailua koskeviin tutkimuksiin.

4.1 Leiperin matkailun aluesysteemi ja matkustusmotivaatiot

Ihmisten halua matkustaa on matkailukirjallisuudessa selitetty erilaisilla työntö- ja vetovoima tekijöillä. Neil Leiperin (1979) luoman matkailun aluesysteemimallin (kuva 1) mukaan matkailu voidaan jakaa maantieteellisesti kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisenä on lähtöalue, joka on alue mistä matkailijat tulevat ja minne kohdistetaan mainontaa ja markkinointia matkailijoiden houkuttelemiseksi. Toisena on kohdealue, joka on matkailijoiden määränpää, jossa on tarkoitus viettää aikaa matkalla ollessa. Kohdealueelle ovat keskittyneet myös erilaiset matkailuyritykset, jotka tarjoavat ruokailu-, majoitus-, viihde- ja kuljetuspalveluita matkailijoille. Kolmantena on kauttakulkualue, jolla tarkoitetaan lähtöalueen ja kohdealueen välistä aluetta. Kauttakulkualue toimii linkkinä lähtöalueen ja kohdealueen välillä mahdollistaen siirtymisen näiden välillä. Kauttakulkualue on merkittävä osa matkailun aluejärjestelmää, sillä ilman sitä kohde ei ole tavoitettavissa. Mitä tehokkaampi ja sujuvampi kauttakulkualue on, sitä enemmän ja nopeammin matkailijat voivat liikkua lähtö- ja kohdealueen välillä. (Leiper 1979.)

Kuva 1. Leiperin matkailun aluesysteemimalli (mukaillen Leiper 1979).

Lähtö-, kohde- ja kauttakulkualue mahdollistavat matkailijoiden virran, mutta ne eivät itsessään saa matkailijoita liikkeelle. Ihmisillä on Leiperin (1990) mukaan oltava jokin motivaatio matkustamiseen ennen kuin se voi toteutua. Iso-Ahola (1980) on tutkinut tarkemmin ihmisten

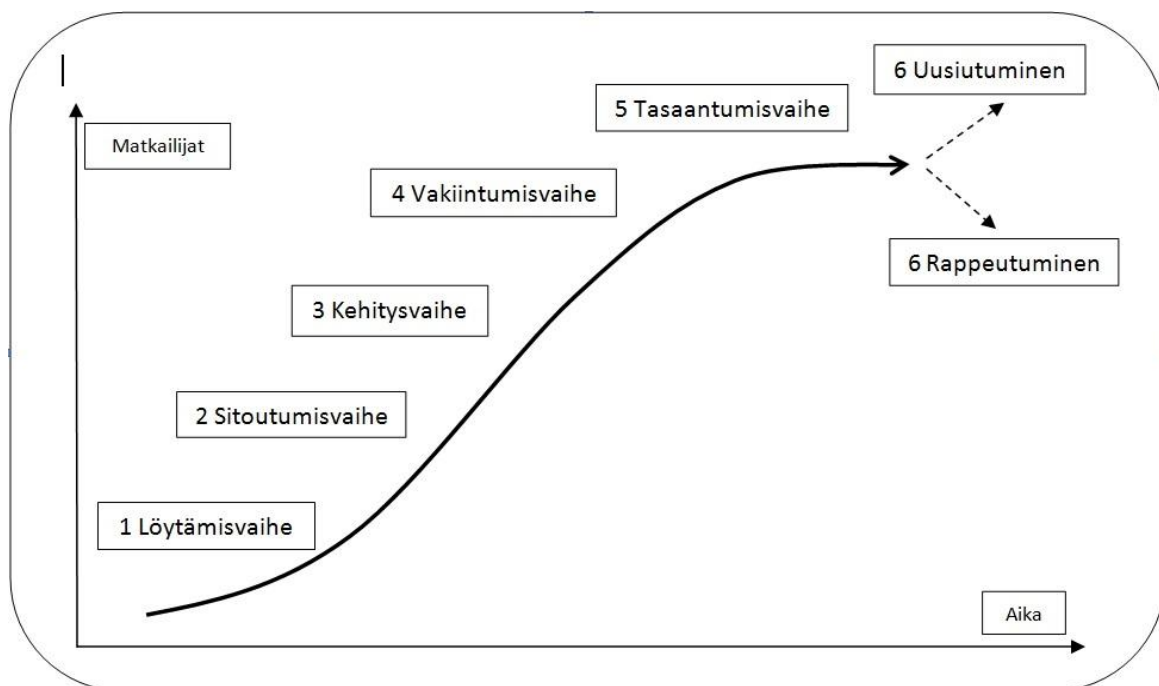
vapaa-ajan motiiveja ja esittää, että motiivit ovat kulttuuripohjaisia stereotypioita ja vaihtelevat ihmisen elämänkaaren aikana. Leiper (1979) mainitsee, että matkustusmotivaatioon vaikuttavat kulttuurin lisäksi myös taloudelliset ja sosiaaliset tekijät ja motivaation syntymiseen tarvitaan niin sanottuja työntäviä ja vetäviä tekijöitä. Lähtöalueella ovat matkailijoita työntävät tekijät ja kohdealueella matkailijoita vetävät tekijät. Lähtöalueen työntäviä tekijöitä voivat olla fyysinen ja henkinen ympäristö, esimerkkinä lähtöalueen huono sää, ihmisen tarve nähdä sekä kokea jotain uutta, halu paeta arjen stressiä tai sosiaalinen paine koska muutkin matkailevat (Shaw & Williams 2002). Lähtöalueella tapahtuva kohteiden sekä matkojen markkinointi ja mainonta mahdollistavat matkustusmotivaation syntymisen kertyneen tiedon ja positiivisten odotusten perusteella. Motivaation, positiivisten odotusten sekä muun muassa käytettävissä olevan rahan ja ajan perusteella syntyy varsinainen päätös matkustamisesta (Leiper 1990). Kohdealueen vetävien tekijöiden perusteella valikoituu kohdealue, joka mahdollisimman hyvin täyttää matkailijan odotukset matkasta. Tällaisia vetäviä tekijöitä kohdealueella ovat esimerkiksi lämmin ilmasto, hyvät ostosmahdollisuudet tai suositut sukelluskohteet.

Buhalis ja Law (2008) kuitenkin huomauttavat, että matkan osto tavalliselle matkailijalle on usein iso ja hyvin harkittu päätös sen kalleuden takia. Matkailijat haluavat etsiä innokkaasti tietoa matkaansa liittyen, jotta voisivat välttyä pettymyksiltä ja varmistaa odotustensa täyttymisen. Internet-aikakaudella matkailijoiden tiedon hankinta ja sen jakaminen toisten matkailijoiden kanssa on sekä nopeutunut että helpottunut. Myös matkailuyritykset arvostavat matkailijoiden välistä tiedon vaihtoa (Bilgihan, Barreda, Okumus & Nusair 2015). Positiivinen ja negatiivinen informaatio leviävät nopeasti verkon ja erityisesti sosiaalisen median välityksellä (Munar & Jacobsen 2014). Siksi matkailuyritysten on pysyttävä houkuttelevana ja varmistettava tuotteidensa laatu, jotta matkailijoiden odotukset täyttyvät ja saatavilla oleva informaatio yrityksestä on mahdollisimman positiivista. Median, mainonnan, markkinoinnin ja toisten matkailijoiden kautta saatu positiivinen informaatio kohteesta sekä sen matkailuyrityksistä, kuten sukellusyrityksestä, mahdollistaa uusia matkailijoita löytämään ja valitsemaan kohteen sekä siellä toimivan yrityksen entistä todennäköisemmin. Swarbrooke (2002) mainitsee, että sukellusmatkailun tärkein vetävä tekijä on vedenalainen luonto. Sukellusmatkailu onkin suosituinta siellä, missä meren luonto on monimuotoisinta. Siksi sukellusmatkailukohteiden ja siellä toimivien sukellusyritysten on tärkeää pitää kiinni ja ylläpitää kohteen vetävistä tekijöistä.

4.2 Butlerin elinkaarimalli ja matkailijatyyppit

Matkailukohteen ja matkailuyrityksen huolehtiminen kohteen vetävistä tekijöistä sekä houkuttelevuudesta on vahvasti yhteydessä Richard Butlerin luomaan matkailukohteen

elinkaarimalliin. Butlerin (1980) mallissa kuvataan kohteen kehittymistä sen löytymisestä aina rappioon tai uudistumiseen saakka (kuva 2). Elinkaarimallissa kohde käy läpi viisi vaihetta: Ensimmäinen on löytämisvaihe, jolloin kohteeseen saapuvat ensimmäiset matkailijat. Toisessa eli sitoutumisvaiheessa kohteeseen alkaa saapua hieman enemmän matkailijoita ja paikalliset tarjoavat heille palveluita. Kolmantena on kehitysvaihe, jolloin alue kokee merkittäviä muutoksia ja alkaa fyysisestikin näyttää matkailukohteelta. Vakiintuminen on elinkaarimallin neljäs vaihe, jossa kohteen matkailijamäärä on korkea, mutta ei enää kasva niin nopeasti kuin kehitysvaiheessa. Vakiintumisvaiheessa kohteesta on tullut vahvasti riippuvainen matkailusta. Viidennessä eli tasaantumisvaiheessa matkailukohde on saavuttanut kantokykynsä rajat eikä matkailijoiden määrä enää kasva. Kohteessa riittää matkailijoita, mutta se on menettänyt suosikkikohteen aseman. Kohdealue on myös muuttunut paljon sekä fyysisesti että taloudellisesti siitä mitä se oli vielä löytämis- ja sitoutumisvaiheessa. Viidennen vaiheen jälkeen matkailukohteen elinkaari voi kääntyä laskuun ja kohde menettää matkailijoiden kiinnostuksen tai sitten kohde uusiutuu ja siitä tulee jälleen suosittu matkailukohde. Tätä taantumis- ja uudistumisvaihetta voidaan kutsua myös elinkaarimallin kuudenneksi vaiheeksi.

Kuva 2. Butlerin matkailukohteen elinkaarimalli (mukaillen Butler 1980).

Butlerin mallia voidaan soveltaa kuvaamaan myös matkailuyrityksen elinkaarta. Uuden yrityksen on houkuteltava ensimmäiset asiakkaat, mihin yritys tarvitsee vetäviä tekijöitä. Sukellusyrityksen tapauksessa näitä ovat muun muassa hyvät sukellusolosuhteet, rikas vedenalainen

maailma ja hyvä asiakaspalvelu. Butler (1980) mainitsee, että elinkaaren myötä tapahtuu kehitystä ja muutosta sekä kohteessa että kohteen käyttäjissä. Kohteen saavutettavuus ja infrastruktuuri paranevat kohteen suosion mukana ja samalla kasvaa kohteeseen saapuvien matkailijoiden määrä.

Ensimmäisiä uuden matkailukohteen löytäjiä voidaan kuvata ajelhtijoiksi (drifter) ja tutkimusmatkailijoiksi (explorer) Cohenin (1972) matkailijatyypin mukaan tai Plogin (2001) kutsumiksi allosentrikoiksi, jotka ovat hyvin seikkailunhaluisia yksilömatkailijoita. Löytämävaiheen jälkeen kohteeseen saapuvat midsentrikot, eli matkailijat jotka etsivät hieman seikkailua, mutta kaipaavat myös matkailijoille suunnattuja palveluita. Elinkaarimallin myöhemmässä vaiheessa kohteen valtaavat erityyppiset massamatkailijat eli psykosentrikot, jotka etsivät valmismatkoja tuttuihin ja turvallisiin kohteisiin. Tässä vaiheessa ajelhtijat ja tutkimusmatkailijat ovat jo siirtyneet etsimään uusia kohteita. (Cohen 1972; Plog 2001). Matkailukirjallisuudessa tunnetaan erilaisia matkailijatyypittelyjä, joilla matkailijoita pyritään lokeroimaan erilaisten tekijöiden, kuten motivaatioiden, arvojen tai varallisuuden, perusteella (Shaw & Williams 2002).

Matkailukohteen saavuttaessa Butlerin (1980) elinkaarimallin mukaisen vakiintumisen ja tasaantumisen vaiheen on kohde kriittisessä pisteessä ja sen on uudistuttava tai sitä uhkaa taantuminen ja rappeutuminen. Toisin sanoen kohde menettää kiinnostavuutensa ja matkailu kohteeseen vähenee. Matkailukohteen taantumisen syy voi olla yleisissä matkailutrendien muutoksissa, kohteen huonossa hallinnossa tai luonnonilmiössä. Butler (2014) kuitenkin huomauttaa, että erityisesti rannikkomatkailukohteiden elinkaari on ollut huomattavasti odotettua pidempi.

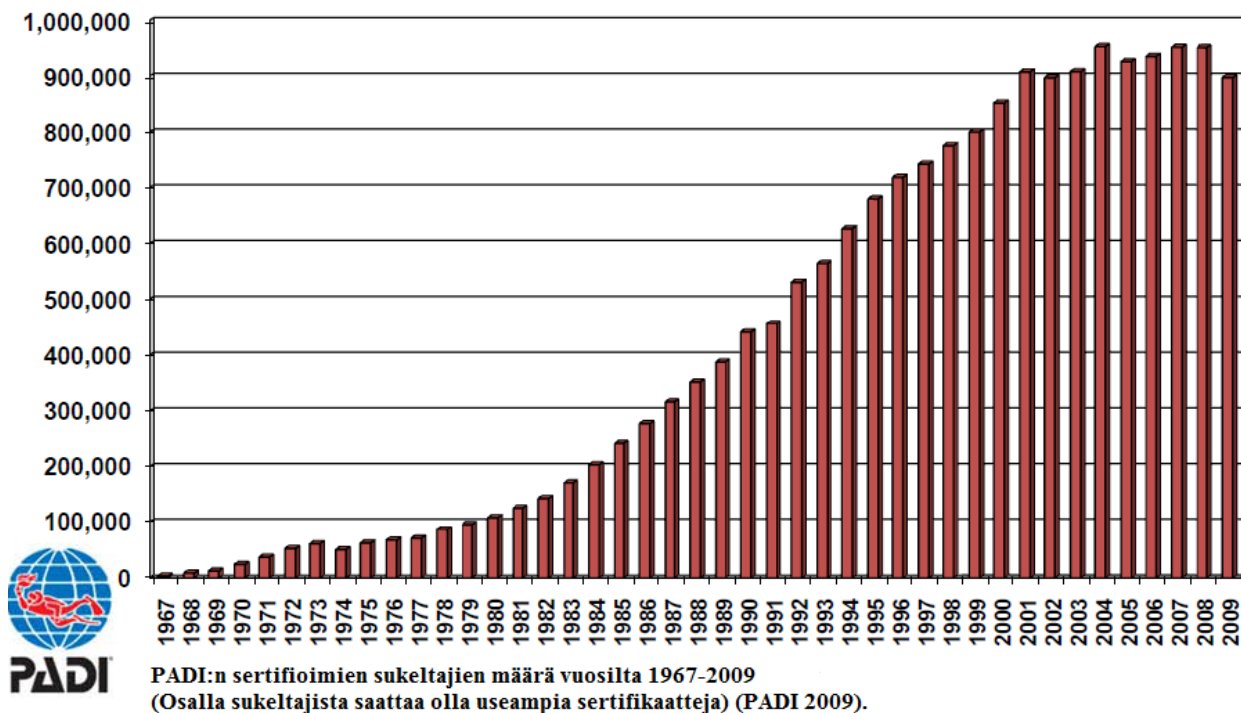
Butlerin elinkaarimalli ei ole ainoa matkailukohteen elinkaarta kuvaava malli, mutta yksi ensimmäisistä. Se onkin saanut kritiikkiä muun muassa keskittymisestä kohteen sisäisiin tekijöihin, jättäen huomiotta matkailualan kilpailun ja rakenteet (Shaw & Williams 2002). Butler (2014) huomauttaa itsekin, että nykyiset matkailukohteet eivät seuraa täysin hänen malliaan ja erityisesti vauhti millä kohteet kulkevat elinkaarimallin läpi on nykyisin huomattavasti nopeampi kuin ennen.

Swarbrooken (2002) mukaan rannikkokohteiden uusiutumisessa on tärkeää parantaa ympäristön ja matkailun laatua, minkä seurauksena myös matkailijoiden laatu paranee. Matkailijoiden paremmalla laadulla tarkoitetaan tässä yhteydessä matkailijoita, jotka ovat ympäristötietoisempia ja valmiimpia maksamaan matkailusta ja palveluista hieman korkeamman hinnan. Matkailijat odottavat saavansa korkeammalla hinnalla vastuullisesti ja kestäväällä pohjalla toteutettuja matkailutuotteita.

Sukellusmatkailu kuuluu merelliseen matkailuun, jonka yhtenä ongelmana on hallinnon puute ja sen seurauksena vaikeus toteuttaa kestäviä käytäntöjä. Kukaan ei tunnu haluavan ottaa vastuuta merialueista. Meri ja sen kasvit ja eläimet ovat niin sanottu yhteinen resurssi, joita kaikki voivat käyttää eikä niistä tarvitse maksaa vuokraa (Fennel 2006). Ongelmana on, että esimerkiksi sukellusyritykset ja kalastajat kilpailevat niin keskenään kuin toistensa kanssa samoista resursseista ja seurauksena saattaa olla toimintojen tehostaminen omaa etua tavoitellessa. Tämä tekee pitkällä tähtäimellä sekä kalastamisesta että sukellusyrityksistä kannattamatonta. Kirjallisuudessa tätä yksilöiden toimintaa omaksi eduksi, mutta yhteisön etuja vastaan, kutsutaan yhteismaan ongelmaksi (Fennel 2006). Yhteisten resurssien väärinkäyttö tai niiden huolehtimisen laiminlyönti johtaa Briassoulisin (2002) mukaan ympäristön tilan heikkenemiseen, taloudellisen hyvinvoinnin laskuun samalla kun sosiaalinen epätasa-arvo kasvaa ja lopulta matkailijoiden kiinnostus kohteeseen vähenee. Swarbrooke (2002) nostaa sukeltamisen yhdeksi suurimmista huolen aiheista merellisessä matkailussa. Syiksi hän mainitsee sukeltamisen kasvavan suosion sekä sen suuntautumisen ekosysteemiltään herkille alueille. Näiden alueiden kantokyky ylittyy herkästi ilman kestäväää käyttöä ja johtaa kohteiden köyhtymiseen.

4.3 Sukellusmatkailun tutkimus

1980-luvulla sukeltamisen levitessä Pohjois-Amerikan ja Euroopan keskiluokkiin (Davison 2007) siitä tuli suurien massojen harrastus. Tämä johti sukellusmatkailun kasvuun, joka on havaittavissa maailman suurimman sukellusorganisaatio PADI:n (Professional Association of Diving Instructors) 1980-luvulla myöntämien sukellussertifikaattien määrän hurjassa nousussa (kuva 3). Samalla alkoi lisääntyä myös sukellusmatkailuun liittyvä tutkimus, joka on kasvanut ja monipuolistunut 2000-luvun aikana. Samaan aikaan sukeltamisesta on tullut yhä suositumpi ja helpommin aloitettava harrastus (Dimmock & Musa 2015). Sukeltamisen levitessä yhä laajemmalle sukellusmatkailun taloudellinen merkitys on kasvanut erityisesti kehittyvissä maissa. Samalla ovat lisääntyneet myös sukellusmatkailusta aiheutuneet ongelmat ja haitat. Sukellusmatkailuun kohdistuva tutkimus on kasvanut muun muassa näiden tekijöiden seurauksena.

Kuva 3. PADI:n sertifioidut sukeltajat 1967-2009 (PADI 2009).

4.3.1 Taloudellinen näkökulma

Tribe (2004) jakaa matkailututkimukset taloudellisiin ja muihin, eli ei-taloudellisiin tutkimuksiin. Jakoa perustellaan sillä, että matkailun taloudellisilla tutkimuksilla on takanaan kauppa- ja taloustieteellisiltä tieteenaloilta tutut ja hyväksytyt tieteelliset rakenteet ja teoriat. Kun taas ei-taloudelliset matkailututkimukset ovat moni- ja poikkitieteellisiä, eikä niillä ole taustalla selkeää tieteellistä viitekehystä. Taloudelliset tutkimukset muodostavat suurimmat osan matkailututkimuksista, mutta ei-taloudellisten tutkimusten määrä on jatkuvassa kasvussa. (Tribe 2004) Taloudellisten tutkimusten määrä on ymmärrettävää ja perusteltua, ottaen huomioon matkailualan taloudelliset merkitykset maailmanlaajuisesti sekä alueellisesti. Matkailutulot ovat merkittävässä osassa monien maiden taloudessa (Hall & Lew 2009). Taloudellinen näkökulma on esillä erityisesti matkailijoiden palvelujen- ja rahankäyttöä selvittävissä tutkimuksissa. Matkailutuloja ja -menoja tutkitaan ja vertaillaan kansainvälisesti ja kansallisesti. Lisäksi erilaisissa motivaatiota ja tyytyväisyyttä tutkivissa tutkimuksissa on usein taloudellinen agenda.

Yksin sukellusmatkailulla on suuri taloudellinen merkitys monille kehittyville maille ja suosittujen sukelluskohteiden paikallistalous saattaa olla riippuvainen sukellusmatkailijoista (van Treeck & Schuhmacher 1998). Siksi taloudellisen näkökulman tutkimusten suuri määrä ei ole yllättävää. Sukellusmatkailijoiden motiivit ja tyytyväisyys ovat tärkeitä tekijöitä sukellusyrityksille, yhtä lailla kuin muille palvelualan yrityksille, jotta palveluja voitaisiin kehittää ja yritystoiminnan

taloudellista kannattavuutta parantaa. Sukellusmatkailussa on tutkittu muun muassa sukeltajien tyytyväisyyttä (Ince & Bowen 2011; Vianna, Meekan, Pannel, Marsh & Meeuwig 2012; Zhang, Qiu & Chung 2015), sen suoraa taloudellista merkitystä alueelle (Gössling, Lindén, Helmersson, Liljenberg & Quarm 2008; Tapsuwan & Asafu-Adjaye, 2008), sukeltajien motivaatioita, odotuksia (Meisel-Lusby & Cottrell 2008) ja heidän rahan kulutusta suhteessa nähtyjen kalojen määrään (Gill et al. 2015) sekä koralliriuttojen taloudellista merkitystä (White, Vogt & Arin 2000).

4.3.2 Sosio-kulttuurinen näkökulma

Sosio-kulttuurinen näkökulma matkailututkimuksissa käsittelee usein matkailun vaikutuksia matkailukohteen paikallisväestöön ja heidän kulttuuriinsa, mutta myös matkailun vaikutuksia matkailijoihin. Hallin & Lewin (2009) mukaan matkailu itsessään on kulttuurinen ilmiö, joka vaikuttaa ja ottaa vaikutteita eri kulttuureista. Matkailijoiden motiivit ovat esillä myös sosio-kulttuurisissa matkailututkimuksissa. Syitä ihmisten matkailuun ovat tutkineet muun muassa Leiper (1979) ja Iso-Ahola (1980) selvittäessään työntäviä ja vetäviä tekijöitä sekä Urry (1990) tarkastelemalla matkailijoiden etsimiä kokemuksia ja matkailijan roolia.

Matkailijoiden ja paikallisväestön suhdetta on tutkittu paljon eri kohteissa. Erilaisten kulttuurien kohtaamisella on aina jotain vaikutusta toisiinsa. Matkailijoiden vaikutukset kohteessa kohdistuvat materiaaliseen ja sosiaaliseen kulttuuriin, joko tahallisesti tai tahattomasti. Materiaaliseen kulttuuriin kohdistuvalla negatiivisella vaikutuksella tarkoitetaan kohteen ja sen rakenteiden heikentymistä matkailijoiden toiminnan seurauksena. Sosiaaliseen kulttuuriin vaikutus tapahtuu matkailijan loukkaavana toimintana tai epäkunnioittavana käytöksenä kohteen tapoja ja käytäntöjä kohtaan. Tällaisten negatiivisten vaikutusten todennäköisyys on sitä suurempi, mitä suuremmat ovat kulttuuriset erot, ja mitä uudempi asia matkailu ja matkailijat kohteessa ovat. (Hall & Lew 2009.)

Matkailijoiden ja matkailukohteen paikallisväestön suhdetta, eli niin sanottua vierailija-isäntä suhdetta, on matkailukirjallisuudessa kuvattu muun muassa ärtymysindeksillä. Doxey kehitti indeksin kuvaamaan matkailukohteen väestön asennetta matkailun kehitystä kohtaan. Ärtymysindeksillä kuvataan kuinka heikosti suunniteltu ja hoidettu matkailu kehittyessään aiheuttaa ei-toivottuja sosiaalisia vaikutuksia matkailun ja paikallisväestön välille. Doxeyn nelivaiheisen indeksin ensimmäisessä vaiheessa matkailun ja isäntien välillä vallitsee euforia. Toisessa vaiheessa euforiasta on siirrytty apatiaan ja kolmannessa vaiheessa matkailun ja isäntien välillä on jo ärtymystä. Neljännessä vaiheessa tilanne on pahentunut entisestään ja paikallisväestö on kääntynyt matkailua vastaan. (Doxey 1975, viitattu lähteessä Zhang, Inbakaran & Jackson 2006.)

Sukellusmatkailun osalta sosio-kulttuuriset tutkimukset liittyvät sukeltajien motiivi- ja tyytyväisyystutkimusten lisäksi sukeltajien asenteisiin ja odotuksiin (Dodds, Graci & Holmes 2010) sekä sukellusmatkailualan ja paikallisväestön yhteistyöhön (Daldeniz & Hampton 2013). Gössling et al. (2008) mainitsevat, että juuri sosiaaliset tekijät ovat tärkeitä koko sukelluskokemuksessa, kuten ovat matkailussa yleensäkin (Iso-Ahola 1980). Townsendin (2008) mukaan sukellusyritykset ovat ottaneet enemmän sosiaalista vastuuta kohteissa. He ovat pyrkineet ehkäisemään negatiivisia sosiaalisia vaikutuksia ja pitämään yllä hyvää vierailija-isäntä suhdetta.

4.3.3 Ekologinen näkökulma

Matkailulla on suuri vaikutus fyysiseen ympäristöön ja matkailukirjallisuudessa käsitellään eritasoisia ympäristövaikutuksia, kuten luonnon monimuotoisuuden pienenemistä, luonnonvarojen liikakäyttöä ja ympäristön saastumista (Hall & Lew 2009). Hall ja Lew (2009) toteavat myös ympäristövaikutuksia käsittelevien tutkimuksien keskittyneen aiemmin matkailun kohdealueelle, mutta nykyisin tutkimusten painopiste on jakautunut tasaisemmin kohde-, kauttakulku- ja lähtöalueiden kesken. On myös ymmärretty matkailun globaalit ympäristövaikutukset (Hall & Lew 2009). Massamatkailun keskittyminen rannikkoalueille (Daldeniz & Hampton 2013) on johtanut tutkimusten painottumiseen massojen suosimille rannikkoalueille. Samalla on pyritty tutkimaan ja kehittämään erilaisia kestävän kehityksen malleja ja käytäntöjä, joita matkailuala voisi toimintaansa soveltaa.

Ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia sekä mahdollisia vaikutuksia matkailuun eri tasoilla on tutkittu runsaasti (Hall & Lew 2009; Scott et al. 2012; Tapsuwan & Rongrongmuang 2015). Hall & Lew (2009) tuovat esiin tosiasian, että matkailu on yksi merkittävin ilmastonmuutosta edistävästä aloista. Suurimpana syynä on jatkuvasti kasvavan lentomatkailun aiheuttamat hiilidioksidipäästöt. Scott et al. (2012) mainitsevat ilmastonmuutoksen vaikuttavan matkailuun ainakin muuttamalla matkailijavirtoja ilmaston muuttuessa kohteissa, joko suotuisammaksi tai epäsuotuisammaksi matkailun kannalta. Lisäksi äärisääliö ja säiden epävarmuus heikentävät hyvästä säästä riippuvaisten kohteiden vetovoimaa. Kaiken kaikkiaan ilmastonmuutoksella on suoria ja epäsuoria taloudellisia, ympäristöllisiä ja sosio-kulttuurisia vaikutuksia matkailuun.

Taloudellisten tutkimusten lisäksi merkittävä määrä sukellusmatkailuun liittyvistä tutkimuksista käsittelee erilaisia fyysiseen meriympäristöön liittyviä asioita. Daldeniz & Hampton (2013) sekä Lindgren, Palmlund, Wate ja Gössling (2008) mainitsevat, että erityisesti sukeltamisen ja sukeltajien aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin on kiinnitetty tutkimuksissa huomiota. Ne ovat usein keskittyneet sukellusmatkailun negatiivisiin vaikutuksiin, kuten korallien tuhoutumiseen,

merenalaisen elämän vähenemiseen ja muutoksiin eläinten käyttäytymisessä erilaisten sukellusaktiviteettien seurauksena (Curtin & Garrod 2008; Lindgren et al. 2008). Näihin liittyvät tutkimukset ovat olleet suurelta osin luonnontieteellisiä ja tyyliltään kvantitatiivisia (Davenport & Davenport 2006; Daldeniz & Hampton 2013; Knolton 2013).

Koralliriuttoihin liittyvien tutkimusten suuri määrä on ymmärrettävää, sillä koralliriuttojen merkitys sukellusmatkailulle on lähes korvaamaton, niiden toimiessa merkittävä vetovoimatekijänä, unohtamatta niiden taloudellista arvoa (Bennett et al. 2003; Gössling et al. 2008; Tapsuwan & Rongrongmuang 2015). On arvioitu, että jo 1998 noin kymmenesosa maailman koralliriutoista oli tuhoutunut (Gössling et al. 2008). Tilanteen jatkuessa nykyisellään, vuonna 2050 jo 60 %:n koralleista arvioidaan kuolleen (Tapsuwan & Asafu-Adjaye 2008). Bennett et al. (2003) kertovat sukellusmatkailun olevan merkittävä tekijä ja syy koralliriuttojen suojelussa, koska se tuo esille riuttojen taloudellisen merkityksen. Vianna et al. (2012) mainitsevat myös suurten merieläinten, kuten esimerkiksi haiden, valaiden ja hylkeiden, tulleen yhä tärkeämmiksi vetovoimatekijöiksi sukeltajille ja snorklaajille. Kasvavan matkailun levittäytyessä jatkuvasti uusille rannikkoalueille, joutuvat alueiden ekosysteemit entistä kovemman kulutuksen kohteiksi.

Garrod ja Gössling (2008), Musa ja Dimmock (2013) sekä Wongthong ja Harvey (2014) ovat tutkineet sukellusmatkailun järjestelmää. Tämä niin sanottu kokonaiskuva huomioi alan eri toimijoiden vuorovaikutussuhteita. Tutkittuaan rannikkokohteiden kestävä matkailua Wongthong ja Harvey (2014) huomauttavat, että jokainen kohde on yksilöllinen. Asiat, jotka toimivat jossain kohteessa, eivät välttämättä toimi toisaalla. Dimmock ja Musa (2015) toteavat, että sukellusmatkailun kokonaisjärjestelmää ei ole tutkittu tarpeeksi ja mainitsevat sukellusmatkailualan toimijoiden ja siihen vaikuttavien sidosryhmien välisten suhteiden ja riippuvuuksien tarvitsevan vielä lisää tutkimusta.

5. KIRJALLISUUDESSA ESIINTYVÄT UHKAT, MUUTOKSET JA TOIMENPITEET

Matkailukirjallisuudesta nousee esiin erilaisia muutoksia, jotka vaikuttavat matkailuun. Muutoksella tässä tarkoitetaan olemassa olevan tilanteen tai asian muuttumista toisenlaiseksi jonkin ajan kuluessa. Hallin & Lewin (2009) mukaan muutos on seurausta jonkinlaisesta, yhdestä tai useammasta, ulkoisen tekijän vaikutuksesta. He myös muistuttavat, että matkailun aiheuttamat muutokset ovat harvoin yksisuuntaisia. Muutokset esiintyvät matkailun kentällä eritasoisina ja vaikutuksia esiintyy niin paikallisesti kuin globaalistikin. Muutokset ovat usein luonnollisia kuten talouden suhdannevaihtelut ja ympäristönmuutos. Scott et al. (2012) kuitenkin mainitsevat, että

esimerkiksi ympäristönmuutoksen laajuuteen ja nopeuteen ihminen on myötävaikuttanut. Luonnollisistakin muutoksista saattaa kehittyä uhkia, mikäli ne tapahtuvat yllättävillä alueilla tai poikkeuksellisen nopeasti, jolloin niihin ei ole pystytty varautumaan ja sopeutumaan. Jo aiemmin mainitussa Butlerin (1980) elinkaarimallissa korostetaan muutoksiin sopeutumisen tärkeyttä ja sen merkitystä matkailukohteen tai matkailuyrityksen uusiutumisessa.

5.1 Kilpailu

Sukellusmatkailua koskevat muutokset ja uhkat koskevat myös sukellusyrittäjiä. Kirjallisuudessa esiin nousevat sukellusmatkailuun kohdistuvat muutokset ja uhkat ovat samankaltaisia tai samoja rannikkomatkailun kanssa. Lisäksi sukellusyrittäjät kohtaavat normaaleja yrittämiseen kohdistuvia haasteita. Hall (2008) ja Wongthong ja Harvey (2014) esittävät, että yksi merkittävä uhka on maailmanlaajuinen ja alueellinen kilpailu kohteiden välillä ja tämän seurauksena matkailusta saatavien tulojen valuminen muualle. Kilpailu matkailijoista kohteiden välillä ja kohteissa on jo nyt kova. Hall (2008) esittääkin, että verkostoitumisesta ja yhteistyöstä muiden, kuten matkatoimistojen, viranomaisten ja paikallisyrittäjien kanssa on hyötyä matkailuyritykselle.

Hallin (2008) mukaan matkailukohteiden ja yritysten markkinointi ja näkyvyys ovat avainasemassa kilpailtaessa matkailijoista. Bilgihan et al. (2016) ja Gössling (2017) korostavat erityisesti sosiaalisen median vaikutusta nykypäivän puskaradiona. Lisäksi he mainitsevat internetsivujen käytettävyyden ja mobiiliyhteensopivuuden tärkeydestä sekä erilaisten arvostelusivustojen, kuten TripAdvisorin, merkityksestä nykyajan matkailijoille. Matkailijat vaihtavat informaatiota keskenään yhä enemmän matkailuaiheisilla verkkosivuilla ja sosiaalisen median matkailuryhmissä, joista on muodostunut matkailualan tärkeä markkinointikanava (Bilgihan et al. 2016). Matkailijat keräävät itse tietoa verkkosivustoille jakamalla sitä toisilleen. Matkailualalle on tärkeää, että matkailijat jakavat tietoa keskenään. Se toimii alan ilmaisena ja käyttäjälähtöisenä mainontana matkailuyrityksille. Bilgihan et al. (2016) mainitsevat kuitenkin haastavaksi saada matkailijat jakamaan kokemuksiaan verkossa. Sen sijaan he vain lukevat siellä muiden arvosteluja ja palautteita.

Useat sukelluskohteet muun muassa Thaimaassa sijaitsevat kansallispuistoissa, joita perustetaan lisääntyvässä määrin suojelemaan alueen luontoa ja eläimistöä. Monet kansallispuistot perivät pääsymaksun puistossa vierailevilta matkailijoilta, kuten sukeltajilta. Näiden pääsymaksujen siirtyminen sukeltajien maksettaviksi on herättänyt huolta sukellushintojen noususta ja tätä kautta sukellusyrittäjien heikentyneestä kilpailuasemasta niitä kohteita kohtaan, joissa tällaisia maksuja ei ole. Tutkimusten mukaan sukeltajat ovat kuitenkin halukkaita maksamaan puistomaksuja, kun heille

kerrotaan maksujen menevän kansallispuistojen suojeluun ja kunnossapitoon. (Dodds et al. 2010; Espiner & Becken 2013; White et al. 2000)

5.2 Kasvava matkailu

Matkailijoiden määrän kasvaessa Dodds et al. (2010), Wongthong ja Harvey (2014) ja Hall ja Lew (2009) nostavat esiin kysymyksen resurssien riittävydestä. Nopean ja osittain hallitsemattomankin kasvun seurauksena energian ja puhtaan veden riittävyys kohteissa ei ole itsestään selvää. Resurssien rajallisuus korostuu erityisesti pienemmissä saarikohteissa, joissa vesi ja sähkö ovat selvästi kalliimpia kuin mantereen vastaavissa kohteissa. Sähkökatkoksia esiintyy useammin ja vesi saattaa loppua, jolloin sitä on tuotava mantereelta. Tämä hankaloittaa saarikohteissa toimivien matkailuyritysten toimintaa ja nostaa kuluja. Ilmastomuutoksen myötä muutokset sadekausien pituuksiin ja säännöllisyyksiin voivat tehdä vedestä entistä niukemman resurssin. Scott et al. (2012) odottaa tulevaisuudessa yritysten toimintakustannuksiin muutoksia juuri kallistuvan veden ja energian seurauksena.

Dodds et al. (2010) ja Wongthong ja Harvey (2014) näkevät matkailun uhkana rannikkokohteissa tapahtuvan rakentamisen. Erityisesti epävirallinen ja suunnittelematon rakentaminen rannan läheisyyteen lisää kuormitusta mereen. Matkailijoiden kasvavasta määrästä seuraava rakentaminen ja kohteiden viemärijärjestelmien ylikuormitus sekä riittämättömyys nykyisiin tarpeisiin johtavat rantojen ja vesien pilaantumiseen (Hall & Lew 2009; Dodds et al. 2010; Wongthong & Harvey 2014). Jäte- ja rakennusvesien laskeminen mereen heikentää näkyvyyttä pinnan alla ja vaikuttaa sukellusmatkailijoiden tyytyväisyyteen negatiivisesti. Saarinen (2006) huomauttaa, että erityisen kovalle rasitukselle ympäristö joutuu massamatkailu kohteissa, joissa kasvavan matkailunvaikutukset voivat uhata kohteen matkailun tulevaisuutta. Virallisten määräysten noudattaminen alueiden rakentamisessa ja niiden suunnittelussa sekä suojelussa vaatisi paikallishallinnolta vahvempaa ohjausta ja valvontaa (Ruhanen & Shakeela 2012; Espiner & Becken 2013; Wongthong & Harvey 2014). Ohjauksen ja tuen puute hallinnolta sekä yhteistyön puute hallinnon, paikallisten ja matkailualan välillä matkailukohteiden rakentamisessa sekä yleisten sääntöjen noudattamisessa luo uhkan kohteiden kestäväälle kehitykselle (White et al. 2000; Vianna et al. 2012).

Sukellusmatkailun riippuvuus matkailijoista ja merellisestä luonnosta muodostaa suuren uhkan alan toimijoille ja uhkat realisoituvat muun muassa sukellusolosuhteiden heiketessä tai matkailun vahvan kausiluonteisuuden seurauksena. Hallin & Lewin (2009) mukaan juuri matkailun kausiluonteisuus ja sen mahdolliset muutokset ovat merkittävä uhka matkailualalla. Matkailijoista

riippuvaiset yritykset ovat jo nyt taloudellisesti tiukoilla matalan sesongin aikana. Matkailusesongin lyhentymisen esimerkiksi sääolosuhteiden seurauksena saattaa olla kohtalokasta pienelle matkailuyritykselle. Suurimpien muutosten edessä matkailusesonkien on arveltu olevan Välimeren alueella ja talvimatkailukohteissa (Scott et al. 2012). Kysynnän ja tarjonnan välinen tasapaino kausiluonteisella alalla luo omat haasteensa, mutta merkittävät ja jatkuvat muutokset matkailukausissa ja matkailijamäärissä tekevät tästä tasapainoilusta entistä vaikeampaa. Sukellusyritykset ovat riippuvaisia sukellusmatkailijoista. Uhkana on, että yritykset eivät pysty enää houkuttelemaan riittävästi sukeltajia, jos olosuhteet pinnan alla tai päällä heikentyvät riittävästi. (Hall & Lew 2009; Wongthong & Harvey 2014.)

Tulevaisuudessa maailman matkailijasegmenteissä on odotettavissa muutoksia (Hall & Lew 2009), mikä vaikuttaa sukellusmatkailuyrittäjiin muun muassa uusien matkailijaryhmien kiinnostuessa sukeltamisesta ja kokeneiden sukeltajien vaatimusten kasvaessa. Tämä asettaa omat haasteensa yritystoimintaan. Sukellusyrittäjien pitää tarjota vanhemmille asiakkaille motivoivia tuotteita, että he eivät karkaisi muualle. Toisaalta samaan aikaan on yritettävä pystyä täyttämään uusista kulttuureista tulevien uusien asiakkaiden toiveet ja odotukset niin, että asiakkaat ovat tyytyväisiä ostamaansa palveluun. Samalla on pidettävä huolta, että uusien asiakkaiden käyttäytyminen sukellusretkillä ei ole uhka herkille sukellus- ja snorklauskohteille (Hall & Lew 2009; Wongthong & Harvey 2014). Main ja Dearden (2007) sekä Hall ja Lew (2009) kaipaavatkin säätelystä sukellusmatkailuun. He painottavat myös sukeltajille ja snorklaajille luotavien yhteisten käyttäytymissääntöjen ja ohjeiden merkitystä alan tulevaisuuden kannalta.

Lentoliikenne on merkittävä päästölähde (Lee et al. 2010) ja tulevaisuudessa se on muutoksien edessä ja tämä asettaa omat haasteet myös matkailulle. Pääosa sukellusmatkailijoista tulee länsimaista, maista jotka ovat asettaneet päästötavoitteita, joiden tarkoituksena on vähentää muun muassa hiilidioksidipäästöjä. Päästötavoitteiden saavuttamiseksi tullaan kannustamaan suosimaan matalapäästöisiä matkailumuotoja, käyttämään sekä kehittämään uutta teknologiaa ja säätelemään muun muassa verotuksen keinoin korkeapäästöisiä matkailumuotoja, kuten lentoliikennettä (Peeters, Gössling & Becken 2007). Myös ihmisten ympäristötietoisuus on merkittävässä roolissa siinä, mitä matkailumuotoja jatkossa suositaan. Lähialuematkailun uskotaan tulevaisuudessa kasvavan kaukomatkailun kustannuksella. Tällä saattaa olla merkittäviä vaikutuksia erityisesti Kaakkois-Aasian sukelluskohteiden matkailijasegmenteissä. Kiinalaisten ja korealaisten osuus matkailijoista tulee kasvamaan ja länsieurooppalaisten osuus vähenemään. Tämä asettaa haasteita sukellusyrittäjille muun muassa uusien asiakkaiden kielitaidon ja tapojen kanssa. (Hall & Lew 2009)

5.3 Turvallisuus

Matkailukohteen turvallisuus on tärkeä tekijä kohteen vetovoimaisuuden takana. Konfliktit ja kärjistyneet ristiriidat esimerkiksi matkailijoiden ja paikallisten välillä (Hall & Lew 2009), kuten Doxeyn ärtymysindeksin neljännessä vaiheessa, vaikuttavat matkailukohteen turvallisuuteen ja vetovoimaan. Yhtä lailla vaikutusta on paikallisten keskinäisillä sekä paikallisten ja hallituksen välisillä kahinoilla (Rittichainuwat & Chakraborty 2009). Rikollisuus ja huumeet ovat uhka kohteelle, erityisesti kun rikollisuus kohdistuu matkailijoita kohtaan (Hall & Lew 2009; Wongthong & Harvey 2014). Turvallisuus nousee esiin myös matkailukohteen liikennekultuurissa ja liikenneonnettomuuksien määrässä. Monissa kehittyvissä maissa, joissa matkailu on tärkeässä asemassa, kuten Thaimaassa, on liikenneturvallisuudessa parannettavaa. (Tanaboriboon & Satiennam 2005; Chinmaneevong 2016; Ulkoministeriö 2018; WHO 2018).

Merkittävä osa sukellusmatkailukohteista sijoittuu trooppisten maiden rannikoille (van Treeck & Schuhmacher 1998; Lew 2013), missä esiintyy alueille tyypillisiä tauteja ja sairauksia kuten malariaa ja denguekuumetta. Thaimaa mainitaan yhtenä matkakohteista, jossa matkailijoilla on suuri riski sairastua denguekuumeeseen (Polwiang 2016). Nämä trooppiset sairaudet aiheuttavat pelkoa ja niiden yleistymisen heikentää kohteiden vetovoimaa. Pelkoa ovat herättäneet myös Kaakkois-Aasiassa esiintyneet lintuinfluenssa ja SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome). (Hall & Lew 2009; Rittichainuwat & Chakraborty 2009.) Länsimaissa median tekemät suuret otsikot erilaisista sairauksista ja tautitapauksista, varsinkin kun ne esiintyvät suosituissa matkailumaissa, ovat omiaan aiheuttamaan pelkoa matkailijoissa ja johtavat jopa matkojen perumisiin. Median otsikot saattavat kuitenkin perustua yksittäisiin sairaustapauksiin kaukana varsinaisista lomakohteista. Tämä media harhaanjohtava uutisointi ja puutteet ihmisten medialukutaidoissa voivat olla uhka matkakohteiden maineelle turvallisena kohteena.

5.4 Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos ja sen aiheuttamat muutokset mainitaan kirjallisuudessa yhdeksi merkittävämmäksi uhkaksi niin koko maailmalle kuin matkailullekin (Hall & Lew 2009; Ruhanen & Shakeela 2012; Scott et al. 2012; Tsai, Wu, Wall & Linliu 2016) ja samalla myös sukellusmatkailulle. Meriveden lämpeneminen aiheuttaa korallien kuolemia, jota kutsutaan korallien haalistumiseksi. Haalistuminen aiheuttaa riuttojen lajikatoa, jonka seurauksena merellinen luonto köyhtyy. Tästä johdosta sukellusmatkailijat menettävät kiinnostuksensa kohteeseen. Tutkimusten mukaan sukeltajien alueelle tuomat tulot vähenevät, kun riuttakalojen ja erityisesti suurten kalojen määrä vähenee (Gill et al. 2015). Hall & Lew (2009) huomauttavat myös merenpinnan noususta, joka uhkaa osaa sukelluskohteista. Keinotekoisilla riutoilla ja korallien istuttamisella on kuitenkin pyritty

parantamaan jo heikentynyttä tilannetta ja pitämään sukelluskohteiden houkuttelevuutta yllä (Feary et al. 2011).

Epävakaiden sääolosuhteiden ja myrskyjen on ennustettu lisääntyvän ilmastonmuutoksen myötä (Scott et al. 2012), mikä tarkoittaa entistä enemmän päiviä, jolloin merelle ei voi lähteä. Tämä tarkoittaa sukellusyrittäjille tulojen menetystä ja sukelluspäivien menetys johtaa myös asiakkaiden tyytymättömyyteen (Main & Dearden 2007; Coghlan & Prideaux 2009). Ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämisessä viranomaiset tai matkailusektori eivät kumpikaan ole ottaneet selkeää johtovastuuta ja varsinaiset lievennysstrategiat sekä pitkántähtäimen suunnitelmat ovat edelleen alkuvaiheessa, mikä Hallin ja Lewin (2009) mukaan on uhka koko matkailulle.

5.5 Villi kortti -tapahtumat

Main ja Dearden (2007), Hall ja Lew (2009), Rittichainuwat ja Chakraborty (2009) sekä Tsai et al. (2016) nostavat esiin myös hieman erilaisia uhkia, joilla on pieni todennäköisyys, mutta suuri vaikutus. Hall ja Lew (2009) kutsuvat näitä niin sanotuiksi Villi kortti -tapahtumiksi. Tällaisia tapahtumia ovat muun muassa suuret luonnonmullistukset, kuten maanjäristykset, tsunamit ja tulivuorenpurkaukset. Kaikilla näillä on eritasoisia ja -kestoisia vaikutuksia matkailuun, riippuen tapahtuman sijainnista ja voimakkuudesta. Muita Villi kortti -tapahtumia ovat esimerkiksi sodat, aseelliset konfliktit, vallankaappaukset ja terroristi-iskut. Näiden vaikutukset rajoittuvat usein kansalliselle tasolle, mutta toisinaan vaikutus voi olla myös maailmanlaajuinen kuten New Yorkin terrori-iskuilla 2001. Villi kortti -tapahtumat voivat lopettaa matkailun tietyille alueille hyvin nopeasti, kuten teki Intian valtamerellä syntynyt ja muun muassa Thaimaahan joulukuussa 2004 iskenyt tsunami. Sen sijaan sodan syttyessä matkailu saattaa katketa alueella jopa vuosiksi.

5.6 Toimenpiteet

Toimenpiteitä, joilla sukellusmatkailuala pyrkii vastaamaan kohtaamiinsa muutoksiin ja uhkiin on esitelty jonkin verran tekstissä jo aiemmin, kuten sosiaalisen median (Feary et al. 2011; Gössling 2017) sekä verkostoitumisen (Hall 2008) merkitys kilpailussa muiden sukellusyrietyksien ja muiden matkailuaktiviteetteja tuottavien yritysten kanssa. Main ja Dearden (2007) sekä Hall ja Lew (2009) nostavat esiin sukellusalalle luotavien yhteisten pelisääntöjen merkityksen alan kestävän tulevaisuuden perustana. Gill et al. (2015) pitävät riuttojen suojelua sekä kestäväää käyttöä olennaisena niiden vetovoiman säilyttämiseksi. Tapsuwan ja Rongrongmuang (2015) mielestä koko merellisen matkailun kannalta on tärkeää, että kaikki asianosaiset ovat tietoisia ilmastonmuutoksen

vaikutuksista. He painottavat hallituksen ja tiedemaailman merkitystä tiedon jakajana yrityksille ja järjestöille, joiden kautta tieto kulkeutuu edelleen yksittäisille ihmisille.

Feary et al. (2011) mainitsee sukelluskohteen houkuttelevuutta parantaviksi toimenpiteiksi keinotekoisien riuttojen lisäämisen ja korallien istuttamisen. Wongthong ja Harvey (2014) esittävät käytännön toimenpiteitä, joilla sukellusyritykset voivat vähentää omasta toiminnasta aiheutuvaa luonnon kuormitusta. Jäteveden talteenotto ja kiinteän jätteen minimointi mainitaan tärkeimpinä toimenpiteinä, mitä sukellusyritykset voivat sukellusretkien aikana tehdä. Muina keinoina esitetään ennen sukelluksia pidettäviä tietoisuuksia, joilla on tarkoitus vaikuttaa sukeltajien käyttäytymiseen vedessä, sekä kiinteiden poijujen käyttöä ankkurointiin jotta vältettäisiin ankkureiden aiheuttamat vahingot koralliriutoille.

6. METODOLOGIA

Matkailututkimuksen epistemologia muodostui alun perin taloudellisten tekijöiden seurauksena. Matkailun taloudelliset vaikutukset sekä matkailu mahdollisena kasvun moottorina muovasi matkailututkimuksesta hyvin talouskeskeisen. Kun taas ihmis- ja ympäristötieteet olivat vain hyvin pieni osa matkailututkimusta. 1950-luvulla positivismista muodostui matkailututkimuksen hallitseva paradigma. Positivismi/postpositivismi legitimoitui matkailututkimuksessa, muun muassa eri instituutioiden, alan johtavien tutkijoiden ja julkaisijoiden toimesta niin vahvasti että epistemologista keskustelua ei hetkeen alalla varsinaisesti edes käyty. Jakautuminen vahvasti kvantitatiiviseen ja kvalitatiiviseen koulukuntaan ja väittely toisen paremmuudesta jätti itse matkailuilmidiöiden tutkimisen toissijaiseksi. 1980-luvulta lähtien koulukuntien välinen ero on kaventunut, koska yhä useammat matkailun tutkijat ovat omaksuneet erilaisia näkökulmia ilmiöiden tutkimiseen. Positivistinen paradigma on saanut rinnalleen muun muassa ihmistieteisiin perustuvat kriittisen teorian, interpretivismin, postmodernismin ja osallistuvan tutkimuksen paradigmat, jotka ovat menetelmiltään kvalitatiivisia tai sekä kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia. (Jennings 2009) Positivistiset/postpositivistiset taloudellisen näkökulman omaavat tutkimukset ovat kuitenkin edelleen hallitsevia matkailualalla. Jennings (2009) huomauttaa, että matkailututkimuksen metodologinen monimuotoisuus on jäljessä monia muita sosiaalisia tieteenaloja.

Matkailututkimukselle on esitetty kritiikkiä ja on pohdittu onko matkailu edes tieteenhaara. Tribe (2004) pitää matkailua enemmän tieteenalana (field) kuin tieteenhaarana (discipline). Tämä johtuu siitä, että matkailulla ei ole omia teoreettisia viitekehyksiä, menetelmiä ja käytäntöjä, eivätkä matkailun tutkijat jaa yhteisiä arvoja. Myös Zhang et al. (2006) näkevät vahvan teoreettisen pohjan

puuttumisen matkailututkimuksen heikkoutena. He nostavat esiin tarpeen matkailuteorialle, jota voitaisiin käyttää ei-taloudellisten tutkimusten tekemiseen. Matkailu on monitieteellinen ala, joka lainaa ja käyttää hyödyksi muiden tieteenhaarojen teorioita ja menetelmiä. Hall ja Page (2010) nostavat esiin Neil Leiperin töiden ja teorioiden vaikutuksen matkailukirjallisuudessa vahvistavan matkailua tieteenhaarana. Siitä huolimatta, että Leiper on ottanut vaikutteita työhönsä erityisesti maantieteestä. Matkailututkimusta pidetään Suomessakin vähempiarvoisempana tieteenalana, eikä sille ole omaa tieteenalaluokkaa, kuten esimerkiksi Australiassa, vaan se liitetään muihin merkittävämpiin ja arvokkaampiin tieteenaloihin (Edelheim & Ilola 2017).

Kritiikkiä matkailututkimukselle on esitetty erityisesti sen vahvasta länsimaisesta näkökulmasta. Jenningsin (2009) mukaan on ongelmallista, että länsimaisiin metodologioihin perustuvilla tutkimuksilla pyritään tutkimaan muissa kulttuureissa tapahtuvia ilmiöitä. Tätä on pidetty matkailututkimuksen ulkopuolella jopa imperialistisena ja kolonialistisena käytäntönä ja alalle kaivattaisiin metodologioita, jotka ottaisivat paremmin huomioon tutkimuskohteen kulttuuriset ja sosiaaliset rakenteet (Smith 1999).

Kvalitatiivisten menetelmien käyttö on kasvava trendi matkailututkimuksissa, joissa positivistinen paradigma on ollut hallitseva filosofinen suuntaus. Positivismiin yhdistetyt kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät ovat olleet hallitsevia matkailututkimuksessa, koska suurin osa tutkimuksista on tarkastellut asioita taloudellisista näkökulmista ja lainannut samalla teorioita sekä menetelmiä muun muassa kaupan ja markkinoinnin alalta (Tribe 2004). Matkailututkimuksessa on kuitenkin käynnissä hidas paradigman muutos positivismista kohti kvalitatiivisia metodologioita kuten interpretivismia (Goodson & Phillimore 2004; Phillimore & Goodson 2004).

Siinä missä positivismi pyrkii selittämään ja ennustamaan tutkittavaa ilmiötä ja testaamaan teoriaa, niin interpretivismin tarkoitus on tulkita ja ymmärtää ilmiötä ja luoda teoriaa empiirisen tutkimuksen perusteella (Decrop 2004). Interpretivistisen paradigman mukaan maailmassa on useita totuuksia ja näkökulmia, jotka vaihtelevat ajallisesti, paikallisesti ja henkilökohtaisesti. Epistemologia ei ole objektiivinen, vaan intersubjektiivinen, ja siinä pyritään ymmärtämään subjektiivisia kokemuksia, jotka rakentuvat sosiaalisesta vuorovaikutuksesta ympäröivään maailmaan. Interpretivistiset tutkimukset eivät siis ole arvovapaita kuten positivistiset tutkimukset, eikä tutkijoita pidetä irrallisina sivustaseuraajina, vaan heidät mielletään osaksi tutkimusta. (Hollinshead 2004; Jennings 2009.)

6.1 Menetelmä

Tässä tutkielmassa kyseessä on tapaustutkimus, jossa selvitin rajallisen joukon, suomalaisten sukellusyrittäjien sekä alan työntekijöiden, subjektiivisia ajatuksia ja kokemuksia heidän alansa kohtaavista uhkista ja muutoksista. Näin ollen tutkimuksessa on perusteltua käyttää kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Valitsin tutkimuksessa käytettäväksi menetelmäksi puolistrukturoidun teemahaastattelun, jossa haastattelija ohjaa keskustelua ennalta rakennetun haastattelurungon ja teemojen avulla.

Tämä haastattelumetodi on tutkimukseen sopiva, sillä siinä haastateltava ja haastattelija kohtaavat toisensa kasvokkain ja se mahdollistaa osapuolten välisen keskustelun. Keskustelu haastattelijan ja haastateltavan välillä edesauttaa molempia ymmärtämään toisiaan paremmin, kuten esimerkiksi erilaisten termien yhteistä ymmärtämistä sekä epäselvien tulkintojen nopeaa selventämistä. Tämä saavutettu molemminpuolinen ymmärrys tuo tutkimukselle validiteettia (Jordan & Gibson 2004) vähentämällä väärinymmärrysten mahdollisuutta. Puolistrukturoidun teemahaastattelun suurimmaksi eduksi Jordan ja Gibson (2004) mainitsevat menetelmän joustavuuden, joka on seurausta henkilökohtaisesta kanssakäymisestä haastateltavan ja haastattelijan välillä. Menetelmän etuna nähtiin myös helppous järjestää haastattelu hyvin vaihtelevissa paikoissa, koska mitään erikoisia välineitä ei tarvita. Tämä tuo osaltaan esiin menetelmän joustavuuden. Teemahaastattelun eduksi Eskola ja Suoranta (1998) mainitsevat teemojen varmistavan että kaikkien haastateltavien kanssa käydään läpi suurin piirtein samoja asioita, mutta silti haastateltava voi puhua vapaasti haastateltavan kanssa. Samalla he mainitsevat teemoittelun auttavan litterointivaiheessa aineistoa käsiteltäessä.

Jordan ja Gibson (2004) mainitsevat puolistrukturoidun haastattelun olevan haastava menetelmä kokemattomalle haastattelijalle. Haastattelija saattaa huomaamattaan ohjata haastattelua kohti tiettyjä odotettuja vastauksia pelkkää kokemattomuuttaan. Lisäksi kokemattomalle haastattelijalle on haasteellista kerätä haastattelusta tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja tämä vaatii harjoitusta. Tarkoituksena on löytää vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja siksi keskustelumuoitoisessa teemahaastattelussa kysymysten tulee olla viitekehyksen sisällä (Tuomi & Sarajärvi 2009). Tutkijan perehtyminen haastattelun aiheeseen helpottaa aiheessa pysymistä ja estää haastattelua rönsyilemästä viitekehyksen ulkopuolelle.

Puolistrukturoidun haastattelun tekeminen ja haastatteluiden analysointi ovat aikaa vieviä prosesseja, mitä voidaan pitää menetelmän heikkoutena tai joissain tapauksissa jopa rajoittavana tekijänä. Haastattelut voivat kestää useita tunteja ja tuottavat paljon ylimääräistä materiaalia, joka on

epäolennaista tutkimuksen kannalta. Jordan ja Gibson (2004) huomauttavat myös puolistrukturoidun haastattelun matalammasta luotettavuudesta, koska haastattelua voi olla vaikea toistaa. He kuitenkin lisäävät, että uusittavuus kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole välttämättä heikkous samalla tavoin kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa.

6.2 Aineisto

6.2.1 Tutkimusalue

Pattayalla avattiin Thaimaan ensimmäinen sukelluskauppa vuonna 1977, minkä jälkeen sukeltamisen suosio maassa on kasvanut valtavasti (Wikitravel 2017). Thaimaa tuli suosituksi sukelluskohteeksi erityisesti reppumatkailijoiden keskuudessa (Dimmock & Cummins 2013), mitä se on edelleen. Nykyisin reppumatkailijoiden osuus sukellusmatkailijoiden kokonaismäärästä on pienentynyt ja massamatkailijoiden osuus kasvanut. 1990-luvulla suosiotaan sukelluskohteina kasvattivat Phuket ja Similanin saaret (Bennet et al. 2003). Siaminlahden puolella Koh Taosta on muodostunut erittäin merkittävä sukelluskohde. Nykyisin sukeltaminen on levinnyt koko Andamaanienmeren alueelle aina pohjoisesta etelään.

Divescover.com-internetsivuston (2018) mukaan Thaimaassa toimii 578 sukelluskeskusta. Sukellusyrityksiä on todellisuudessa vähemmän, sillä Divescover.comin luku sukelluskeskusten määrästä pitää sisällään sukellusyritysten kaikki toimipisteet, joita voi yhdellä yrityksellä olla useita. Suomalaisia sukellusyrityksiä Thaimaassa toimii noin kymmenkunta. Edes haastateltavat eivät osanneet sanoa tarkkaa lukua. Sukellusyritysten määrä Thaimaassa muuttuu vuosittain koska yritysten omistajat sekä nimet muuttuvat usein ja uusia yrityksiä perustetaan ja vanhoja lopetetaan, mikä sukellusalalla on melko yleistä.

Thaimaassa monsuuni-ilmastoa jakaa vuodenajat sade- ja kuivakauteen. Koko vuoden sademäärästä 80 % sataa touko-lokakuun välillä, elo-syyskuu mainitaan kaikista sateisimmiksi kuukausiksi (Gale & Saunders 2013). Tämä aiheuttaa kausittaisia muutoksia sukellusolosuhteisiin. Muutokset eivät kuitenkaan estä sukeltamista ja se onnistuu lähes koko Thaimaassa ympäri vuoden. Parhaaksi sukellusajankohdaksi Andamaanienmeren puolella mainitaan marras-toukokuu, jolloin sää ja näkyvyys vedessä ovat parempia. Siaminlahden puolella paras ajankohta sukeltamiseen on maaliskuu-toukokuusta syyskuuhun, jolloin taas Andamaanienmeren puolella näkyvyys on heikompi, merenkäynti kovempi, sateiden mahdollisuus suurempi ja osa sukelluskohteista on kokonaan suljettuna (Wikitravel 2017; Dive The World 2018; Simplelifedivers 2018).

Poliittisesti Thaimaa on tällä hetkellä mielenkiintoisessa tilanteessa. Thaimaassa on ollut vallassa sotilashallinto vuoden 2014 elokuun vallankaappauksesta lähtien, jolloin armeija otti vallan pitkään jatkuneiden levottomuuksien seurauksena. Armeijan on määrä siirtyä syrjään 2018 järjestettävien vaalien jälkeen. (Chuwiruch & Jagtiani 2017.) Matkailu on kuitenkin jatkanut Thaimaassa kasvuaan huolimatta maan poliittisesti sekavasta tilanteesta (Tapsuwan & Rongrongmuang 2015) eikä sotilashallinto näkynyt tai vaikuttanut tutkimuksen kenttäjakson aikana.

6.2.2 Aineiston keruu

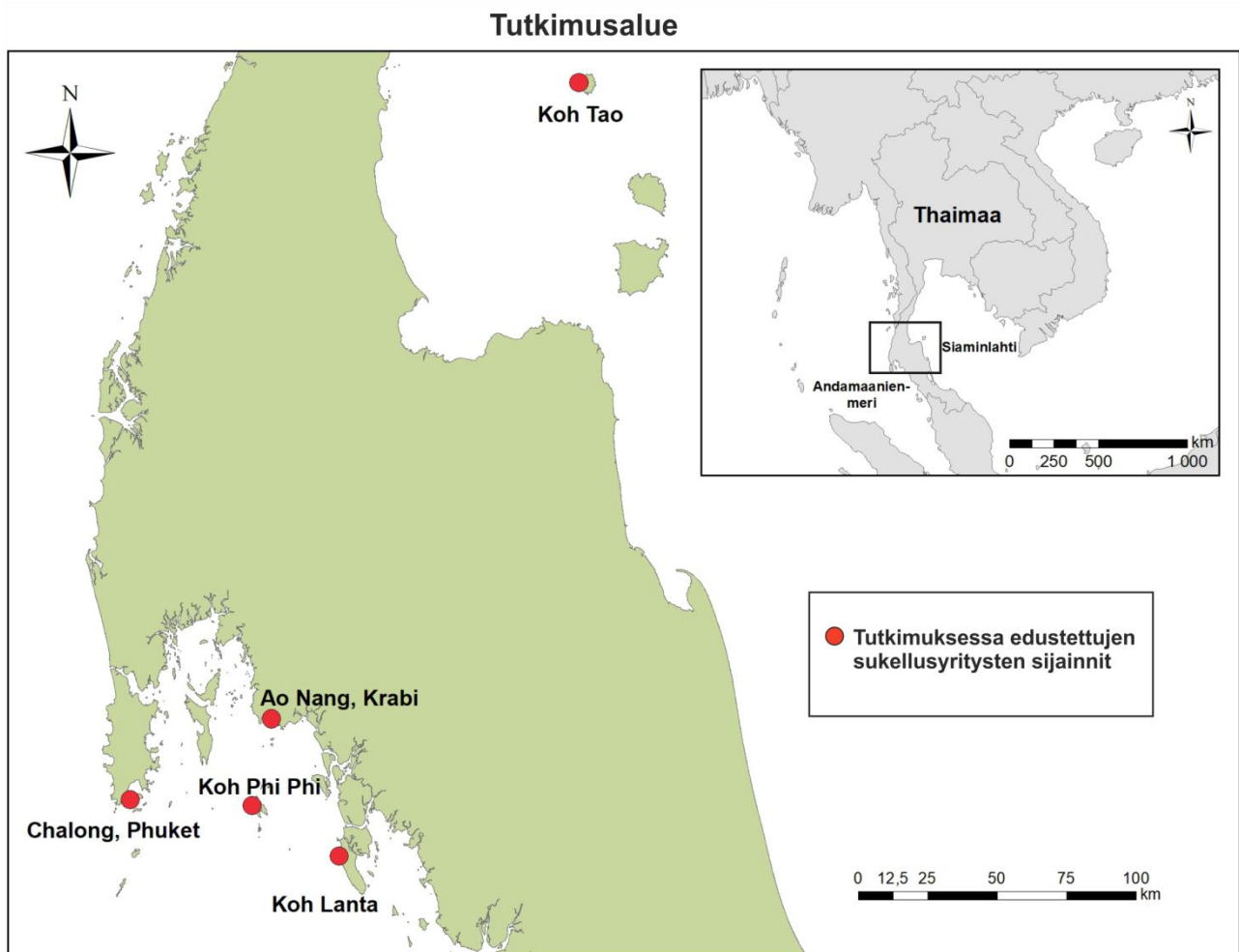
Kaikki tätä tutkimusta varten haastatellut henkilöt olivat suomenkielisiä. Haastateltavien rajaamista suomalaisiin ja erityisesti suomenkielisiin sukellusyrittäjiin sekä sukellusalan työntekijöihin perustelen haastattelutilanteen väärinymmärrysten minimoinnilla, kuten Main ja Dearden (2007) tekivät haastatellessaan vain englanninkielisiä sukellusyrittäjiä. Yhteinen kieli ja kulttuuritausta haastattelijan sekä haastateltavan välillä helpottaa kommunikointia, mutta auttaa myös luottamuksen rakentamisessa. Luottamus haastattelijan ja haastateltavan välillä mahdollistaa todenmukaisemmat ja syvemmät vastaukset esitettyihin kysymyksiin (Jordan & Gibson 2004).

Alkuperäinen suunnitelmani oli haastatella tutkimukseen vain Thaimaassa toimivia suomalaisia sukellusyrittäjiä. Päädyin kuitenkin ottamaan haastateltavaksi myös Thaimaassa olevia suomalaisia sukellusmatkailualan työntekijöitä. Näin sain tutkimukseen hieman laajempaa näkökulmaa ja varmistettiin että aineistosta tulee riittävän kattava. Tarvittaessa haastatteluja olisi voitu tehdä lisää, esimerkiksi internetpuhelujen välityksellä.

Etsiessäni sopivia haastateltavia käytin apuna sukellusyritysten internetsivustoja, henkilökohtaisia kontaktejani sekä niin sanottua lumipalloilmiötä. Lumipalloilmiössä yhdeltä tai useammalta haastateltavalta saadaan vinkkejä ja suosituksia mahdollisista uusista haastateltavista, joihin kannattaa olla yhteydessä (Secor 2010). Haastatteluja pyrin sopimaan hieman eri puolille Thaimaata (kuva 4) ja kattamaan alueet joille sukellusmatkailu painottuu, jotta tutkimusotoksesta saatiin kattavampi.

Tutkimuksen aineisto koostuu kahdeksasta puolistrukturoidusta teemahaastattelusta, joihin osallistui suomalaisia sukellusmatkailuyrittäjiä sekä sukellusmatkailualan työntekijöitä. Haastateltavien kokemus sukellusmatkailualalta vaihteli muutamasta vuodesta yli kymmeneen vuoteen. Haastateltavien joukko koostui eri-ikäisistä naisista ja miehistä.

Haastattelupyynnöitä lähetin touko-syyskuun 2017 välisenä aikana yhdelletoista Thaimaassa toimivalle joko suomalaiselle sukellusyritykselle tai sukellusyritykselle, jossa oli suomalainen työntekijä tai työntekijöitä. Haastattelupyynnöt lähetettiin pääasiassa sähköpostitse, mutta muutaman pyyntö tehtiin sosiaalisen median välityksellä. Haastattelupyynnöitä lähetettiin sekä yritysten yleisiin sähköpostiosoitteisiin että henkilökohtaisiin työsähköposteihin. Osalle yrityksistä lähetettiin haastattelupyynnöitä useammille henkilöille. Useille yrityksille ja henkilöille haastattelupyynnöitä lähetettiin useamman kerran, koska vastausta ensimmäiseen pyyntöön ei saatu. Secor (2010) mainitseekin haastateltavien rekrytoinnin saattavan olla haastavaa. Huono vastausprosentti ensimmäisiin haastattelupyynnöihin oli jopa odotettavaa, sillä haastattelupyynnöiden lähettäminen osui Thaimaan sukelluskohteiden matalan sesongin aikaan. Matalasesongin aikana useat sukellusyritykset, erityisesti Andamaanienmeren puolella, ovat joko kiinni tai toimivat vain minimi henkilöstöllä. Lopulta sain haastattelupyynnöihin kahdeksan vastausta. Kaikki kahdeksan vastannutta myös suostuivat haastateltaviksi. Haastateltavien joukossa oli edustusta viidestä eri Thaimaassa toimivasta suomalaisesta sukellusyrityksestä: Koh Tao Divers, Lazy Seal Diving Company, Noste Dive, Railay Dive Center ja Raya Divers (Phuket ja Krabi). Lisäksi oli edustusta Koh Phi Phillä sijaitsevan Adventure Clubin entiseltä suomalaistyöntekijältä.

Kuva 4. Tutkimusalue ja haastateltavien edustamien sukellusyritysten sijainnit Thaimaassa.

Ennen haastattelurungon rakentamista perehdyin perusteellisesti matkailu- ja sukellusmatkailukirjallisuuteen ja kirjoitin tämän tutkimuksen kirjallisuuskatsauksen. Kirjallisuuden perusteella rakensin tutkimuksen viitekehysten. Kirjallisuudesta esiin nousseita uhkia ja muutoksia yleisesti matkailulle sekä tarkemmin sukellusmatkailulle käytin pohjana haastattelurungon rakentamiseen. Haastattelurunko (liite 1) koostui muutamista taustakysymyksistä, kolmesta pääkysymyksestä ja kolmesta lisäkysymyksestä. Taustakysymyksillä kartoitin haastateltavien sukellusmatkailualan kokemusta. Lisäksi taustakysymykset auttoivat tutustumisessa, toimivat keskustelun avaajana sekä helpottivat kokonaiskuvan luomista haastateltavan työnkuvasta. Haastattelurunkoa varten muodostin lisäksi kolme teemaa (taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen) joihin erilaiset uhkat sijoitettiin, jotta haastattelun rakenteesta muodostui selkeämpi. Lisäksi muodostin teemat mahdollisille suunnitelmille ja käytännöille uhkien ja muutosten varalle sekä niin sanotuille Villi kortti -tapahtumille. Lopuksi haastateltavia pyydettiin vielä sijoittamaan edustamansa yritys sekä matkailukohde, jossa yritys toimii, Butlerin elinkaarimalliin.

Sukellusmatkailuun liittyvien uhkien ja muutosten jakaminen edellä mainittuihin kolmeen teemaan ei kuitenkaan todellisuudessa ole kovin mielekäs. Monet näistä uhkista ja muutoksista ovat hyvin moniulotteisia ja sopisivat useamman kuin yhden teeman alle.

Seuraavassa vaiheessa testasin, eli pilotoin, haastattelurunkoa ennen kenttäjaksolle lähtemistä. Pilotointi tapahtui Turussa syyskuussa 2017, noin viikko ennen kenttäjaksoa, haastattelemalla sukellusmatkailualalla aikaisemmin toiminutta henkilöä. Haastattelun jälkeen kysyin haastateltavalta mielipidettä haastattelurungon toimivuudesta sekä ajatuksia mahdollisista muutoksista. Haastattelurunkoa olisi ollut mahdollista muokata jonkin verran myös kenttäjakson aikana, mutta se ei ollut tarpeellista. Lopulta haastattelurunko toimi enemmänkin muistilistana asioista, joista halusin haastateltavien kanssa keskustella. Käytin haastattelurunkoa apuna pitämään keskustelut aiheessa ja varmistamaan että kaikkien haastateltavien kanssa keskusteltaisiin samoista aihealueista.

Varsinaisen haastatteluaineiston keräsin vuoden 2017 syys-lokakuun aikana tekemällä yhden teemahaastattelun Suomessa ja kuusi teemahaastattelua kolmen viikon kenttäjakson aikana Thaimaassa. Lisäksi tein yhden haastattelun internetpuheluna, koska minun ei ollut fyysisesti mahdollista tavata haastateltavaa. Kasvokkain tehdyt haastattelut olivat kuitenkin ensisijainen tarkoitukseni. Kenttäjakson haastattelut tein Etelä-Thaimaassa neljässä eri sukelluskohteessa (kuva 4). Kaksi ensimmäistä haastattelua tein Phuketin Chalongissa, jossa haastattelin Noste Diven ja Raya Divers Phuketin edustajia. Seuraavat kaksi haastattelua tein Koh Taolla Koh Tao Diversin edustajan kanssa ja Koh Lantalla Lazy Seal Diving Companyn edustajan kanssa. Kenttäjakson viimeiset kaksi haastattelua tein Krabin Ao Nangissa Raya Divers Krabin ja Railay Dive Centerin edustajien kanssa. Haastattelupaikkojen välillä liikuin lentäen, lautoilla, busseilla ja takseilla riippuen siitä, mikä oli tilanteen ja aikataulun kannalta järkevintä. Kokonaisuudessaan matkakilometrejä haastattelupaikkojen välillä kertyi lähes 900.

Teemahaastatteluihin olin varannut aikaa tunnista kahteen tuntiin, tämä riitti yhtä tapausta lukuun ottamatta. Haastattelut tehtiin pääasiassa kahviloissa, ravintoloissa tai sukellusyritysten tiloissa. Jordan ja Gibson (2004) sekä Secor (2010) mainitsivat haastatteluiden tekemisen julkisilla paikoilla olevan haasteellista. Heidän mukaansa julkisten paikkojen taustamelu saattaa olla niin voimakasta, että se estää haastatteluiden nauhoitusten tulkinnan. Valmistauduin tähän testaamalla nauhoitusta julkisilla paikoilla. Totesin nykypäivän nauhurien olevan niin hyviä, että esimerkiksi kahvilassa tehdyn haastattelun nauhoitteen laatuun taustamelu ei juuri vaikuta. Haastattelut olivat luonteeltaan keskustelumuotoisia ja pyrin välttämään perinteistä jäykkää haastattelihaastateltava

asetelmaa. Tämän tarkoituksena oli muun muassa vähentää haastattelija ja haastateltavan välistä valtasuhdetta ja mahdollistaa todenmukaisemmat vastaukset (Jordan & Gibson 2004).

Haastatteluiden alussa pyysin haastateltavilta luvan haastattelun nauhoittamiseen ja kerroin heille, että kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai vääriä vastauksia. Pyysin haastateltavia kertomaan heidän oma näkemyksensä ja mielipiteensä asioista. Haastatteluiden aikana tein muistiinpanoja tärkeimmistä esiin nousseista seikoista sekä tarpeellisista lisäkysymyksistä paperia ja kynää käyttäen. Nauhoitusten litteroinnin aloitin lokakuussa heti kenttäjakson jälkeen, sillä Jordan ja Gibson (2004) mainitsevat haastattelujen litteroinnin aikaa vieväksi työvaiheeksi. Kenttäjakson aikana mukana oli myös muistivihko, jonne oli helppo merkitä mieleen tulleita ajatuksia haastatteluista ja tutkimuksesta yleensä.

6.3 Analysointi

Aineiston analysointimenetelmänä käytin sisällönanalyysiä, koska se vastaa kysymykseen mitä on sanottu ja juuri sitä tutkimuskysymyksissä on tarkoitus selvittää. Analysoinnin tarkoituksena on lisätä aineiston informaatioarvoa järjestämällä hajanainen aineisto sanallisesti selkeään ja tiiviiseen muotoon (Tuomi & Sarajärvi 2009). Sisällönanalyysi on tässä tutkimuksessa mielekkäämpi analyysimenetelmä, koska se antaa Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan tarkempaa tietoa ja kertoo aineistosta enemmän kuin esimerkiksi sisällön erittely. Tämän tutkimuksen sisällönanalyysi on induktiivinen eli aineistolähtöinen, jossa aineiston kategorisointiin käytetyt teemat syntyivät vasta tutkimusprosessin aikana.

Ennen varsinaista analysointia kirjoitin auki kaikki nauhoitetut haastattelut. Tässä tutkimuksessa kieli ja kielen käyttö ei ollut tutkimuksen kohteena, joten vain puhutut lauseet ja virkkeet kirjoitettiin ylös. Nauhoituksista kirjoitin ylös kaiken, mitä oli sanottu, enkä vain sitä mikä oli omasta mielestäni keskeistä ja tärkeää. Tällä pyrin välttämään, että mitään tutkimuksen kannalta oleellista materiaalia ei jäänyt ulkopuolelle. Puhtaaksikirjoitetun haastatteluaineiston pilkoin osiin ja pelkistin. Seuraavaksi kategorisoin ja kasasin pelkistetyn aineiston uudelleen loogiseksi kokonaisuudeksi luotettavien johtopäätösten tekemistä varten.

Analysoin aineistoa Microsoft Wordia apuna käyttäen. Analysoinnin ensimmäisessä vaiheessa kävin tarkasti läpi jokaisen aukikirjoitetun haastattelun, jotta löytäisin aineistosta tutkimuskysymysten kannalta oleelliset asiat. Oleelliset asiat merkitsin alleviivaamalla ne tekstiin. Toisessa vaiheessa ryhmittelin aineiston. Alleviivatut tekstin kohdat ryhmittelin aluksi haastattelurungon pääteemojen mukaan uhkiin ja muutoksiin, jotka olivat taloudellisia, sosio-kulttuurisia ja ekologisia sekä toimenpiteisiin ja kehitysideoihin. Muodostin myös haastateltavien

antamalle arviolle matkailukohteen sekä edustamansa sukellusyrityksen elinkaaren vaiheesta oman ryhmän.

Kolmannessa vaiheessa pilkoin aineiston vielä pienempiin osiin hyödyntäen haastattelurungon alakategorioita. Tämän jälkeen muokkasin aineistoa yksinkertaisempaan muotoon säilyttäen kuitenkin sen sisältämän oleellisen informaation. Seuraavaksi jaoin ja yhdistin samaa tarkoittavat asiat omiin ryhmiin, minkä seurauksena kokonaisaineiston määrä tiivistyi ja aineistosta tuli entistä paremmin hallittava. Tiivistetystä aineistosta muodostin samansisältöisiä kategorioita. Tämän jälkeen ryhmittelin muodostuneet kategoriat teemoittain eri tutkimuskysymysten alle ja annoin kaikille teemoille niissä esiintyviä asioita kuvaavat nimet (taulukko 1).

Teemat muodostuivat empiirisen tutkimuksen pohjalta. Haastattelurungon muodostamisen tapaan käytin teemojen muodostamisessa apuna Eskolan ja Suorannan (1998) suosittelun mukaisesti aiempaa teoriapohjaa, tässä tapauksessa matkailusta ja sukellusmatkailusta. Aineiston ryhmittelyn teemoittain eri tutkimuskysymysohjaisesti perustelen sillä, että analysointi oli systemaattisempaa ja tutkimuskysymyksiin pystyttiin vastaamaan paremmin. Teemoittelu antaa tiiviimmät ja selkeämmät vastaukset tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksen tulososiossa teemojen sisältöä on avattu tarkemmin muun muassa esimerkein.

Varsinaista aineiston kvantifiointia en pitänyt tässä tutkimuksessa tarpeellisena. Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan kvantifioinnilla eri teemojen välillä voidaan tehdä määrällistä vertailua. En kuitenkaan nähnyt määrällisen vertailun tuovan näin pienessä aineistossa tutkimukseen merkittävää lisäarvoa. Kvantifioinnilla ei myöskään pystytty vastaamaan esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

Taulukko 1. Tuloksista muodostetut teemat.

Sukellusmatkailun globaalit uhkat
Ilmastonmuutos ja saasteet
Matkailijoiden määrä
Maailmanpoliittinen tilanne

Yrityksien kokemat uhkat
Kilpailu
Yrityksen näkyvyys
Yhteistyö
Hintojen nousu
Kausiluonteisuus
Sukellusmatkailun säätely, yrittäminen ja työluvut
Korruptio
Hallinto
Kohteiden ruuhkautuminen ja kantokyky
Saavutettavuus
Kohteiden turvallisuus
Median uutisointi
Kalastus
Sukeltajat ja snorklaajat
Luonnononnettomuudet

Toimenpiteet ja kehitysideat
Yhteistyö
Ympäristönsuojelu
Kilpailuun vastaaminen
Yritystoiminnan suunnittelu ja ennakointi
Yrityksen kehittäminen
Sukellusmatkailun yleinen kehittäminen

7. TULOKSET

7.1 Sukellusmatkailun globaalit uhkat

Globaaleilla uhkilla tässä tutkimuksessa tarkoitetaan uhkia, jotka koskevat sukellusmatkailua hyvin laajasti. Ne muodostavat uhkan niin tutkimusalueella kuin muuallakin, missä sukellusmatkailua tapahtuu. Globaalit uhkat eivät aina kosketa vain sukellusmatkailua, vaan niillä on usein merkittävää vaikutusta koko matkailualaan.

7.1.1 Ilmastonmuutos ja saasteet

Haastateltavat nostivat suurimmaksi uhkaksi sukellusmatkailulle ilmastonmuutoksen ja sen vaikutuksen globaalisti merten oloihin ja sukeltamiseen. Matkailukirjallisuudessa ilmastonmuutos mainitaankin yhdeksi suurimmista uhkista, joita matkailu kohtaa (Hall & Lew 2009; Ruhanen & Shakeela 2012; Tsai et al. 2016). Ilmastonmuutoksen merkittävimpänä uhkatekijänä haastateltavat pitivät meriveden lämpötilan nousua. Jo muutaman asteen pidempiaikaisen nousun meriveden lämpötilassa kerrottiin vaikuttavan suoraan koralleihin ja koralliriuttoihin, jotka toimivat sukellusmatkailun tärkeimpänä vetovoimana. Meriveden lämpeneminen aiheuttaa korallien haalistumista, joka tarkoittaa lopulta korallin kuolemista. Tämän seurauksena koralliriuttojen elämän pelätään köyhtyvän tai häviävän kokonaan. Tätä pidettiin valtavana uhkakuvana ympäri maailmaa. Australian Iso valliriutta mainittiin haastattelussa huolestuttavana esimerkkinä meriveden lämpenemisen aiheuttamista muutoksista. Tästä on uutisoitu, muun muassa The Guardianissa (Slezak 2016, 2017), viime vuosina runsaasti. Koralliriuttojen katoamista pidettiin erittäin vakavana uhkana sukellusyrityksien toiminnalle. Globaalisti merkittävää korallien haalistumista on tapahtunut erityisesti El Niño -sääilmiön vaikuttaessa voimakkaasti, jolloin meriveden lämpötila ei ole laskenut matalan sesongin aikana kuten normaalisti on tapahtunut. Meriveden lämpötilan kerrottiin vaikuttavan myös haiden ja rauskujen esiintyvyyteen. Meriveden ollessa viileämpää näitä sukellusmatkailun vetonauloja esiintyy enemmän. Lämpenemisen seurauksena veden kerrottiin muuttuvan myös sameammaksi, jolloin näkyvyys vedessä heikkenee.

Meriveden lämpenemisen lisäksi uhkana mainittiin jätteiden ja päästöjen vaikutus meren ekosysteemiin ja lajikirjoon. Mereen päätyvät puhdistamattomat jätevedet ja roskat herättivät huolta ja tämä nähtiin uhkana sukellusmatkailun yleiselle houkuttelevuudelle. Jätevesien mereen laskemisen kerrottiin aiheuttavan suurimmat ongelmat suojaisissa lahdissa ja poukamissa, joissa tuulten ja merivirtauksien vaikutus on pieni ja vesi vaihtuu hitaasti. Mereen päätyvää kiinteää jätettä pidettiin uhkana meren eläimille, mutta myös esteettisenä haittana sen ajautuessa rantaan. Erityisesti muoviroska mainittiin kasvavaksi ongelmaksi.

7.1.2 Matkailijoiden määrä

Matkailijoiden kasvava määrä nähtiin uhkana huolimatta siitä, että sukellusyrietykset mielellään ottavat vastaan uusia asiakkaita. Matkailijoiden määrässä suurimpana uhkana pidettiin sitä, että sitä ei säädelä, joko lainkaan tai ainakaan tarpeeksi. Tämän johdosta kohteiden kerrottiin ruuhkaantuneen ja ympäristön kärsivän.

Nykypäivän matkailun helppoutta pidettiin uhkana. Ihmisten kynnys lähteä matkalle on laskenut muun muassa matkojen halpenemisen seurauksena ja matkailu on tullut yhä useammille mahdolliseksi, mikä on kasvattanut matkailijoiden määrää entisestään. Esiin nousi uhka uusista matkailijasegmenteistä, joiden tavat ja käyttäytyminen kuormittavat ympäristöä nykyisiä matkailijoita enemmän. Matkailijoiden määrän keskittymistä tietyille ajanjaksoille, kuten eurooppalaisten loma-aikojen mukaan, pidettiin ongelmallisena niin yritystoiminnan kuin kohteen kantokyvyn kannalta.

7.1.3 Maailmanpoliittinen tilanne

Osassa haastateltavissa uhkakuvia herätti maailmanpoliittinen tilanne. Erityisesti Euroopan tilanne mietitytti, koska siellä ovat suomalaisten sukellusyrietysten suurimmat markkinat. Pelättiin, että Euroopassa tapahtuneiden terrori-iskujen seurauksena ihmisten kiinnostus matkailemiseen vähenee, jos turvallisuuden tunne heikkenee. Mahdollisena uhkana pidettiin myös Euroopassa syttyvää isompaa konfliktia ja sen seurauksena matkustamisen merkittävää vähenemistä. Toisena maailmanpoliittisena uhkana nostettiin esiin Pohjois-Korean tilanne ja sen mahdollinen kärjistyminen suuremmaksi konfliktiksi. Tämän seurauksena uhkana nähtiin matkailun yleinen väheneminen sekä mahdollisesti tiukentuvat maahantulosäännökset lähialueilla, kuten Thaimaassa. Suurilla konflikteilla mainittiin olevan globaali vaikutus matkailuun, kuten myös Hall ja Lew (2009) ovat maininneet.

7.2 Sukellusyrietyksien kokemat uhkat

Globaalit uhkat ovat uhka myös sukellusyrietyksille. Yrietyksien kokemat uhkat ovat sen sijaan yleisiä uhkia alueellisempia ja yksilöllisempiä. Kirjallisuuden perusteella näitä uhkia esiintyy sukellusmatkailussa myös tutkimusalueen ulkopuolella, siitä huolimatta, että niitä ei mielletty yleisiksi uhkiksi. Muun muassa sukellusyrietyksen erilainen yritysmaali, maantieteellinen sijainti tai yrittäjän kulttuuritausta vaikuttavat siihen millaisille uhkille yritys koetaan alttiiksi.

7.2.1 Kilpailu

Alueellinen kilpailu

Seitsemän kahdeksasta haastateltavasta oli sitä mieltä, että Thaimaa on menettämässä kiinnostustaan sukeltajien silmissä. Erityisesti kokeneempien sukeltajien uskottiin hakevan jotain uutta muualta. Thaimaata ei pidetty enää uutuuskohteena ja sitä verrattiin matkailukohteena Kanarian saariin. Useampi haastateltava totesi sukellusyrittämisen kulta-aikojen olevan Thaimaassa jo takanapäin. Haastateltavien vastausten perusteella kilpailu koetaan hyvin merkittäväksi uhkaksi niin kuin Wongthong ja Harvey (2014) ja Hall (2005) ovat aiemmin tuoneet esille. Haastateltavien mukaan Thaimaan sukellusmatkailu on jo pääpiirteissään saavuttanut Butlerin (1980) elinkaarimallin mukaisen tasaantumisvaiheen.

Yritysten asiakasmäärät saattavat vaihdella kauden aikana runsaasti ja niiden kasvun kerrottiin olevan nykyisin parhaimmillaankin hyvin maltillista. Leiperin (1990) mainitsemien matkustusmotivaatioiden muutoksista johtuen, erityisesti eurooppalaisten omatoimimatkailijoiden määrän kasvu ja heidän rohkeutensa matkustaa uudempiin ja eksoottisempiin kohteisiin nähtiin uhkana. Kilpailevina kohteina mainittiin Indonesia, Filippiinit ja Etelä-Amerikka sekä tulevaisuudessa myös Burma. Näiden kohteiden etuina ovat uudet ja laadultaan paremmat sukelluskohteet, tarkoittaen laadulla parempaa näkyvyyttä ja enemmän pinnan alaista nähtävää. Kilpailevilla kohteilla nähtiin olevan vetovoimatekijöitä (Leiper 1979), joilla houkutellessa matkailijoita. Merkittävänä haasteena pidettiin kuinka Thaimaan jo nähneet matkailijat saadaan houkuteltua takaisin. Ongelmana pidettiin myös ihmisten mielikuvia Thaimaasta. Yksi haastateltava mainitsi esimerkkinä, että Phuket on monien ihmisten mielestä yhtä kuin kalja- ja tyttöbaareja täynnä oleva Patong Beach. Tämä nähtiin uhkana muun Phuketin houkuttelevuudelle.

Haastatteluiden perusteella Thaimaan sisäinen kilpailu voidaan jakaa kilpailuun Siaminlahden, pääasiassa Koh Taon, ja Andamaanienmeren välillä sekä kohteiden sisäiseksi kilpailuksi. Suurin osa Andamaanienmeren puolella sijaitsevista sukellusyrittäjistä ei pysty kilpailemaan Koh Taon matalien sukellushintojen kanssa ja pitävät tätä uhkana omalle toiminnalleen. Koh Taon matalia sukellushintoja selitetään pääasiassa logistisilla syillä, eli sukelluskohteet ovat lähellä ja venematkat lyhyitä. Muina syinä mataliin hintoihin mainitaan Koh Taolla vallitseva kova sisäinen kilpailu sekä matkatoimistoille maksetut pienemmät komissiopalkkiot.

Kohteiden sisäinen kilpailu

Kohteiden sisäisen kilpailun uhkina pidettiin hintojen polkemista, jota muun muassa Koh Taolla ja Koh Phi Phillä on tapahtunut. Hintakilpailun seurauksena pelättiin sukellusopetuksen ja sukellusturvallisuuden heikentymistä halvemman ja huonommin koulutetun työvoiman käytön takia sekä yleisen palvelun ja varusteiden laadun heikkenemistä. Uhkaksi koettiin myös se, että kilpailun kiristyessä pyritään yritystoimintaa pyörittämään mahdollisimman edullisesti. Tällä tarkoitettiin sitä, että kouluttajille maksetaan vähemmän eikä työntekijöille ei järjestetä asianmukaisia työlupia, jonka koettiin ruokkivan korruptiota. Yritystoimintaan investointi ei ole kestävä, vaan sitä saatetaan pyörittää täysin lainarahalla ja pelkin vuokravarustein. Halpoja hintoja pidettiin vetovoimatekijöinä, mutta palveluiden huonoa tasoa ja laatua taas vetovoimaa heikentävinä tekijöinä. Heikkotasoisista palvelua tarjoavia yrityksiä pidettiin mahdollisena uhkana alueen muiden yritysten maineelle. Joidenkin matkailijoiden tapaa yleistää yksi huono kokemus koskemaan koko alueen saman alan yrityksiä pidettiin valitettavana. Uhkaksi tämän nähtiin muodostuvan, jos asiakas jakaa yleistämäänsä kokemusta eri kanavien, kuten sosiaalisen median kautta, missä jaettu informaatio leviää hyvin nopeasti kuten Munar ja Jacobsen (2014) mainitsevat.

Kiinalaisia sukellusmatkailijoita haastateltavat pitivät mahdollisuutena, mutta myös uhkana. Kiinalaisten matkailijoiden kerrottiin käyttävän pääasiassa kiinalaisten yritysten palveluja ja jättävän hyvin vähän rahaa kohteisiin, vaikka Wongthong ja Harvey (2014) mainitsevat että esimerkiksi Koh Taon kiinalaismatkailijoista suurin osa on varakkaita. Uhkana pidettiin kiinalaisia sukellusyrityksiä ja kilpailua heidän kanssaan esimerkiksi veneistä ja linja-autoista. Kiinalaisyriyten suuret markkinat mahdollistavat sen, että he voivat varata ja vuokrata esimerkiksi veneitä useammaksi vuodeksi eteenpäin, koska he tietävät Kiinasta riittävän heille asiakkaita. Pienet suomalaisyritykset eivät pysty kilpailemaan heidän kanssaan ja joutuvat tyytymään jäljelle jääviin veneisiin.

Kohteiden sisäistä kilpailua haastateltavat pitivät todella kovana, mutta olivat samalla hyvin luottavaisia siihen että asiakkaita riittää. Tämä vaikutti hieman ristiriitaiselta kunnes kävi ilmi, että sukellusyritykset ovat hyvin kielispesifisiä. Useimmat sukellusyritykset tarjoavat palveluitaan englanninkielen lisäksi jollain toisella tai jopa useammalla kielellä, riippuen minkä maalainen sukellusyritys ja sen kouluttajat ovat. Kaikkien haastatteluissa mukana olleiden suomalaisyritysten asiakasennemistö oli suomalaisia. Vaikka kohteen sisäinen kilpailu miellettiin kovaksi, niin silti erikoistuminen tiettyä kieltä puhuviin sukellusmatkailijoihin nähtiin valttina. Tämän seurauksena asiakkaita riittää monille yrityksille. Suomalaisten sukellusyritysten erilaisten yritysmallien sen

sijaan kerrottiin vähentävän keskinäistä kilpailua suomalaisasiakkaista eikä toisia suomalaisyrityksiä koettu varsinaisesti uhkaksi.

Erikoistuminen englanninkielisten sukellusmatkailijoiden lisäksi vain suomenkielisiin asiakkaisiin nähtiin myös ongelmallisena, sillä asiakkaita ei tietyiltä kielialueilta voida ottaa. Yksi haastateltava mainitsi, että heidän on mahdotonta päästä espanjankielisille markkinoille, koska heillä ei ole espanjaa puhuvia kouluttajia. Muun muassa espanjalaisten ja italialaisten kerrottiin puhuvan keskimäärin heikosti englantia, minkä seurauksena heidän on välttämätöntä etsiä sukellusyritys, jossa he saavat palvelua omalla kielellään. Suurimman asiakasryhmän koostumista pienestä kieliryhmästä, kuten suomenkielisistä, ei varsinaisesti pidetty uhkana, koska palveluita pystyttiin tarjoamaan myös englanninkielisille asiakkaille. Kirjallisuudessa sukellusyritysten kielispesifisyys ja sen mahdolliset haasteet eivät nousseet esille.

Vaikka muualle siirtyvien eurooppalaisten sukeltajien tilalle on tullut aasialaisia sukeltajia, niin tilanne on suomalaisille sukellusyrityksille ongelmallinen. Suurin osa kaikkien suomalaisten sukellusyritysten asiakkaista tulee Suomen lisäksi Pohjois-Euroopasta ja Euroopasta. Aasialaissukeltajien, pääasiassa kiinalaisten sukeltajien, heikon kielitaidon takia suomalaisyritysten on palkattava kielitaitoista henkilökuntaa, jotta näistä markkinoista voitaisiin hyötyä. Kielitaidottomuuden lisäksi ongelmaksi mainitaan, että aasialaisturistit eivät käytä sukeltamiseen yhtä paljon rahaa kuin eurooppalaiset. Siirtyminen selkeästi panostamaan sukeltajien määrään laadun sijaan mainittiin vaativan jonkinlaista yritystoimintamallin muutosta sekä investointeja, joissa on aina riskejä.

7.2.2 Yrityksen näkyvyys

Erityisesti pienten ja uudempien sukellusyritysten huono tunnettavuus ja näkyvyys muun muassa sosiaalisessa mediassa muodostivat uhkan siitä, että potentiaaliset asiakkaat eivät löydä heitä. Näkyvyys satojen muiden sukellusyritysten joukossa koettiin haastavaksi, ellei ollut mahdollista panostaa verkkonäkyvyyteen rahallisesti. Haastateltavat olivat samaa mieltä kuin Feary et al. (2011) ja Gössling (2017) sosiaalisen median tärkeydestä markkinointiväylänä ja nykypäivän puskaradiona, jonka merkitystä ei voi väheksyä. Esiin tuli myös yrityksen taito toimia ja vastuu sosiaalisessa mediassa. Valheellisen kuvan esittäminen yrityksestä tai kohteesta mahdollisille asiakkaille nähtiin uhkana. Väärien odotusten luomista matkailijalle pidettiin oman yrityksen maineen kannalta hyvin negatiivisena.

Erilaisten arvostelusivustojen, kuten TripAdvisorin, suuri merkitys pienille yrityksille nähtiin mahdollisuutena, mutta myös uhkana. Palautteen antaminen nopeasti ja anonyyminä on helpottunut

näiden arvostelusivustojen seurauksena. Uhkana pidettiin erityisesti sitä, että negatiivista palautetta annetaan mieluummin internetin ja sosiaalisen median välityksellä kuin suoraan yrityksen edustajille sukellus- tai snorklausretken aikana tai jälkeen. Suomalaisasiakkaiden ominaispiirteeksi mainittiin että sukellus- tai snorklausretken aikana kerrotaan kuinka mukava kokemus on ollut, mutta tätä ei valitettavasti kerrota enää myöhemmin Suomessa. Haastateltavat toivoivat matkailijoiden jakavan kokemuksia ja samalla tuovan pieniä suomalaisyrityksiä paremmin esille. Tästä haasteesta saada matkailijat jakamaan hyvät kokemukset verkossa mainitsevat myös Bilgihan et al. (2016). Sen sijaan negatiivisesta kokemuksesta ei kerrota retken aikana yrityksen henkilökunnalle, vaan vasta tutuille Suomessa. Sukellusyrittäjät ja työntekijät toivoivat negatiivisen palautteen antamista retken aikana tai viimeistään heti sen jälkeen, jotta asioista voitaisiin keskustella eikä asiakkaalle jäisi lähtiessään mitään hampaankoloon.

PADI on maailman tunnetuin sukelluskoulutusorganisaatio. PADI:n sukelluskoulutus ei eroa merkittävästi muiden organisaatioiden, kuten CMAS:n (Confederation Mondiale des Activites Subaquatiques (World Underwater Federation)) tai SSI:n (Scuba Schools International) sukelluskoulutuksesta. Sukellusyrittäjät, jotka kouluttavat sukeltajia PADI:n järjestelmän mukaisesti, hyötyvät ja saavat jopa markkinointietua organisaation tunnettavuudesta. Organisaation logo on hyvin tunnistettava ja sukelluksesta kiinnostuneet matkailijat etsivät usein PADI:n logolla varustettua sukelluskeskusta. Matkailijoiden tietoisuuden kasvaessa eri sukelluskoulutusorganisaatioista uskottiin PADI-sukelluskeskusten ajan myötä menettävän tämän markkinointiedun. PADI-sukelluskeskukset kokevat uhkaa myös kurssi- ja sukelluskokeiluhinnoittelussa. PADI vaatii kaikkia sukelluskurssin tai sukelluskokeilun suorittavia ostamaan erilaista koulutusmateriaalia, kun taas esimerkiksi SSI tarjoaa koulutusmateriaalit verkossa, jolloin asiakkaalle ei synny lisäkustannuksia. Tämä koettiin kilpailuetuna SSI:lle.

7.2.3 Yhteistyö

Yhteistyö muiden sukellusyrittäjien ja toimijoiden kanssa nähtiin pääasiassa hyvä asiana ja erityisesti pienille sukellusyrittäjille elintärkeänä. Yhteistyö saattaa muodostua myös uhkaksi, mikä nousi esiin haastatteluissa. Useampi haastateltava mainitsi huolensa siitä, että jos tehdään yhteistyötä toisen sukellusyrittäjän kanssa käyttämällä samaa venettä ja samalle veneelle otetaan hyvin eritasoisia sukeltajia tai sukeltajia hyvin erilaisista kulttuureista, niin seurauksena voi olla tyytymättömiä asiakkaita. Esimerkkinä käytettiin tapausta, jossa samalle sukellusretkelle osallistuu asiakkaita kahdelta eri sukellusyrittäjältä. Toisen yrityksen asiakkaat ovat kokeneita suomalaissukeltajia ja toisen aloittelevia kiinalaissukeltajia. Ongelmallista on tarjota kummallekin asiakasryhmälle heidän odotuksensa täyttävät ja tasonsa vaatimat sukelluskohteet. Lisäksi

ongelmaksi voi muodostua auto- ja venematkat, koska asiakasryhmien kulttuurit ja käyttäytyminen eroavat suuresti toisistaan. Toisten kerrotaan noudattavan sovittuja aikoja, mutta joidenkin kulttuurien edustajia saadaan ilmeisesti hyvin usein odottaa, mikä aiheuttaa tyytymättömyyttä muissa asiakkaita. Tyytymättömyyden pelätään heikentävän yrityksen houkuttelevuutta.

Toinen ongelma tuli esiin sukellusyrityksen ja matkajärjestäjien välisessä yhteistyössä kun matkajärjestäjien toimintamalliin tuli pieniä muutoksia. Matkajärjestäjien aikaisemmin järjestämät tervetuloilaisuudet olivat hyvä mahdollisuus myydä sukellus- ja snorklausretkiä suoraan potentiaalisille asiakkaille. Nykyisin nämä tilaisuudet ovat hajautettu pienemmiksi yhtäaikaistilaisuuksiksi, jotka eivät houkuttele potentiaalisia asiakkaita sukellusyritykselle. Ongelmaksi on muodostunut asiakkaiden mielenkiinnon herättäminen ja sukellusyrityksen markkinointi, koska asiakaskontaktiin pääseminen on hankaloitunut, mikä taas heijastuu yrityksen myyntiin.

7.2.4 Hintojen nousu

Maailman yleisen taloustilanteen muuttumisen mainittiin heijastuneen suomalaisiin sukellusyrityksiin. Suomalaisten matkailijoiden kerrottiin olevan nykyisin varovaisempia rahankäytössä ja harkitsevan tarkkaan mitä lomallaan tekevät. Taloustilanteen uskottiin vaikuttaneen siihen, että matkailijoilla ei ole enää niin paljon rahaa käytettävissä kuin aiemmin. Yksi haastateltava kertoi, että useat heidän asiakkaansa päättävät jo kotimaassa tekevänsä yhden sukellus- tai snorklausretken ja varaavan sen valmiiksi yrityksen verkkosivuilta ennen matkaa. Sen sijaan retkien myynnin kohteessa kerrottiin vähentyneen heikentyneen taloustilanteen seurauksena.

Yleisten kustannusten, kuten vuokrien, verojen sekä päivittäistavaroiden, hintojen nousu koettiin uhkana yrittämiselle. Thaimaan vahvistunut valuutta ja hintojen yleinen nousu ovat vaikuttaneet yritysten kulujen nousuun. Myös toimitilojen vuokrat koettiin korkeiksi. Merkittävimpänä tekijänä hintojen nousuun on Andamaanienmeren puolella ollut kansallispuistomaksut. 600 bahtin (noin 17 euron) lisämaksu sukeltajille ja 200 bahtin (noin 5,5 euron) lisämaksu snorklaajille päivässä ovat haastateltavien mielestä summia, jotka alkavat jo vaikuttaa matkailijoiden päätöksentekoon. Varsinkin kun Thaimaan hintataso on yleisesti kallistunut ja lähitöillä on paljon edullisempia maita, joihin matkustaminen on helpottunut. Lisämaksut pienentävät yritysten voittoa eivätkä ne mahdollista yritysten hintojen korotuksia vaikka näille olisi tarvetta. Samalla lisämaksujen epäiltiin heikentävän kohteen houkuttelevuutta matkailijoiden silmissä. Wongthong ja Harvey (2014) ovat samaa mieltä siitä, että sukellusyritysten

on haastavaa pysyä houkuttelevana ja toimia samalla taloudellisesti kannattavasti sekä ympäristön kannalta kestäväällä tavalla nostamatta kuitenkaan hintoja.

Toisaalta kansallispuistojen pääsymaksut koettiin positiivisena asiana, koska maksuja on tarkoitus käyttää kohteiden suojeluun. Uhkana pääsymaksuissa pidettiin sitä, että käytetäänkö maksuista saatuja tuloja todellisuudessa edes osin kohteiden hyväksi vai menevätkö ne Thaimaassa kukoistavan korruption syövereihin. Haastateltavat olivat huolissaan siitä, että sukelluskohteiden kunto ja näkyvyys vedessä eivät kohennu. Päinvastoin, kohteiden kunto heikkenee entisestään ja lopulta sukeltajat alkavat kysellä miksi he maksavat maksuja, jos he eivät saa niille mitään vastinetta. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että sukeltajat ovat halukkaita maksamaan erilaisia lisämaksuja silloin, kun heille on kerrottu mihin maksuista saatuja tuloja käytetään (Dodds et al. 2010; Espiner & Becken 2013; White et al. 2000). Haastateltavien mukaan pelkona oli, että matkailijat eivät halua enää maksaa ylimääräistä, jos siitä ei ole kohteelle mitään näkyvää hyötyä ja sen seurauksena siirtyvät muihin kohteisiin.

Lentohintojen nousua ei koettu toistaiseksi uhkana. Vaikka öljyn hinta on noussut, niin lentohintoihin sen ei kerrottu merkittävästi vaikuttaneen. Lisäksi uskottiin siihen, että ihmiset jatkavat matkustelua, kuten ovat aina tehneet. Esiin kuitenkin nousi, että mikäli tulevaisuudessa lentojen hinnat merkittävästi kallistuvat, niin lähikohteiden vetovoima kasvaa enemmän lyhyempien ja halvempien lentojen seurauksena. Uhkana pidettiin, että tulevaisuudessa Euroopasta tulevien matkailijoiden määrä Thaimaahan vähenee.

7.2.5 Kausiluonteisuus

Hall ja Lew (2009) mainitsivat kausiluonteisuuden merkittäväksi uhkaksi matkailulle. Tämä koettiin suureksi haasteeksi myös sukellusmatkailualalla. Kausiluonteisuuden syy on pohjimmiltaan alueen monsuuni-ilmastossa. Haastatteluiden perusteella monsuuni-ilmaston vaikutus kausiluonteisuuteen ei kuitenkaan Siaminlahden puolella ole yhtä voimakas kuin Andamaanienmeren puolella. Esimerkiksi Koh Taolla sukellaan läpi vuoden, kun taas Andamaanienmeren puolella osa sukellusyrityksistä sulkee ovensa sadekauden ajaksi tai sitten yritys toimii minimihenkilöstöllä. Samoin tekee osa hotelleista, sillä asiakkaita ei riitä kaikille. Yritykset avaavat ovensa pääsääntöisesti silloin kun charter-lennot Euroopasta Etelä-Thaimaan lomakohteisiin alkavat. Myös osa sukelluskohteista suljetaan matalan sesongin ja sadekauden ajaksi, koska kova merenkäynti luo turvallisuusriskin. Samalla halutaan antaa sukelluskohteille aikaa palautua kuormituksesta, jota snorklaajat ja sukeltajat aiheuttavat. Tämän seurauksena käytettävissä olevat sukelluskohteet niille yrityksille, jotka pitävät sadekaudella ovensa auki ovat hyvin rajalliset. Tätä pidettiin vetovoimaa

heikentävänä tekijänä, koska erityisesti kokeneempien sukeltajien houkuttelemista Thaimaahan pidettiin jo nyt haasteellisena.

Varsinainen matkailusezonki ajoittuu Etelä-Thaimaassa pääasiassa marras-huhtikuun väliselle ajalle. Samalle ajalle sijoittuu myös sukellusyritysten korkeasesonki. Kausiluonteisuus nähdään alalla isona rasitteena, koska suurin osa yritysten tuloista tulee korkean sesongin aikana. Huhti-toukokuun jälkeen tulosten kerrottiin putoavan merkittävästi, ennen kuin uusi sesonki alkaa marraskuussa. Tämän kerrottiin voivan aiheuttaa taloudellisia vaikeuksia, jos on tehty isoja investointeja ja sitten korkean sesongin tulot eivät olekaan sitä mitä on odotettu.

Suurin osa haastateltavista mainitsi huolensa siitä, että varsinaisen matkailukauden alku on siirtynyt entistä myöhemmäksi ja kokonaisuudessaan kausi on lyhentynyt. Kerrottiin että esimerkiksi Phi Phin alueella ei ole aikaisemmin marraskuussa satanut, mutta nykyisin vettä voi tulla vielä joulukuussa. Toisaalta Phuketin alueelta mainittiin, että vaikka sää on hyvä, niin siitä huolimatta kauden aloitus siirtyy kokoajan lähemmäs joulukuun loppua. Kauden lyhentymisen yli kuukaudella nähtiin taloudellisena uhkana. Nykyisin sukellusyritysten on tehtävä tulonsa entistä lyhyempänä aikana ja niin sanotun piikkisesongin aikana on ruuhkaa ja kova kiire. Tämä aiheuttaa haasteita kauden suunnitteluun sekä osaavan työvoiman löytämisessä ja yritysten on tarvittaessa käytettävä ulkopuolista työvoimaa. Poikkeuksena muihin kohteisiin oli Koh Tao. Siellä korkeasesongin kerrottiin tasaantuneen ja matkailijoiden saapumisen jakaantuvan entistä tasaisemmin koko vuodelle. Tätä pidettiin hyvin positiivisena ilmiönä.

Kausiluonteisuuden suurimpana uhkana pidettiin tulosten epätasaista jakautumista kuukausien kesken. Toimintamalliltaan sukellusyrityksiä kuvailtiin vaikeaksi ja jopa raa'aksi. Hyvien kuukausien tuloksista joudutaan paikkaamaan huonojen kuukausien tappioita. Realistisena uhkana pidettiin sitä, että korkeasesongin ja erityisesti piikkisesongin aikana tulee yllätyksiä. Scott et al. (2012) mainitsevat ilmastonmuutoksen vaikuttavan matkailuun ainakin muuttamalla matkailijavirtoja ilmaston muuttuessa kohteissa joko suotuisammaksi tai epäsuotuisammaksi matkailun kannalta ja vaikuttaen näin alueiden matkailukauteen. Tämä saattaa suurentaa hyvien ja huonojen kuukausien eroja entisestään ja tehdä sukellusyrityksestä entistä haastavampaa.

Vuoden 2017 tammikuu mainittiin esimerkkinä siitä, kuinka kesken parhaan matkailukauden oli myrskynnyt ja satanut runsaasti, mikä oli ajankohtaan nähden poikkeuksellista. Alueelle epätyypillinen säätila aiheutti sukellus- ja snorklausretkien peruutuksia turvallisuussyistä lähes kaikille suomalaisille yrityksille. Peruutuksista johtuvat tulonmenetykset nousevat esiin myös kirjallisuudessa (Main & Dearden 2007; Coghlan & Prideaux 2009). Matkailijoiden odotuksia ei

pystytty täyttämään sukellusyrityksistä riippumattomista syistä. Pelkona oli, että jos peruutuksia joudutaan tulevaisuudessa tekemään enemmän, saattaa se alkaa vaikuttamaan matkailijoiden kohteen valintaan. Olosuhteiden heikentymistä ja niiden aiheuttamaa kohteen vetovoiman vähenemistä pitivät uhkana sukellusmatkailulle myös Hall ja Lew (2009) sekä Wongthong ja Harvey (2014). Yksi haastateltavista mainitsi, että korkeasesongin aikana sukellusyrityksen tulojen katkeaminen syystä tai toisesta on toiminnalle kestämatöntä. Yritystoimintaan liittyy kuitenkin jatkuvia kuluja, jotka eivät katkea asiakkaiden loppuessa.

7.2.6 Sukellusmatkailun säätely, yrittäminen ja työluvut

Thaimaassa on olemassa selkeät lait ja säännöt yritystoiminnalle, mutta varsinaista sukelluslainsäädäntöä ei ole. Kuten Main ja Dearden (2007) sekä Hall ja Lew (2009), myös haastateltavat kaipasivat sukelluslainsäädäntöä, mutta samalla se nähtiin uhkana. Pelättiin, että alalla toimivia yrittäjiä ei kuunnella ja oteta riittävästi huomioon lainsäädäntöä laadittaessa. Epätietoisuutta oli siitä, helpottuisiko sukellustoiminta vai tulisiko siitä todella hankalaa sitten kun tällainen lainsäädäntö saadaan aikaan. Erilaisten sukeltamiseen kohdistuvien sääntöjen ja maksujen, kuten kansallispuistomaksujen perustelut ja maksujen suuruudet herättivät runsaasti kritiikkiä. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että asioista päättävät tahot eivät ole todella perillä siitä, millaisesta alasta ja kohteista on kyse ja päätöksen tekoa pidettiin uhkana. Lucrezi et al. (2017) tuovat esiin samat jännitteet ja ongelmat eri toimijoiden välillä ja kertovat niiden syntyvän muun muassa viranomaisten puutteellisista tiedoista, erilaisista motivaatioista ja siitä, että sukellusalan toimijoita ei kuunnella riittävästi tai ollenkaan. Yksi haastateltava mainitsi, että sukellusyrityksiä koskevia rajoituksia ja määräyksiä saatetaan panna käytäntöön ilman minkäänlaista keskustelua alan toimijoiden kanssa. Tämän kerrottiin aiheuttavan kaikille enemmän haittaa kuin hyötyä ja keskustelun päättävien viranomaisten ja sukellusalan välillä alkavan usein vasta kun päätöksiä on jo tehty.

Haastateltavat mainitsivat, että sukellusyrityksen perustamista ja pyörittämistä Thaimaassa voidaan luulla helpoksi ja rennoksi työksi, mutta sitä se ei ole. Haastatteluista nousi esiin huoli sukellusyrittäjien ja työntekijöiden jaksamisesta. Sukellusyrityksen taloudellisesti kannattava pyörittäminen mainittiin hyvin haastavaksi, erityisesti koska yleiset kulut ovat Thaimaassa nousseet ja alalla on suurta tulojen kuukausittaista vaihtelua. Alan jatkuvasti kiristyvässä kilpailussa pärjäämisen kerrottiin vaativan joka vuosi entistä enemmän töitä. Samalla aika, jossa suurin osa yrityksen tuloista tehdään, on lyhentynyt ja kuormittaa työntekijöitä paljon. Aikaa ei kiireisinä aikoina riitä kaikkeen, mitä yrityksen eteen pitäisi ja haluttaisiin tehdä. Kun taas kiireettöminä

aikoina yritys saattaa olla taloudellisesti tiukoilla eikä tarvittavia investointeja pystytä välttämättä tekemään.

Työluvut Thaimaassa ovat tiukkoja ja lupien saantia ulkomaalaisille työntekijöille on rajoitettu. Yhtä ulkomaalaista työntekijää kohden yrityksen on palkattava thaityöntekijöitä. Työluvan kalleus vaikuttaa siihen kuinka monta paikallistyöntekijä yrityksen on palkattava. Tämän vuoksi yritykset eivät voi aina palkata niin montaa sukelluskouluttajaa tai sukellusopasta kuin he haluaisivat tai tarvitsisivat. Thaimaassa on myös suojeltuja ammatteja, joita ulkomaalaiset eivät voi lainkaan harjoittaa. Osa haastateltavista kertoi, että thaimaalaiset pitävät ulkomaalaisia yrittäjiä välttämättömänä pahana. Epäiltiin myös, että työluvia ei myönnettäisi ollenkaan, jos thaimaalaiset pystyisivät tekemään ulkomaalaisten työt. Varsinaisia thaimaalaisia sukellusalanammattilaisia on kuitenkin todella vähän. Sukellusyritysten on välttämätöntä palkata ulkomaalaisia sukellusalan työntekijöitä, sillä heillä on riittävä osaaminen ja kielitaito. Ulkomaalaisten työntekijöiden palkkaamiseen kerrottiin liittyvän kuitenkin paljon byrokratiaa ja paperitöitä, lisäksi ulkomaalaiset työntekijät ovat yrityksille paljon kalliimpia kuin paikalliset.

Ulkomaalaisten sukellusalan työntekijöiden suuri vaihtuvuus ja pätevien sekä luotettavien työntekijöiden palkkaaminen ja kouluttaminen, osassa yrityksistä vuosittain, koettiin aikaa ja energiaa vieväksi. Kulttuurierot Suomeen vaikuttivat yrityksen jokapäiväisessä toiminnassa, kuten sovituista asioista ja aikatauluista kiinnipitäminen. Tottumiseen, että asiat eivät toimi niin kuin Suomessa kerrottiin vievän aikaa. Lisäksi paikallisten työntekijöiden niin sanottu pakollinen palkkaaminen nähtiin yrityksen kannalta kuormittavana, koska ammattitaitoisten ja hyvien paikallisten työntekijöiden löytämistä pidettiin haasteellisena. Paikallisten työntekijöiden työmoraali ei haastateltavien mukaan vastaa sitä mihin Suomessa on totuttu. Lojalaus työntekijää kohtaan mainittiin heikoksi ja riskinä pidettiin sitä, että työntekijä ei välttämättä ilmesty töihin vaikka hänen kuuluisi. Ongelmana pidettiin myös sitä, että aikaa kuluu suhteettoman paljon mikromanagerointiin. Kaikki asiat pitää näyttää kädestä pitäen ja lisäksi vielä jatkuvasti valvoa, että ne tulevat tehdyiksi. Samalla tämä aika on pois muiden töiden tekemisestä.

7.2.7 Korruptio

Haastattelujen perusteella korruptio nähtiin merkittävänä uhkatekijänä yritystoiminnalle Thaimaassa. Sen kerrottiin vaikuttavan kaikilla tasoilla ja kaikissa muodoissa. Sukellusmatkailijoiden maksamien kansallispuistomaksujen päätyminen niin sanotusti väärin taskuihin nähtiin vain korruption jäävuoren huippuna. Pahimmassa tapauksessa sukellusmatkailijoiden maksamien maksujen epäiltiin vain lisäävän korruptiota. Ongelmaksi

nostettiin Thaimaan tiukka linja työlupien suhteen ja se, että niitä ei riitä kaikille. On alan yleinen salaisuus, että saadakseen tarpeeksi osaavia työntekijöitä virallisia ohjeita kierretään maksamalla viranomaisille epävirallisia maksuja. Tämä ruokkii korruptiota entisestään. Lisääntyvien tarkastusten myötä ilman työlupia työskentelevät ovat jatkuvasti uhan alla. Vaikka maksuja viranomaisille maksetaan, niin milloin tahansa voi joku toinen viranomainen tulla tekemään tarkastuksia. Huolimatta siitä, että yrityksessä kaiken toiminnan haluttaisiin olevan läpinäkyvää, niin siihen ei tällä hetkellä käytännössä anneta mahdollisuutta, sillä aina on olemassa jokin harmaa alue.

Haastateltavat kertoivat edustamiensa suomalaisyritysten lähtökohtana olevan, että kaikki tehdään sääntöjen ja lakien mukaan. Näin yritystoiminta on kestäväällä ja terveellä pohjalla. Samalla vältytään ongelmilta eikä ruokita korruptiota. Yksi haastateltava kuitenkin kertoi, että vaikka tekisi kaiken sääntöjen ja lakien mukaan, niin siltikään ei ole turvassa. Esimerkkinä oli kiristystapaus, jossa haastateltavaa oli uhattu putkalla ja kielletty myynti asiakkaille, ellei hän suorita käteisellä muutaman sadan euron maksua. Joidenkin yksittäisten, virkamerkillä varustettujen viranomaisten toiminnan kerrottiin olevan täysin mielivaltaista.

Paikallisia ja ulkomaalaisia yrittäjiä ei haastateltavien mukaan kohdella tasa-arvoisesti, paikallisten kerrottiin pääsevän paljon helpommalla. Esimerkkinä mainittiin ulkomaisten yritysten olevan useammin viranomaistarkastuksien kohteena. Kerrottiin, että sääntöjä voi usein kiertää, jos on suhteita ja rahaa. Haastatteluissa kävi selväksi, että Thaimaassa rahalla selviää monista ongelmista.

7.2.8 Hallinto

Heikkoa viranomaishallintoa pidettiin uhkana sukellusmatkailulle. Esille nousi muun muassa viranomaisvalvonnan puute rakentamisessa, heikko matkailualueiden suunnittelu, matkailun ohjaus sekä rajoittaminen. Epävirallisen rakentamisen, erityisesti liian lähelle rantaa, pelättiin heikentävän vesien laatua ja heijastuvan negatiivisesti meren lajikirjoon. Matkailualueiden nopean kasvun ja heikon suunnittelun seurauksena kohteiden viemärijärjestelmät eivät ole riittäviä ja suuri osa harmaavesistä sekä jätevesistä päätyy suoraan mereen. Tätä samaa pitivät uhkana myös Hall ja Lew (2009), Dodds et al. (2010) ja Wongthong ja Harvey (2014). Koh Phi Phi nostettiin valitettavaksi esimerkiksi huonosta suunnittelusta ja nopeasta rakentamisesta. Vuoden 2004 tsunamin pyyhkäistyä suurimman osan saaren infrastruktuurista pois, olisi ollut mahdollista rakentaa tulevalle matkailulle kestäväpohja suunnittelemalla rakentaminen ja riittävä viemärointi kunnolla. Näin ei valitettavasti kuitenkaan tehty.

Kohteiden alue- ja matkailusuunnittelu koettiin riittämättömäksi vastaamaan kasvaviin matkailijamääriin ja sitä seuraavaan rakentamiseen. Koh Lantalla odotettiin suuria muutoksia seuraavan kymmenen vuoden aikana kasvavan rakentamisen ja lisääntyvien matkailijoiden seurauksena. Koh Taolla kasvun kerrottiin olleen todella nopeaa ja rannikolla sijaitsevien helposti saavutettavien alueiden olevan rakennettu jo lähes täyteen. Samalla rakentaminen on siirtynyt saaren rinteille. Rakentamisen myötä eroosion kerrotaan lisääntyneen. Vesi vie irtonaista maainesta mereen ja näkyvyys varsinkin rantavesissä on heikentynyt. Tämä on aiheuttamassa muutoksia osalle sukellusyrityksistä. Jatkossa yritykset eivät voi kouluttaa aloittelevia sukeltajia enää rantavesissä huonon näkyvyyden takia. Tulevaisuudessa aloittelijoiden koulutus on siirrettävä uima-altaisiin. Koulutuksen siirtämistä rantavedestä uima-altaaseen ehdottavat myös Tapsuwan ja Rongrongmuang (2015). He perustelevat uima-altaiden käyttöä sillä, että näin voitaisiin minimoida huonon sään vaikutusta. Suunnitellut koulutukset, joita ei voida järjestää rantavedessä huonolla säällä, voidaan pitää uima-altaassa, jossa sään vaikutus on pienempi.

Viranomaisvalvonnan heikkous muodostuu uhkaksi kun olemassa olevia rakentamiseen liittyviä lakeja ja määräyksiä ei noudateta. Haastateltavat olivat yhtä mieltä kuin Ruhanen ja Shakeela (2012), Espiner ja Becken (2013) sekä Wongthong ja Harvey (2014) siitä, että rakentamisessa ja suunnittelussa tarvittaisiin vahvempaa paikallishallinnon ohjausta. Hallitsemattoman kasvun pelättiin muodostuvan uhkaksi kohteiden kantokyvyille. Laittoman rakentamisen, erityisesti liian lähelle rantaa ja luonnonpuistoihin, pelättiin heikentävän sukelluskohteiden laatua. Rakentamisesta syntyvien jätevesien uskottiin päätyvän lähes suoraan mereen ja heikentävän näkyvyyttä pinnan alla sekä aiheuttavan levän kasvamista koralleihin. Saarinen (2006) nostaa esille ympäristöystävällisen suunnittelun tarpeen ja merkityksen yritettäessä vähentää matkakohteiden lisääntyviä ympäristöongelmia.

Yksi haastateltavista nosti esiin kysymyksen siitä, kuinka paljon Thaimaa haluaa edistää matkailua ja kuinka paljon matkailijoiden eteen halutaan tehdä. Tämä herätti epä tietoisuutta erityisesti nyt, kun Thaimaassa on vallassa sotilasjunta. Mainittiin, että kaikki sotilasjuntan toimenpiteet eivät ole välttämättä olleet matkailulle hyväksi. Esimerkkeinä tällaisista toimenpiteistä olivat aurinkotuolien poistaminen Phuketin rannoilta sekä ravintoloiden aukiolojen ja niiden alkoholin myynnin rajoittaminen. Kyseiset toimenpiteet eivät kuitenkaan olleet kovinkaan pitkäaikaisia, eivätkä ravintoloihin kohdistuneet määräykset olleet näkyneet kaikkialla. Tällaisten toimenpiteiden pelättiin kuitenkin vaikuttavan joidenkin potentiaalisten matkustajien matkustusmotivaatioihin. Heikentynyt matkustusmotivaatio negatiivisten odotuksien seurauksena ei synnytä matkustuspäätöstä (Leiper 1990). Yksi haastateltava huomautti tällaisten toimenpiteiden

olevan ristiriitaisia ja kertoi sen miellyttävän joitain matkailijoita, mutta ärsyttävän toisia. Pääsääntöisesti sotilasjuntan vallassaolo ei ollut näkynyt sukellusyritysten arjessa lainkaan. Sotilasjuntta nähtiin haastateltavien mielestä enemmänkin positiivisena tekijänä. Tämä johtui siitä, että valvonta muun muassa rakentamisen suhteen on kiristynyt ja armeijan, toisin kuin muiden viranomaisten, lahjonta sääntöjen kiertämiseksi lähes mahdotonta. Eräs haastateltava kertoikin, että ensimmäistä kertaa paikallisia ja ulkomaisia yrityksiä kohdellaan tasavertaisesti.

7.2.9 Kohteiden ruuhkautuminen ja kantokyky

Matkailijoiden kasvava määrä nähtiin kohteissa uhkana ja mahdollisuutena. Matkailijoiden kasvanut määrä tarkoittaa sukellusyrityksille potentiaalisten asiakasmäärien lisääntymistä ja sitä kautta kasvavia tuloja. Uhkana sen sijaan pidettiin kasvavien matkailijoiden myötä tulevia ympäristöongelmia, joiden Saarinen (2006) mainitsee lisääntyvän matkailijamäärien noustessa. Kasvava ja ekologisesti kestämatön kulutus mainittiin useampaan kertaan uhaksi kohteille. Esiin nousivat erityisesti kiinalaiset matkailijat. Heidän ekologista kulutustaan pidettiin todella suurena. Saasteiden määrän kasvu koettiin uhkana kohteiden viihtyvyydelle, mutta myös mereneläimille ja sukellusvesien laadulle. Esimerkkeinä mainittiin muoviroskan suuri määrä meressä ja rannoilla sekä kohteiden kasvavat jätekuormat.

Haastateltavien näkökulmasta kohteiden ruuhkautuminen, erityisesti matkailijoista, jotka eivät sukella, koettiin uhkana. Näiden matkailijoiden pelättiin karkottavan pois sukellusyritysten sekä aiemmat että potentiaaliset uudet asiakkaat. Erityisen suurena uhkana pidettiin hallitsemattomia matkailijamääriä. Phuketissa matkailijamäärien kerrottiin nouseva joka vuosi lähes 10 %:lla ja suurimman osan matkailijoista tulevan Aasian maista. Aivan kuten Hall ja Lew (2009) olivat jo vuonna 2009 esittäneet aasialaismatkailijoiden osuuden kasvavan. Tiettyjen sukellus- ja snorklauskohteiden rajoittamattoman käytön pelättiin aiheuttavan peruuttamattomia muutoksia kohteissa. Koh Phi Phillä vierailevien matkailijoiden määrää pidettiin jo nyt kestäättömänä ja alueen veden laadun kerrottiin kärsineen matkailijoiden suurista määristä.

Haastatteluissa nousi esiin ongelma kohteiden resurssien riittävydestä matkailijamäärien kasvaessa, kuten Dodds et al. (2010), Wongthong ja Harvey (2014) sekä Hall ja Lew (2009) ovat maininneet. Merkittävin resurssipula oli Koh Taolla, jossa makean veden kerrottiin loppuvan vuosittain viimeistään syksyllä ennen seuraavaa sadekautta. Tämä jälkeen vettä on tuotava mantereelta, mikä aiheuttaa saaren yrityksille lisäkuluja. Muita resurssien riittävyyteen liittyviä ongelmia olivat sähkökatkokset, joita esiintyi Phuketissa ja Koh Taolla.

7.2.10 Saavutettavuus

Saavutettavuutta ei nähty merkittävänä uhkana, sen kuitenkin nähtiin karsivan kohteista tietyn tyyllisiä matkailijoita. Esimerkiksi Koh Lantan ei kerrottu houkuttelevan ensikertaa matkustelevia matkailijoita, koska sijainti on hieman syrjässä. Koh Lanta ei ollut vielä riittävän vetovoimainen organisoiduille massamatkailijoille eli todellisille psykosentrikoille kuten Plog (2001) heitä kuvaa. Saaren matkailijatyypin nähtiin koostuvan enimmäkseen midsentrikoista eli itsenäisistä massamatkailijoista ja pehmeämmistä seikkailijoista. Syrjäinen sijainti nähtiin kuitenkin pääosin positiivisena asiana, sillä sen kerrottiin luovan saarelle omanlaisensa rauhallisen ja rennon ilmapiiriin. Koh Lantan kerrottiin kehittyvän nopealla tahdilla ja rakentaminen saarelle on lisääntynyt. Tulevaisuudessa saaren saavutettavuuden odotettiin paranevan kun saarelle rakennetaan silta joka yhdistää sen mantereeseen. Saaren mahdollista saavutettavuuden paranemista pidettiin tässä vaiheessa enemmän uhkana kuin mahdollisuutena.

Koh Taon saavutettavuutta ei pidetty ongelmana, jos matkailijan matkan tarkoituksena on sukeltaminen. Sen sijaan lyhyemmällä matkalla olevien matkailijoiden sekä matkailijoiden joiden ensisijainen matkan tarkoitus ei ole sukeltaminen kerrottiin valitsevan usein paremmin saavutettavan kohteen, esimerkiksi läheltä Phuketia tai Bangkokia. Koh Taon matkailijoiden kerrottiin edelleen koostuvan paljolti niin sanotuista reppumatkailijoista eli pehmeistä allosentrikoista, vaikka saari onkin muuttumassa koko ajan enemmän lomakohteeksi myös midsentrikoille ja psykosentrikoille.

Phuketin ja Krabin hyvää saavutettavuutta muun muassa suorilla lomalennoilla Euroopasta pidettiin sekä uhkana että mahdollisuutena. Matkailijoiden helppo ja nopea siirtyminen lähtöalueelta kohdealueelle on tehnyt Phuketista ja Krabista massamatkailukohteita. Massamatkailu on tuonut alueille omat ongelmansa, mutta myös paljon potentiaalisia asiakkaita sukellusyrityksille. Phuketin ja Krabin matkailijat koostuvat pääosin psykosentrikoista.

7.2.11 Kohteiden turvallisuus

Hyvin ajankohtaisena uhkana pidettiin Thaimaan sisäpoliittista tilannetta. Thaimaan suositun kuninkaan Bhumibol Adulyadejin kuolema, sotilasjuntan valtaannousu, uusi kuningas ja syksyllä 2018 järjestettävät vaalit olivat asioita, jotka mietityttivät haastateltavia. Thaimaassa tilanteiden kärjistymisen kerrottiin voivan tapahtua hyvin nopeasti. Pahimpana uhkakuvana nähtiin sotilaiden marssiminen kaduille ja ulkomaalaisten poistaminen maasta. Muita esiin nousseita uhkia olivat myös Hallin ja Lewin (2009) mainitsevat erilaiset poliittiset mielenilmaukset ja niihin liittyvät mahdolliset väkivaltaisuuudet. Esimerkkinä mainittiin elokuussa 2016 tapahtuneet pommi-iskut,

jotka Phuketissa kohdistuivat matkailijoiden suosimalle alueelle. Tällaisten tapahtumien pelättiin johtavan matkojen perumiseen.

Kaikki haastateltavat pitivät Thaimaata erittäin turvallisena matkakohteena ja kertoivat pelänneensä enemmän Helsingissä kuin Thaimaassa. Konflikteja paikallisten kanssa ei nähty uhkana, koska monet paikalliset saavat elantonsa matkailusta eivätkä siksi halua matkailijoiden katoavan. Mainittiin, että suosituimmat matkailukohteet Thaimaassa ovat rakennettu matkailijoita varten. Saman totesivat Wongthong ja Harvey (2014) Koh Taolla tekemässään tutkimuksessa ja huomauttivat paikallisten olevan samalla kuitenkin huolissaan kasvavan matkailun vaikutuksista. Rikollisuutta ja huumeita haastateltavat eivät pitäneet erityisinä uhkina matkailijoille tai heidän yritystoiminnalleen. Hall ja Lew (2009) sekä Wongthong ja Harvey (2014) pitivät rikollisuutta uhkana silloin kun se kohdistuu matkailijoihin. Haastateltavien mukaan rikollisuuden ei kuitenkaan nähty kohdistuvan erityisesti matkailijoihin, jolloin sitä ei myöskään pidetty uhkana.

Suurimmaksi turvallisuusuhkaksi nousi haastatteluiden perusteella liikenne. Erityisesti mopoilijoille kerrottiin sattuvan paljon onnettomuuksia. Onnettomuuksien syinä pidettiin huonokuntoisia teitä, heikkoa valaistusta pimeällä, kypärän vähäistä käyttöä ja matkailijoiden kokemattomuutta mopoilla paikoin hyvin jyrkillä ja mutkaisilla teillä. Kohteissa, joissa on heikko liikenteenvalvonta, epäiltiin olevan liikenteessä paljon rattijuoppoja. Erityisesti Koh Taolla viranomaisten olematonta liikenteenvalvontaa pidettiin turvallisuusuhkana, niin paikallisille kuin matkailijoille. Vesiliikennettä pidettiin yhtä lailla uhkana kuin tieliikennettä. Suosituilla sukellus- ja snorklauskohteilla veneliikenteen kerrottiin olevan hyvin vilkasta ja muodostavan merkittävän turvallisuusuhkan erityisesti vedessä oleville sukeltajille ja snorklaajille.

Trooppisia sairauksia haastateltavat pitivät kohtalaisena uhkana. Esimerkiksi malarian kerrottiin haastattelukohteissa olevan hyvin harvinainen ja median liioittelevan sen esiintyvyyttä. Denguekuume sen sijaan koettiin ihan realistisena uhkana Phuketissa ja Koh Lantalla, vaikka sitä ei pidetty kovin yleisenä siitä huolimatta, että Polwiang (2016) pitää Thaimaan matkailijoita merkittävässä riskiryhmässä. Kirjallisuudessa esiin nousseita lintuinfluenssaa ja SARS:ia (Hall & Lew 2009; Rittichainuwat & Chakraborty 2009) eivät haastateltavat pitäneet lainkaan uhkana. Trooppisia sairauksia suurempana uhkana pidettiin sukeltajantautia sekä muita sairaskohtauksia, varsinkin jos näitä sattuu sukellusretkillä. Pitkät etäisyydet sukelluskohteista sairaalan koettiin uhkana, sillä potilaan hoidon alkaminen viivästyy. Länsimaalaisille tapahtuneista sukellusonnettomuuksista uutisoidaan erityisesti potilaiden kotimaissa. Tällä pelättiin olevan

negatiivisesti vaikutusta sukellusalaan, vaikka kaikki olisi sukellusyrityksen puolesta tehty mahdollisimman hyvin.

7.2.12 Median uutisointi

Merkittävänä uhkana Thaimaan matkailulle ja samalla alueen sukellusyrityksille pidettiin median harhaanjohtavaa uutisointia, klikkiotsikoita sekä ihmisten heikkoa medialukutaitoa. Esimerkkinä harhaanjohtavasta uutisoinnista mainittiin ennusteet Phuketin säästä. Vaikka sääennusteen mukaan Phuketissa sataa koko päivän, niin todellisuudessa päivän aikana voi tulla vain muutama sadekuuro. Tämä voidaan kuitenkin mediassa uutisoida niin, että kohteessa kaikki päivät ovat sateisia. Kohteen vetovoima kärsii, koska sää ei vastaa matkailijoiden odotuksia auringonpaisteesta, vaikka se todellisuudessa paistaisikin suurimman osan päivästä. Tämän huomasin myös itse kenttäjakson aikana. Sää oli lähes poikkeuksetta parempi kuin mitä oli ennustettu. Mahdollisen uutisoinnin Phi Phin kansallispuistomaksujen epätasaisesta keräämisestä pelättiin aiheuttavan negatiivisia seurauksia. Julkinen tieto siitä, että kerättyjen maksujen tulot eivät todellisuudessa vastaa laskennallisia tuloja koettiin uhkana. Epävarmuutta vastaajissa herätti se, että johtaisiko uutisointi viranomaistoimenpiteisiin jotka hankaloittaisivat sukellusyritysten toimintaa.

Ihmisten medialukutaitoa pidettiin uhkana. Ihmisten tulkintojen tekemistä ja käsityksien muodostamista, esimerkiksi pelkkien klikkiotsikoiden perusteella, pidettiin huolestuttavana. Ihmisten toivottiin lukevan uutiset kokonaan ja tarkastavan uutisten lähteet ja todenperäisyys, jotta heille ei jäisi väärää mielikuvaa kohteesta. Haastateltavat mainitsivat useamman esimerkin erityisesti kohteen turvallisuuteen liittyvästä uutisoinnista. Ensimmäinen liittyi Etelä-Thaimaassa Pattanin provinssissa vuoden 2017 kevään ja kesän aikana tapahtuneisiin pommi-iskuihin ja paikallisten yhteenottoihin. Näistä yhteenotoista uutisoitiin runsaasti myös länsimaisissa medioissa (Reuters 2017; Hincks 2017). Pattani sijaitsee kuitenkin noin 300 kilometrin päässä suosituista matkailukohteista, eikä yhteenotoilla ollut vaikutusta matkailukohteissa.

Toinen esimerkki oli Koh Taolta, jossa brittiläisen nuoren naisen kuolemantapaus aiheutti paljon peruutuksia erityisesti brittiläisille sukellusyrityksille. Ongelmana pidettiin sitä, että yksittäisen kuolemantapauksen uutisoinnin yhteydessä nostetaan esiin kaikki vanhat tapaukset ja esitetään paikka erityisen vaaralliseksi matkailijoille. Brittilehti The Sun (Michael 2017) on antanut Koh Taolle lisänimen Kuoleman saari. Tällainen sensaatiohakuinen uutisointi koettiin hyvin haitalliseksi markkinoitaessa saarta uusille matkailijoille. Kolmas esimerkki liittyi malariauutisointiin: Uhkana pidettiin sitä, että yksittäinen malariatauditapaus voidaan uutisoida sellaisella otsikolla joka jättää mielikuvan että malariaa on kaikkialla Thaimaassa. Todellisuudessa

kyse on kuitenkin yhdestä malariaan sairastuneesta henkilöstä, joka on saanut tartunnan Thaimaan naapurimaassa ja tämän jälkeen matkustanut Thaimaahan. Pelättiin että ihmiset eivät ymmärrä aina sitä, että osa Thaimaata ei tarkoita koko Thaimaata ja kyseessä oleva osa saattaa sijaita satojen kilometrien päässä matkailijoiden suosimista kohteista.

Haastateltavat kertoivat Suomen uutisten ja lehdistön seuraamisen olevan välttämätöntä, jotta he tietäisivät miten ja mistä asioista Suomessa uutisoidaan. Uutiset muun muassa pommi-iskuista Thaimaassa tai länsimaalaisen matkailijan kuolemantapauksesta suositulla matkailusaarella aiheuttavat matkailijoissa pelkoa. Osa haastateltavista kertoi saaneensa kyselyitä kohteen turvallisuudesta asiakkailtaan, joille todellista tilannetta oli jouduttu selvittämään. Uhkana pidettiin, että pahimmissa tapauksissa matkailijat peruvat matkojaan tai matkustavat toisiin kohteisiin, joita pitävät turvallisempina.

7.2.13 Kalastus

Thaimaassakin jonkin verran esiintyvää ylikalastamista pidettiin yleisenä uhkana sukellusmatkailulle. Huolestuttavana pidettiin, että edelleen on valtioita jotka sallivat valaiden ja haiden pyynnin. Yksi haastateltava kertoi kuulleensa, että Thaimaa olisi vuokrannut kalastusvesiä Kiinalle Similanin suosituksen ympäristöstä. Nyt oli huomattu, että alueella aikaisemmin yleisesti esiintyneitä merikilpikonnia ei juurikaan enää nähdä. Uskottiin, että sukellusala ei voi kilpailla teollisen kalastuksen kanssa, koska se ei pysty koskaan tuomaan Thaimaalle niin paljon tuloja kuin kalastusvesien vuokraaminen.

Siaminlahden puolella ylikalastaminen mainittiin merkittävämmäksi uhkaksi kuin Andamaanienmeren puolella, missä uhkana pidettiin enemmän salakalastusta kuin ylikalastusta. Erityisesti hait mainitaan salakalastuksen kohteiksi. Niiden kerrottiin olevan tärkeitä meren ekosysteemille ja ylikalastamalla tiettyjä lajeja epätasapainotetaan riuttojen toimintaa. Vianna et al. (2012) ovat yhtä mieltä tästä ja nostavat omassa tutkimuksessaan esiin huolensa juuri haiden kalastuksen aiheuttamasta vahingosta meriekosysteemille. Andamaanienmeren puolella kalastajien kerrottiin käyvän melko vähän sukelluskohteilla, vaikka tätäkin tapahtuu. Koh Taolla tämä mainittiin suuremmaksi ongelmaksi ja kerrottiin, että välillä riuttoja on käyty nuottaamassa tyhjäksi.

Ongelmana kalastajien kanssa pidettiin sitä, että he eivät aina noudata kalastukseen liittyviä sääntöjä. Osa haastateltavista mainitsi että tämän takia sukellusretkillä venepojille ei kannata kertoa mitä kaikkea on pinnan alla nähnyt, sillä heillä on aina joku sukulaiskalastaja lähiseudulla. Mainittiin myös kalastusaluksista, joita nähtiin öisin kansallispuiston kalastuskieltoalueilla. Haastateltavat kuitenkin ymmärsivät, että kalastajien elinkeino on kiinni siitä mitä he merestä

saavat. Meressä olevan kalan ja sukeltamisen arvon ymmärtämisen uskottiin olevan kalastajille vaikeaa muun muassa Thaimaan pitkien kalastusperinteiden takia. Yhden osapuolen yhteisten resurssien käytön rajoittamista pidettiin ongelmallisena. Haastateltavat pitivät nykyistä tilannetta pidemmän päälle uhkana sekä alueiden vesien hyvinvoinnille että sukellusmatkailulle ja toivoivat asiaa ratkaisua.

7.2.14 Sukeltajat ja snorklaajat

Sukellusmatkailijoita pidettiin uhkana sukellusmatkailulle. Vastaajat kokivat, että osa sukellusmatkailijoista käyttäytyy vedessä tavalla, jonka seurauksena koralleja rikkoutuu ja eläimille aiheutuu haittaa. Tähän haastattelijat esittivät syyksi sukellusmatkailijoiden kokemattomuuden sekä kulttuurin mistä he tulevat. Thaimaa mainittiin kohteeksi, jonne tehdään paljon pakettimatkoja. Näistä pakettimatkailijoista monet ovat aloittelevia sukeltajia tai snorklaajia ja haluavat suorittaa matkalla ollessaan sukelluskurssin. Sukellusmatkailijoiden rakenteen kerrotaankin muuttuneen Thaimaassa siten, että yhä suurempi osa sukeltajista on kokemattomia sukeltajia. Kokemattomien sukeltajien määrän kasvaessa myös vahinkojen, kuten tahattomien korallien rikkomisten, määrä vedessä kasvaa. Myös Hall ja Lew (2009) sekä Wongthong ja Harvey (2014) pitivät kokemattomien sukeltajien käyttäytymistä uhkana herkälle meriympäristölle. Snorklaajat mainittiin sukeltajia suuremmaksi uhkaksi jo heidän valtavan määränsä takia, mutta myös siksi, että he eivät välttämättä ole saaneet mitään koulutusta ja ohjeita siitä miten vedessä tulee käyttäytyä. Tämä tietämättömyys muodostaa uhkan myös snorklaajille itselleen kun he saavat esimerkiksi merisiilin pistoja ja haavoja koralleista.

Kulttuuria, jossa ei arvosteta luontoa tai sen merkitystä matkailulle, pidettiin uhkana. Kiinalaiset mainittiin usein matkailijoiksi, jotka herättävät huolta, koska heitä ei pidetty luontoa kunnioittavina ja koska kiinalaisia matkailijoita on määrällisesti paljon. Omassa tutkimuksessaan Wongthong ja Harvey (2014) mainitsevat kiinalaistenmatkailijoiden haasteiksi juuri tietämättömyyden luontoympäristöstä sekä heikot snorklaus- ja sukellustaidot. Sukellusmatkailijoiden välinpitämättömyys ja tietämättömyys mainittiin syiksi miksi jotkut sukellusmatkailijat, haastateltavien mukaan pääosin snorklaajat, rikkovat koralleja, katkovat koralleista palasia matkamuuistoiksi ja syöttävät kaloille paahtoleipää. Heille ei ole opetettu että koralli on elävä, eikä siihen saa koskea. Heille ei ole opetettu myöskään sitä, että kalojen syöttäminen saattaa muuttaa niiden käyttäytymistä. Uhkaksi tämän mainittiin muodostuvan erityisesti kohteissa, joissa käy päivän aikana useita satoja snorklaajia. Huonosti käyttäytyvien sukellusmatkailijoiden pelättiin myös ajavan pois kokeneempia sukellusmatkailijoita.

7.2.15 Luonnononnettomuudet

Haastateltavat mainitsivat uhkiksi Hallin ja Lewin (2009) Villi kortti -tapahtumiksi nimeämistä luonnononnettomuuksista tulivuorenpurkauksen ja tsunamin. Mahdollisena uhkana pidettiin Kaakkois-Aasian alueella tapahtuvaa suurta tulivuorenpurkausta, jonka vaikutuksen ylettyisivät Thaimaahan. Pahin uhkakuva oli tulivuorenpurkaus kiireisimmän piikkisesongin aikana niin, että sen aiheuttama tuhkapilvi aiheuttaisi lentoliikenteen pysähtymisen ja lentomatkoilijoiden tulo Thaimaahan katkeaisi. Tällaisen toteutuessa taloudellisten seurauksien uskottiin olevan todella merkittävät ja yritystoiminnan jopa vaakalaudalla. Esimerkkinä mainittiin vuoden 2010 tulivuorenpurkaus Islannissa, joka sotki erityisesti Euroopan lentoliikennettä. Ilmassa olevaa tuhkaa pidettiin uhkana myös sukellusyrityksen päivittäiselle toiminnalle. Tuhka estää sukelluspullojen täytön puhtaalla ilmalla, minkä seurauksena kohteessa oleville sukeltajille ei pystytä enää tarjoamaan sukellusretkiä.

Tsunami mainittiin suureksi, vaikkakin epätodennäköiseksi uhkaksi kaikissa haastattelukohteissa paitsi Koh Taolla. Vuonna 2004 Thaimaahan iskenyt tsunami oli hyvin haastateltavien mielessä, vaikka kaikki eivät vielä silloin Thaimaassa olleetkaan. Tsunamin uhkana pidettiin rannikoiden infrastruktuurin tuhoutumista sekä yritystoiminnan ja matkailun keskeytymistä. Myös monsuuni-ilmaston aiheuttamat rankkasateet ja niistä johtuvat tulvat mainittiin uhkaksi muun muassa Koh Taolla. Gale ja Saunders (2013) mainitsevat Thaimaan kärsivän säännöllisesti sateiden seurauksena tulvista ja niiden aiheuttamista vahingoista. Erityisesti veden rinteiltä mukanaan tuoma maa-aines ja irtain tavara saattavat aiheuttaa vaaraa ensin rannikolla ja sitten meressä sukeltajille ja snorklaajille. Tulvavesien mukanaan kuljettama maa-aines muuttaa veden sameaksi ja vaikuttaa sukellusolosuhteisiin niin, että retkiä on jouduttu perumaan.

7.3 Toimenpiteet ja kehitysideat

Haastateltavat kertoivat erilaisista toimenpiteistä, joita on tehty ja tehdään edelleen. Näillä toimenpiteillä pyritään välttämään uhkia tai sopeutumaan uhkiin ja muutoksiin, jotka koskevat sukellusmatkailua. Esille tuli kuitenkin se tosiasia, että kaikkiin uhkiin ei ole mahdollista varautua. Tavoitteena sukellusyrityksillä oli kehittää toimintaansa, jotta Butlerin elinkaarimallin mukainen rappeutuminen voitaisiin välttää. Yritysten toimenpiteet voidaan jakaa karkeasti viiteen ryhmään: yhteistyöhön eri toimijoiden välillä, ympäristön suojeluun ja sen käytön rajoitukseen, valistukseen, yrityksen kilpailukeinoihin sekä yritystoiminnan suunnitteluun.

7.3.1 Yhteistyö

Merkittävintä yhteistyö oli sukellusyritysten välillä. Sukeltajia ohjailtiin tarvittaessa toisille yrityksille esimerkiksi kielitaidon perusteella ja erityisesti pienemmät yritykset auttoivat toisiaan muun muassa lainaamalla varusteita ja käyttämällä samaa venettä sukeltajien kuljettamiseen. Sosiaalisen median avulla yritykset etsivät ja suosittelivat työntekijöitä toisilleen. Sukellusyritykset tekivät yhteistyötä myös istuttamalla ja puhdistamalla koralleja sekä järjestämällä yhdessä rantojen siivousoperaatioita. Feary et al. (2011) mainitsevat juuri korallien istuttamisen keinoksi parantaa sukelluskohteiden houkuttelevuutta.

Sukellusyritykset tekivät yhteistyötä myös paikallisten kuljetusyritysten kanssa, jotka tarjosivat sukellusyritysten asiakkaille auto- ja venekuljetuksia mikäli sukellusyrityksillä ei ollut omia autoja tai veneitä. Yhteistyötä tehtiin lisäksi matkanjärjestäjien ja hotellien kanssa esimerkiksi niin, että sukellusyritys sijaitsi hotellin yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä jolloin molemmat saattoivat tuoda asiakkaita toisilleen. Hall (2005) korostaa yhteistyön eri toimijoiden välillä tuovan hyötyjä matkailuyrityksille.

Sukellusalan työntekijöiden yhteistyö viranomaisten kanssa sekä viranomaisvalvonta ovat haastateltavien mukaan parantuneet. Sukellusyritykset välittivät tarvittaessa viranomaisille tietoa ja valokuvia laittomasta ja haitallisesta toiminnasta, johon paikallinen merivartiosto pystyi tämän seurauksena puuttumaan. Esimerkiksi kalastusveneitä tarkistetaan nykyisin entistä useammin muun muassa laittoman kalastuksen ja laittomien työntekijöiden takia. Phuketin alueella yhteistyötä tehtiin Thaimaan merenkululaitoksen kanssa merellisen luonnonsuojelun muun muassa koralleja istuttamalla. Keskusteluyhteys viranomaisiin kerrottiin olevan olemassa ja muun muassa mielipiteitä sukellusmatkailuun liittyvään suunnitteluun oli sukellusyrityksiltä kysytty, mutta näiden mielipiteiden vaikutusten pelättiin olevan olematon.

7.3.2 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun edistämiseksi sukellusyritykset ovat viranomaisten kanssa yhteistyössä rakentaneet keinoriuttoa sekä upottaneet hylkyjä mereen, jotta sukeltajien aiheuttamaa rasitetta saataisiin pois oikeilta riutoilta. Tämän lisäksi sukelluskohteisiin on asennettu poijuja joihin veneet voivat kiinnittyä että raskaat ankkurit eivät rikkoisi koralleja. Ympäristönsuojelua varten on kerätty rahaa ja suoritettu rantojen siivouksia. Samalla on pyritty näyttämään esimerkkiä sekä paikallisille että matkailijoille.

Erilaiset kansallispuistomaksut sukeltajille ja snorklaajille sekä sukelluspaikkojen sulkeminen ovat viranomaistaholta tulleita keinoja rajoittaa kohteiden käyttöä sekä kerätä rahaa kohteiden

suojeluun. Andamaanienmerellä tietyille alueille on säädetty veneille nopeusrajoituksia siellä sattuneiden onnettomuuksien seurauksena. Nopeusrajoitusten noudattamista valvoo haastateltavien mukaan viranomaisen sijaan yhteisö. Tämä mainittiin tehokkaaksi, koska yhteisön kerrottiin tarvitsevan matkailijoita, eivätkä he halunneet onnettomuuksien ajavan matkailijoita toisaalle. Veneiden kapteenien kerrottiin tunnevan toisensa hyvin. Näin ollen heidän oli viranomaisia helpompi puuttua ylinopeustapauksiin.

Koh Taolla sotilasjunta oli saanut aikaan sen että viemäröintijärjestelmiä tarkastetaan ja valvotaan entistä tiukemmin, että jätevesiä ei lasketa enää mereen. Koh Lantalla parantunut viranomaisvalvonta on näkynyt esimerkiksi liian lähelle rantaa rakennettujen rakennusten purkamisena. Koh Lantalla paikalliset ovat aktivoituneet ympäristönsuojelussa: heidän kerrottiin tekevän käsitöitä kierrätysmateriaaleista ja myyvän niitä matkailijoille. Merkittävimpana saavutuksena paikalliset ovat saaneet toistaiseksi pysäytettyä Krabille suunnitellun hiilivoimalahankkeen. Haastateltavat mainitsivat myös yleisen kierrätyksen parantuneen Thaimaassa. Jäteyrityksien kerrottiin maksavan erilaisista jätteistä, kuten lasi- ja muovipulloista, metallitölkeistä ja pahvista painon mukaan ja myyvän sitten jätteet itse isommille yrityksille. Tämän kerrottiin vähentäneen erityisesti muovipullo- ja metallitölkkiroskan määrää. Kierrätyksessä kerrottiin kuitenkin olevan vielä paljon parantamisen varaa.

Suomalaiset sukellusyritykset työntekijöineen pyrkivät valistamaan ja kertomaan asiakkailleen ennen jokaista retkeä kuinka sekä veneessä että sukeltaessa ja snorklatessa tulisi toimia, jotta se häiritsisi ja kuormittaisi luontoa mahdollisimman vähän. Tämän merkitystä korostavat myös Wongthong ja Harvey (2014). Meristä ja niiden suojelusta erityisen kiinnostuneille asiakkaille kerrotaan mielellään aiheesta ja heille suositellaan muun muassa jatkokursseja, joilla painopiste on luontoon ja kaloihin tutustumisessa. Haastateltavat kertoivat sukelluksesta kiinnostuneiden olevan kiinnostuneita pääasiassa myös merellisestä luonnosta. Luontoa kunnioittavat arvot haluttiin tuoda asiakkaille tiedoksi. Tarvittaessa sukeltajien, jotka eivät noudata määriteltyjä sääntöjä, sukellus keskeytetään. Heidät tuodaan pintaan, että ympäristölle ei aiheutuisi enempää vahinkoa.

7.3.3 Kilpailuun vastaaminen

Sukellusyritysten välisessä kilpailussa suomalaiset sukellusyritykset haluavat erottautua yrityksinä joiden palveluiden laatu on huippuluokkaa. Suomalaisten hyvä maine maailmalla on auttanut suomalaisia sukellusyrityksiä, mutta hyvän ja luotettavan maineen luomiseen on sukellusyrityksissä tehty paljon laadukasta työtä. Palvelun laatu pidetään korkealla kuuntelemalla asiakasta, niin retken suunnitteluvaiheessa, kuin sen jälkeen. Pyytämällä palautetta asiakkailta heti retken jälkeen sekä

sosiaalisen median ja muiden arvostelusivustojen kautta pidettiin tärkeänä toiminnan kehittämisen kannalta. Haastateltavien mukaan on tärkeää, että asiakkaalle ei jää mitään hampaankoloon ja tyytyväisen asiakkaan kerrottiin olevan yrityksen paras mainos.

Tärkeäksi tekijäksi mainitaan sukellusoppaiden ja yrityksen muun henkilökunnan ammattitaito tehdä sukeltamisesta mielenkiintoista sekä aloitteleville että kokeneille sukeltajille. Yhtenä konkreettisenä toimenpiteenä houkutella kokeneempia sukeltajia takaisin oli uusien ja mielenkiintoisten kohteiden etsiminen, joissa on mahdollisimman vähän muita sukeltajia. Lisäämällä yrityksen tarjontaan uusia palveluita, kuten tekniikkasukellusta tai vedenalaista valokuvausta, oli yksi keino uudistua ja kilpailla asiakkaista. Kaluston ja varusteiden säännölliset uusimiset, kuten veneiden kunnostaminen sekä uusien sukellusliivien ja -pullojen hankinta, mainittiin toimenpiteiksi joita oli aika ajoin tehtävä, jotta yritys pystyisi vastaamaan kilpailuun.

Asiakkaista on kova kilpailu ja tämän takia moni haastateltava kertoi sukellusyritysten panostaneen näkyvyyteen. Kaikki haastateltavat käyttivät vähintään yhtä sosiaalisen median kanavaa. Näkyvyys sosiaalisessa mediassa ja siellä toimiva puskaradio koettiin erittäin tärkeäksi kilpailtaessa potentiaalisista asiakkaista. Verkon matkailuaiheisten sivustojen merkittävyys yritysten markkinoinnissa on nostettu vahvasti esiin myös matkailukirjallisuudessa (Feary et al. 2011; Bilgihan et al. 2016; Gössling 2017). Näkyvyyden lisäksi yritykset olivat panostaneet asiakkaan ostokokemukseen. Yhteydenotosta yritykseen oli pyritty tekemään mahdollisimman helppoa muun muassa mobiilioptimoitujen internetsivujen avulla. Myös WhatsApp-puheluita ja Facebookin Messengeriä käytettiin yhteydenpitoon yrityksen ja asiakkaiden välillä niiden edullisuuden ja nopeuden takia.

Sukellusyritysten työntekijöiden vaihtuvuus on usein suhteellisen suurta ja kilpailussa muita sukellusyrityksiä kohtaan yritykseen sitoutuneet ja vakiintuneet työntekijät nähtiin etuna. Kohteet ja toimintatavat tuntevat kokeneet oppaat ja kouluttajat pystyvät keskittymään asiakkaaseen ja hänen kokemukseensa paremmin. Tällöin asiakas saa parempaa palvelua ja on lähtiessään tyytyväisempi. Työntekijöiden sitouttamista ja sitoutumista pidettiin tärkeänä toimenpiteenä yrityksen pitkäjänteisen ja kestäväen toiminnan kannalta. Yhtenä toimenpiteenä asiakkaista kilpailtaessa oli osa sukellusyrityksistä palkannut muun muassa kiinan ja italiankielisiä työntekijöitä voidakseen laajentaa asiakaskuntaansa suomea ja englantia puhuvien sukellusmatkailijoiden ulkopuolelle.

7.3.4 Yritystoiminnan suunnittelu ja ennakointi

Sukellusyrityksen toiminnan suunnittelua eri tasoilla pidettiin tärkeänä, jotta pystytään vastaamaan tuleviin uhkiin ja haasteisiin. Tärkeänä pidettiin yrityksen vakaata perustaa ja ymmärrystä

yrittämisestä. Oikeaa yritysmallia ja järkeviä investointeja sekä sopivan asiakassegmentin valintaa painotettiin. Esimerkkinä mainittiin, että Kiinan sukellusmarkkinoille ei kannata lähteä ilman tarkkaa suunnittelua. Suunnitelmallinen markkinointi ja asiakkaiden toiveiden ennakointi tuleville vuosille nähtiin keinoina selviytyä sukellusmatkailualan kovasta kilpailusta.

Päivittäisen toiminnan suunnittelussa pidettiin tärkeänä turvallisten toimintamallien suunnittelua ja noudattamista. Näistä esiin nousivat esimerkiksi sopivien sukellusryhmäkokojen muodostus ja sukellusonnettomuuksiin varautuminen. Tässä painotettiin ammattitaitoisten sukellusoppaiden ja sukelluskouluttajien merkitystä. Toiminnan suunnittelu koettiin helpommaksi silloin kun yrityksen työntekijöiden vaihtuvuus pysyi pienenä ja he olivat sitoutuneita yritykseen.

Intian valtamerellä vuonna 2004 sattuneen tsunamin jälkeen Thaimaan länsirannikon riskialueille asennettiin hälytysjärjestelmiä tsunamin varalle, samalla rakennettiin ja merkittiin myös evakuointireitit riskialueilta turvallisille alueille. Osalla yrityksistä oli myös suunnitelmat tsunamin varalle ja työntekijät velvoitettiin tutustumaan evakuointisuunnitelmiin ja -paikkoihin. Suurien luonnononnettomuuksien aiheuttamiin tuhoihin tai matkustajavirtojen pidempiaikaiseen katkeamiseen kerrottiin kuitenkin olevan lähes mahdotonta varautua. Ainoastaan vaikutuksien voimakkuutta pyrittiin pienentämään suunnittelulla ja ennakoinnilla.

7.3.5 Yrityksen kehittäminen

Haastatteluiden aikana tuli esiin erilaisia ajatuksia ja ideoita, joilla voitaisiin kehittää sekä sukellusyrityksen toimintaa että sukellusmatkailua. Yrityksen toiminnan kehittämiseksi esitettiin yhteistyön parantamista muun muassa pienten suomalaisten sukellusyritysten välillä. Eri kohteissa sijaitsevien, mutta samantapaisella yritysmallilla toimivien yritysten yhteistyössä nähtiin mahdollisuuksia. Asiakkaalle pystyttäisiin tarjoamaan sama palvelu eri kohteissa ja asiakkaita voitaisiin ohjata yhteistyöyrityksille heidän matkustaessaan toiseen kohteeseen. Itsenäiset yritykset toimisivat ikään kuin yritysketjuna. Yhteistyön parantamista myös nykyisten yhteistyökumppanien välillä korostettiin. Esimerkkinä oli yritysten tekemien retkien aikataulujen optimointi. Tutkimuksen teko hetkellä molemmat yritykset tekivät retkiä samoihin kohteisiin samoina päivinä. Optimoinnin tavoitteena on poistaa päällekkäisyydet ja näin tarjota asiakkaille entistä laajempi retkivalikoima.

Yhden yrityksen suunnitelmana oli, että asiakkaille pystyttäisiin tulevaisuudessa tarjoamaan sukelluskursseja, jotka sisältäisivät muun muassa korallin kasvatusta sekä muita käytännön toimenpiteitä luonnon ja meren suojelemiseen. Näillä kursseilla sukeltajat saisivat aiempaa enemmän teoriatietoa ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista, joiden taustalla on kestävän

kehityksen ajatus. Nopeampaan venekalustoon investoiminen nähtiin kehitysmahdollisuutena. Pikaveneellä matka-ajat sukelluskohteisiin lyhentyisivät huomattavasti. Lyhyemmillä matka-ajoilla nähtiin olevan merkittävää kilpailuetua, niiden lyhentäessä asiakkaiden veneessä vietettyä aikaa ja pidentäessä vedessä vietettyä aikaa. Toisen veneen hankintaa pidettiin mahdollisuutena kasvattaa yrityksen asiakasmääriä. Kun yrityksellä on tarjota kokeneille ja kokemattomille sukeltajille omat veneet, niin kohteet voidaan valita sukeltajien taitotason mukaan, jolloin asiakkaat ovat tyytyväisempiä.

Muutamassa sukellusyrityksessä oli toiveissa palkata tulevaisuudessa vakituista henkilöstöä tai ainakin sitoutunutta kausihenkilöstöä. Sitoutunutta henkilöstöä pidettiin vastuullisempina kuin satunnaisia kausityöntekijöitä ja sitoutunut henkilöstö antaisi paremmat mahdollisuudet kehittää yritystä. Vaikka suurin osa haastatteluissa edustetuista yrityksistä oli jo tehnyt paljon töitä sosiaalisen median ja yrityksen internetsivujen eteen niin silti verkkonäkyvyyteen panostaminen nähtiin jatkossa erittäin tärkeänä. Internetissä tehtyjen varausten osuuden kaikista varauksista kerrottiin olevan jatkuvassa kasvussa ja matalan sesongin aikana niiden merkitys korostui entisestään. Internetin kautta tapahtuva retkien varaaminen pyrittiin tekemään jatkossa entistä helpommaksi. Arvostelusivusto TripAdvisoria pidettiin tärkeänä näkyvyyden kannalta ja siihen yritykset halusivat jatkossa panostaa enemmän.

Hall ja Lew (2009) ovat esittäneet lähialuematkailun kasvavan kaukomatkailun kustannuksella. Haastateltavat pitivätkin kiinalaisia sukellusmatkailijoita potentiaalisina asiakkaina ja keinona kehittää sekä kasvattaa sukellusyritystä, ja samalla korvata muualle siirtyviä länsimaalaisia sukellusmatkailijoita. Kiinalaismatkailijoiden määrän kerrottiin lisääntyneen jokaisessa kohteessa ja useampi yritys näki siirtymisen kiinamarkkinoille mahdollisena tulevaisuudessa. Ajatuksena oli keskittyä erityisesti varakkaisiin ja hyvin koulutettuihin kiinalaismatkailijoihin, joille voitaisiin tarjota tasokasta ja räätälöityä palvelua. Kiinamarkkinoille pääsyä helpottamaan yritykset toivoivat löytävänsä kiinalaisen yhteistyökumppanin, jonka kanssa toimia. Koko sukellusmatkailua hyödyttävänä kehityskohteena nähtiin kiinalaisten sukeltajien kouluttaminen ja opettaminen, niin sukeltamaan kuin arvostamaan luontoa. Tämän toivottiin tulevaisuudessa toimivan puskaradion tavoin ja muuttavan kiinalaismatkailijoiden ajatusmallia ja käyttäytymistä ekologisesti kestävämpään suuntaan.

7.3.6 Sukellusmatkailun yleinen kehittäminen

Kehitysehdotuksia esitettiin myös kansallispuistomaksuihin. Nyt suurimmat maksut kerätään sukeltajilta, jotka kaikkien haastateltavien mukaan aiheuttavat vähiten vahinkoa ja ovat pääosin

hyvin ympäristötietoisia. Ratkaisuksi esitettiin pienempiä maksuja, mutta niiden tasapuolisempaa keräämistä kaikilta kansallispuistossa vierailevilta sen sijaan, että ne kerätään vain sukeltajilta ja snorklaajilta. Kerätty summa olisi näin ollen moninkertainen ja kohdistuisi tasaisemmin kaikkiin matkailijoihin, jotka alueen luontoa rasittavat.

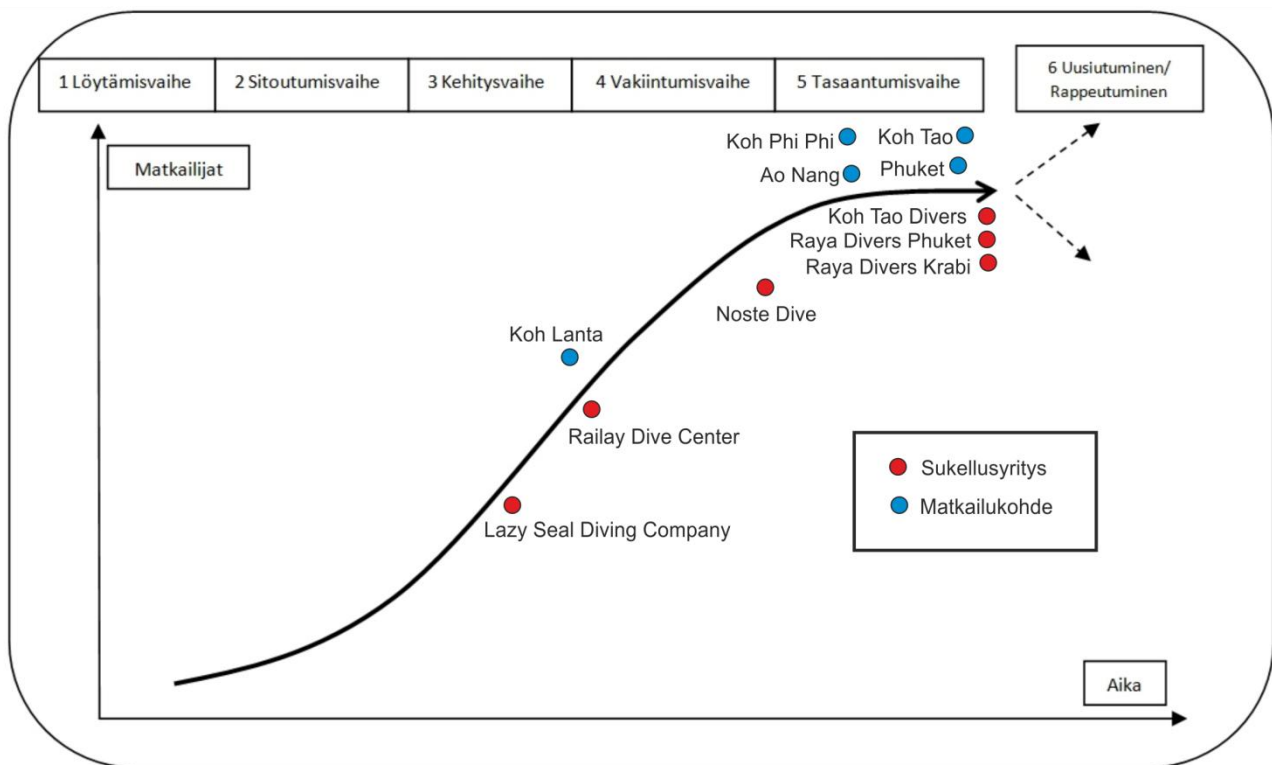
Ehdotettiin myös rajoituksia ja säätelyä matkailijoiden ja sukelluskeskusten määriin. Esimerkiksi Phi Phille tulevien päiväretkeläisten määriä pitäisi rajoittaa. Lisäksi ehdotettiin että sukellusyrityksien toimintaa seurattaisiin kokonaisuudessaan ja säätelyn keinoin karsittaisiin pois yrityksiä, joiden koulutuksen ja välineiden taso sekä toimintatavat ovat sellaisia, jotka saattavat jopa vaarantaa asiakkaiden turvallisuuden.

Kehitysideoita oli esitetty myös paikallisten kalastajien suuntaan. Heidän toivottiin ymmärtävän matkailijoiden tarjoama mahdollisuus ja siirtyä kalastamisesta tarjoamaan kalastusretkiä matkailijoille. Ehdotettiin, että kalastajat tekisivät pieniä muutoksia veneisiin ja ottaisivat matkailijoita kyytiin ja veisivät heidät hyville kalavesille. Tämä mahdollisuus nähtiin voittona kaikille. Kalastajien tulotaso kasvaisi, matkailijoille tarjoutuisi enemmän aktiviteettimahdollisuuksia ja kaloja olisi enemmän sukeltajien houkuttelemiseksi.

7.4 Yrityksen elinkaaren vaihe

Kokonaisuutena haastateltavat kokivat Thaimaan sukellusmatkailun saavuttaneen Butlerin (1980) elinkaarimallin mukaisen tasaantumisvaiheen ja pidettiin tärkeänä, että ala pystyisi kehittymään ja uudistumaan. Haastateltavat kokivat, että länsimaalaisten sukellusmatkailijoiden osalta oltiin yleisesti tasaantumisvaiheessa tai jopa taantumisvaiheessa. Aasialaisten sukellusmatkailijoiden kerrottiin sen sijaan olevan vasta löytämis- ja sitoutumisvaiheessa. Yritysten kannalta katsottaessa sukellusmatkailijat ovat jakautuneet karkeasti kahteen segmenttiin, jossa länsimaalaiset edustavat yrityksille taantumisvaihetta ja aasialaiset uudistumisvaihetta.

Eri yritykset näkivät itsensä hieman eri vaiheissa elinkaarta (kuva 5). Lyhyemmän ajan alalla toimineet yritykset näkivät itsensä elinkaarimallin aikaisemmissa vaiheissa kuin pidempään alalla toimineet yritykset. Lazy Seal Diving Company oli juuri kokenut muutoksia kun yrityksen omistajapohja oli muuttunut. Tätä pidettiin enemmän uutena alkuna kuin uudistumisena ja yritykseen nähtiin olevan nyt vahvasti kehitysvaiheessa. Railay Dive Centerin koettiin olevan tällä hetkellä kehitys- ja vakiinnuttamisvaiheen välimaastossa. Yrityksessä tehtiin töitä työntekijöiden vakiinnuttamiseksi ja asiakasmäärien kasvattamiseksi. Noste Dive nähtiin vakiintumis- ja tasaantumisvaiheen välillä. Samalla huomautettiin, että alan kovan kilpailun takia on jatkuvasti kehityttävä välttääkseen yritystä ajautumasta taantumisvaiheeseen.

Kuva 5. Sukellusyritysten ja matkailukohteiden sijoittuminen Butlerin elinkaarimalliin (mukaillen Butler 1980).

Pidempään alalla toimineet Raya Divers ja Koh Tao Divers näkivät itsensä Butlerin elinkaarimallin viidennessä eli tasaantumismatkassa tai jopa menneen jo vähän sen ohi. Molemmassa yrityksissä kerrottiin tehtävän jatkuvasti töitä uudistumisen eteen ja nyt odotettavan sen tuovan toivottua tulosta. Ongelmalliseksi nostettiin yritysten rajalliset kyvyt vaikuttaa asioihin, joilla on suurta merkitystä siihen pystyykö yritys uudistumaan vai kokeeko se taantumisen. Esimerkkeinä mainittiin muun muassa uhka korallien häviämisestä vesien lämpenemisen seurauksena ja median negatiivinen uutisointi kohteista.

Kohteista Phuket, Ao Nang, Phi Phi ja Koh Tao nähtiin olevan Butlerin elinkaarimallin tasaantumismatkassa ja saavuttaneen alueen kantokyvyn. Phuket oli siirtynyt tasaantumismatkaseen noin 40 vuodessa kun taas Phi Phillä tähän oli mennyt aikaa noin 20 vuotta. Nuorempana matkailukohteena Koh Lanta nähtiin olevan kehitysmatka- ja vakiintumismatkassa. Siellä matkailun tarvitsemää infrastruktuuria rakennettiin kovalla vauhdilla ja matkailijoiden määrä alueella kasvoi.

8. POHDINTA

Puolistrukturoitu teemahaastattelu osoittautui sopivaksi tutkimusmenetelmäksi tämän tutkimuksen tekemiseen. Avoimen teemahaastattelun käyttö olisi ollut mahdollista aiheen hyvän pohjatiedon näkökulmasta, muun muassa oman kiinnostukseni, kirjallisuuskatsauksen ja luonnontieteen kandidaatintyön perusteella. Kokemattomuus haastatteluiden tekoon ei kuitenkaan tukenut avointa haastattelua ja koin sen liian vaativaksi menetelmäksi. Avoimesta haastattelusta saadun aineiston laajuus olisi saattanut tuoda valtavasti ylimääräistä työtä aineiston käsittelyvaiheessa. Ilman strukturointia riskinä olisi ollut haastattelun ajautuminen sivuun tutkimuskysymyksiä aiheesta ja tuloksena ollut paljon epäoleellista tietoa oleellisen tiedon sijaan.

Kuuden teemahaastattelun sopiminen kolmen viikon kenttäjaksolle oli yllättävän haastavaa. Vaikka haastateltavat olivat suostuneet haastateltaviksi, niin varsinainen haastateltavien tapaamisen järjestäminen vaati paljon työtä. Lähetin haastateltaville runsaasti sähköposteja, viestejä sosiaalisessa mediassa sekä soitin puheluita. Haastavuuteen vaikuttivat muun muassa haastatteluiden teko neljällä eri alueella, haastateltavien omat kiireet sekä haastattelijan paikallinen aluetuntemus ja alueiden väliset liikenneyhteydet. Olin kuitenkin varautunut haasteisiin ja jättänyt aikatauluuni tilaa mahdollisille yllätyksille, mikä osoittautui erittäin viisaaksi ratkaisuksi ja sain lopulta kaikki suunnitellut haastattelut tehtyä. Pyysin, että haastateltavat ehdottaisivat paikkaa haastattelulle koska he tunsivat alueen paremmin enkä halunnut että heille koituisi haastattelusta tarpeetonta vaivaa. Tavoitteena oli, että haastattelut pidetään haastateltaville tutussa ja turvallisessa ympäristössä, jossa tunnelma haastattelun tekoon olisi sopivan rento. Haastattelu-aika sovittiin yhteisymmärryksessä haastateltavien kanssa. Haastatteluiden tekeminen matalasesongin aikana oli lopulta jopa eduksi tutkimukselle. Usea haastateltava kertoi, että tulin hyvään aikaan, sillä ennen varsinaisen sesongin alkua heillä oli paremmin aikaa haastattelulle.

Itse haastattelutilanteet olivat odotettua rennompia ja haastateltavat kertoivat asioista mielellään, mikä helpotti haastattelijan tehtävää. Tästä kiitos kuuluu ulospäin suuntautuneille ja asiakaspalveluhenkisille haastateltaville. Haastatteluissa tuli esille myös ylimääräistä ja tutkimuskysymysten kannalta epäoleellista tietoa, mikä johtui haastattelijan henkilökohtaisesta mielenkiinnosta sukellusta ja sukellusmatkailua kohtaan. Varmuus haastattelun tekoon kasvoi haastatteluiden myötä, mikä näkyi haastatteluiden sujuvuuden paranemisena.

Internetpuhelun välityksellä tehty haastattelu asetti omat haasteensa haastattelun tekoon. Aikaeron takia haastattelu piti järjestää niin, että se sopi molemmille osapuolille ja lopulta haastattelu tehtiin noin 7:30 Suomen aikaa. Aluksi puhelu haastateltavaan katkesi muutaman kerran

heikon internetyhteyden takia. Puhelussa piti tottua siihen, että puhe tuli kuulijalle pienellä viiveellä. Tämän takia haastattelua piti rytmittää hieman eri tavalla ja malttaa odottaa hetki haastateltavan vastausta eikä heti toistaa kysymystä, jos vastausta ei kuulunut.

Kokemattomuudesta johtuen aineiston analysointi tuntui alkuun haastavalta ja alun perin suunniteltu teemoittelu muuttui analysointivaiheessa. Teemoittelun mahdollinen muuttuminen oli tiedostettu jo haastattelurunkoa rakennettaessa. Teemojen muodostaminen vaati kärsivällisyyttä ja aineiston pilkkomista osiin sekä kasaamista uudelleen ennen lopullisten teemojen muodostamista. Jordan ja Gibson (2004) mainitsevat teemojen muodostamisen olevan vaikeaa, erityisesti jos haastatteluaineisto sisältää paljon ylimääräistä informaatiota. Aineistoa olikin aluksi melko paljon. Mitään oleellista tietoa ei haluttu menettää, joten ensimmäisissä aineiston ryhmittelyissä mukaan tuli myös ylimääräistä tietoa. Analysoinnin edetessä ylimääräinen aineisto kuitenkin karsiutui pois ja jäljellä jäi vain tutkimuskysymysten kannalta oleelliset asiat.

8.1 Etiikka

Haastateltavat osallistuivat tutkimukseen täysin vapaaehtoisesti. Haastateltaville kerrottiin taustatiedot tutkimuksesta, tutkimuksen tarkoituksesta ja tutkijasta haastattelupyynnön yhteydessä. Kaikilta haastatteluun suostuneilta pyydettiin ja saatiin lupa haastattelun nauhoittamiseen ja tulosten julkaisemiseen. Haasteltavien ja heidän edustamiensa sukellusyrityksien nimien julkaisemiseen pyydettiin myös lupaa. Lopulta en pitänyt tarpeellisena julkaista kenenkään haastateltavan nimeä ja päädyin julkaisemaan vain heidän edustamiensa sukellusyritysten nimet.

Ennen tutkimuksen palauttamista arvosteltavaksi arvioin voiko tutkimuksesta olla haastateltavalle, hänen edustamalleen sukellusyritykselle tai jollekin muulle jonkinlaista haittaa tai vahinkoa. Pohdin tapauskohtaisesti tuleeko tutkimuksessa esiin jotain niin haitallista, että sitä ei kannata tuoda julki ja onko eettisesti oikein jättää jotain epäkohtia kertomatta vain koska niistä saattaa aiheutua haittaa jollekin. Oli myös mietittävä millaista haittaa mahdollisesti aiheutuu, pelkkää mielipahaa, taloudellisia tappioita, maineen ryvettymistä vai koko elämäntyön tuhoutuminen. Hyötyjä ja haittoja arvioin tapauskohtaisesti. Tulon lopputulokseen, että tutkimuksessa ei tule esille mitään sellaista mistä olisi haittaa haastateltaville, heidän edustamilleen yrityksille tai joillekin muille.

Tutkijana minun oli huomioitava oma asemani ja sen subjektiivisuus. Tietoisuus tutkijan omasta kulttuuritaustasta, elämäkokemuksesta, iästä, sukupuolesta ja lukuisista muista tekijöistä oli pidettävä mielessä. Nämä tekijät ovat vaikuttaneet tähän tutkimukseen aina aiheen valinnasta lähtien, jatkuen tutkimuksen valmistumiseen saakka. Vaikka vaikutus on ollut tahatonta ja osin

myös tiedostamatonta on se tärkeää huomioida. Tämän tutkimuksen näkökulma ja menetelmät ovat länsimaalaisia, joista matkailututkimusta on kritisoitu (Jennings 2009). Näkökulmaa ja menetelmiä voidaan kuitenkin pitää perusteltuina, koska tarkoitus oli tutkia nimenomaan suomalaisia sukellusmatkailuala yrittäjiä ja työntekijöitä.

Erityisesti haastattelutilanteissa oli pyrittävä välttämään valta-asetelman muodostumista haastattelijan ja haastateltavan välillä, sillä tämä saattoi vaikuttaa haastattelun tuloksiin. Tässä tutkimuksessa haastateltavat olivat oman alansa asiantuntijoita, joiden vastauksia arvostettiin. Tämä pienensi mahdollisuutta valta-asetelman muodostumiseen. Oli myös harkittava mitä kaikkea haastateltavilta oli soveliasta kysyä ja kuinka tarkasti. Esimerkiksi yrityksen taloudellisista asioista kysely voi olla arka aihe yrittäjälle. Myös muista henkilökohtaisista asioista kysymistä oli syytä miettiä sitä kautta oliko siitä hyötyä tutkimukselle ja oliko se oleellista tutkimuskysymyksen kannalta.

Tutkijan etiikka liittyi myös tulosten tulkintaan. Haaste tästä tuli käännettäessä haastateltavien puheita tekstiksi. Tutkijana minun piti pystyä tuomaan esille se, mitä haastateltavat olivat tarkoittaneet ja sanoneet. Tarkkuutta oli syytä noudattaa, että ei sekoittanut omia mielipiteitään tai tietoaan haastateltavien vastauksiin. Jordan ja Gibson (2004) mainitsevatkin, että haastattelijan valta-asema ulottuu aina tutkimuskysymysten laadinnasta haastattelutilanteeseen sekä tulosten tulkintaan ja julkaisuun saakka.

8.2 Luotettavuus

Tämä tutkimus olisi ollut mahdollista toteuttaa vaihtoehtoisesti myös kvantitatiivisia menetelmiä käyttäen. Esimerkiksi sähköpostitse lähetettävillä kyselytutkimuksilla olisi pystytty tutkimukseen osallistuvien määrää kasvattamaan, sillä haastattelijan ei olisi itse tarvinnut tehdä varsinaisia haastatteluita. Tällöin tutkimuksessa olisi panostettu kuitenkin selvästi enemmän vastausten määrään kuin niiden laatuun. Thaimaassa toimivien suomalaisten sukellusyritysten suhteellisen pienestä määrästä johtuen kvalitatiivinen teemahaastattelu soveltui tutkimuksen tekemiseen parempana menetelmänä kuin kvantitatiivinen kyselytutkimus.

Paras ratkaisu tutkimuksen tekoon olisi ollut eri tutkimusmenetelmien triangulaatio eli yhdistäminen, kuten Rittichainuwat ja Chakraborty (2009) sekä Wongthong ja Harvey (2014) ovat tehneet. Tutkimusmenetelmiä yhdistelemällä voidaan parantaa tutkimuksen luotettavuutta yhdistämällä useampia näkemyksiä (Decrop 2004). Puolistrukturoidun teemahaastattelun lisäksi tutkimuksessa olisi voitu käyttää etukäteen sähköpostitse lähetettävää kvantitatiivista kyselytutkimusta sekä havainnoida haastateltavia tarkkailemalla heidän päivittäistä toimintaansa

sukellusmatkailualalla. Ajatuksena tutkimusmenetelmien yhdistäminen on kiehtova, mutta käytännön toteutus triangulaatiosta tässä tutkimuksessa ei ollut mahdollista. Haastateltavien havainnointi olisi vaatinut pidempää aikaa kentällä ja koska kenttätutkimukseen käytettävät resurssit olivat hyvin rajalliset, muodostui havainnointi mahdottomaksi. Lisäksi tutkimuksen kenttäjakson ajankohta sijoittui aikaan ennen varsinaisen matkailukauden alkua, jolloin kaikki sukellusyritykset eivät olleet vielä virallisesti avanneet oviaan eikä mitään tarkkailtavaa olisi ollut. Sähköpostikyselyn tuloksia olisi voitu käyttää apuna haastattelurungon rakentamisessa. Vastauksien saaminen sähköpostikyselyihin on kuitenkin aina epävarmaa. Näin pienen aineiston ollessa kyseessä matala vastausprosentti ei olisi tuonut lisäarvoa. Työn laajuus ja määrä olisi saattanut kasvaa useamman aineiston keräämisen ja analysoinnin seurauksena yhdelle tutkijalle liian suureksi, mikä olisi pahimmillaan viivästyttänyt työn valmistumista ja heikentänyt lopullisen työn laatua.

Tämän tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on huomioitava sosiaalinen suotavuus, kuten Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (1997) huomauttavat. Haastateltavat saattavat antaa haastattelussa vastauksia, joita olettavat tutkijan haluavan kuulla. On mahdollista, että haastateltavat antavat haastattelijalle itsestään ja mielipiteistään kuvan joka ei vastaa todellisuutta. Joitakin asioita haastateltavat voivat liioitella ja toisista asioista vaieta. Haastateltavien antamia vastauksia ei voida todistaa todeksi tai valheelliseksi, sillä on kyse yksilön omista ajatuksista ja mielipiteistä. Sosiaalinen suotavuus heikentää tutkimuksen luotettavuutta, sillä haastateltavat saattavat tiedostamattaankin kaunistella totuutta vaikka siihen ei olisi mitään tarvetta tai siitä olisi heille mitään hyötyä.

Haastatteliija saattaa tulkita haastateltavan vastaukset eri tavalla kuin haastateltava on tarkoittanut. Tässä tutkimuksessa tulkintaerot pyrittiin minimoimaan perehtymällä kattavasti sukellusmatkailuun liittyvää kirjallisuuteen, valitsemalla tutkimuksen kohteeksi suomalaisia ja suomenkielisiä sukellusmatkailualan toimijoita sekä valitsemalla tutkimusmenetelmä, jossa haastateltavan kanssa keskustellaan kasvotusten. Keskustelumuotoinen haastattelu mahdollisti haastattelijan kertoa myös omia kokemuksiaan sukeltamisesta ja matkailusta. Näin luotiin luottamusta haastateltavan sekä haastattelijan välille, mikä parantaa tuloksien luotettavuutta.

Tutkimustuloksien luotettavuutta voidaan kritisoida tutkimusaineiston kautta. Jordan ja Gibson (2004) esittävät tuloksiin voivan vaikuttavan muun muassa se, että haastatteluihin ovat osallistuneet vain ne, joilla siihen on ollut aikaa. Vastakritiikkinä tähän voidaan esittää, että ihmiset joilla ei ole aikaa eivät koskaan osallistu tutkimuksiin. Sen sijaan heillä, jotka osallistuvat

tutkimuksiin, on ollut aikaa tai ovat järjestäneet aikaa siihen osallistuakseen. Jordanin ja Gibsonin esittämän kritiikin perusteella kaikki haastattelututkimuksien tulokset voidaan kyseenalaistaa. Tämän tutkimuksen luotettavuutta voidaan perustella sillä, että noin kymmenestä Thaimaassa toimivasta suomalaisesta sukellusyrityksestä haastateltavien joukossa oli edustusta viidestä yrityksestä ja haastateltavien joukko koostui eri-ikäisistä miehistä ja naisista, joilla on alalta erilainen tausta ja kokemus.

Tutkimuksessa apuna käytetyssä kirjallisuudessa pyrittiin huomioimaan niin sukellusmatkailukirjallisuus kuin matkailukirjallisuus. Sukellusmatkailun ollessa osa matkailua oli välttämätöntä perehtyä ensiksi matkailuun suurempana kokonaisuutena ja vasta sitten tarkastella merellistä matkailua sekä rannikkomatkailua, joiden osaksi sukellusmatkailu luetaan. Tarkempi perehtyminen sukellusmatkailuun tehtiin lukemalla alan kirjoja, tieteellisiä tutkimuksia, niin Thaimaasta, kuin muualta maailmasta. Näin muodostettiin kokonaiskuva tutkimusalueesta ja maailmansukellusmatkailusta. Lisäksi tutustuttiin useisiin sukellusmatkailuun liittyviin verkkosivuihin lähdekritiikkiä unohtamatta.

8.3 Johtopäätökset

Suomalaisten sukellusmatkailualan yrittäjien sekä alan suomalaisten työntekijöiden kokemat uhkat yleisesti sukellusmatkailulle osoittautuvat hyvin samanlaisiksi kuin alan kirjallisuudessa. Uhkat vastaavat yleisesti myös matkailua kohtaavia uhkia ja ovat erityisesti yhteneviä rannikkomatkailuun liitettyjen uhkien kanssa. Suurimpina uhkina pidettiin ilmastonmuutoksen ja matkailijamäärien kasvun aiheuttamia seurauksia. Lisäksi poliittisten ja sotilaallisten konfliktien mahdolliset vaikutukset matkailijoiden liikkumiseen koettiin uhkaksi. Vaikka sukellusmatkailuala jakaa huolensa matkailun uhkista, sillä on kuitenkin erityisenä huolenaiheena merien ja korallien hyvinvointi. Ilmastonmuutoksen ja matkailijamäärien kasvun aiheuttamien seurauksien uskottiin vaikuttavan negatiivisesti juuri merien ja korallien tilaan, joka mainittiin alalle elintärkeiksi vetovoimatekijöiksi.

Haastateltavat nostivat esiin uhkia, joita kokivat edustamiensa yritysten kohtaavan. Näistä uhkista osaa voidaan pitää globaaleina uhkina sukellusmatkailulle ja osaa lokaaleina uhkina. Ilmastonmuutoksen ja matkailijamäärien kasvun lisäksi alan yleisinä uhkina voidaan pitää kilpailua, matkailun yleistä kausiluonteisuutta, kalastusta sekä itse snorklaajia ja sukeltajia. Nämä tulevat esiin niin tämän tutkimuksen tuloksissa kuin alan kirjallisuudessa.

Kilpailu muiden Kaakkois-Aasian sukellusmatkailumaiden kanssa on kiristynyt ja haastateltavien mielestä Thaimaa oli menettämässä kiinnostustaan sukellusmatkailijoiden

keskuudessa. Yksi vastaajista oli tästä kuitenkin eri mieltä ja uskoi Thaimaan kiinnostavan sukellusmatkailijoita edelleen, huolimatta kilpailun kasvusta. Suomalaisyrityksien tärkeimmäksi valtiksi kilpailussa muodostui palveluiden laatu, johon panostamista pidettiin ensisijaisen tärkeänä. Kilpailua hinnoilla ei pidetty niin tärkeänä ja uskottiin siihen, että laadukas ja hyvämaineinen tuote houkuttelee asiakkaita. Yrityksillä oli erilaisia strategioita muun muassa näkyvyyden, markkinoinnin ja palvelutarjonnan suhteen asiakkaiden houkuttelemiseksi.

Esille tulleet uhkat, joita haastateltavat kokivat, eivät siis eronneet suuresti kirjallisuudessa esiin tulleista uhkista. Muutamia poikkeuksia kuitenkin löytyi: Kaikki haastateltavat mainitsivat jollain tavalla Thaimaassa esiintyvän korruption. Sitä pidettiin yleisenä uhkana sen vaikuttaessa viranomaisten toimintaan yksittäisistä poliiseista ylimpiin virkamiehiin asti. Matalan tulotason kerrottiin tekevän ylimääräisestä tienestistä liian houkuttelevan ja tätä jopa ymmärrettiin jossain määrin. Myöskään sukellusmatkailualan yrittäjien jaksaminen ei tullut esille alan kirjallisuudessa. Yrittäjien jaksaminen luo omanlaisensa uhkan alalle. Paljon huolta on herättänyt kohteen ja yrityksen houkuttelevuus asiakkaan näkökulmasta, mutta entäpä jos sukellusalan yrittäminen Thaimaassa ei enää houkuttele. Yrityksen siirtäminen muualle nousi mahdollisuudeksi, jos olosuhteet yrittämiselle Thaimaassa heikkenevät riittävästi ja ovat paremmat jossain muualla.

Huolimatta erilaisista esiin nousseista uhkista sukellusmatkailua kohtaan, haastateltavat olivat silti hyvin optimistisia ja uskovat vahvasti omaan tekemiseensä. Yrityksillä oli hieman erilaisia toimenpiteitä uhkien minimoimiseksi ja osa yrityksistä oli valmiimpia muutoksiin kuin toiset. Kaikki haastateltavat olivat kuitenkin yksimielisiä siitä, että sukellusyrityksien toimintaa on jatkuvasti kehitettävä sekä panostettava hyvien sukellusolosuhteiden säilyttämiseen ja heikentyneiden kohteiden parantamiseen.

Uhka sukellusmatkailijoiden siirtymisestä muualle koettiin realistisena, mikä lisää entisestään kohteiden sisäistä kilpailua. Yritysten näkyvyys ja hyvä maine nousee avainasemaan kilpailtaessa asiakkaista. Moni yritys oli tehnyt hyvää työtä verkkonäkyvyyden eteen, mutta toisilla yrityksillä siihen oli vielä selvästi panostettavaa. Varsinkin kun aiemmat tutkimukset (Feary et al. 2011; Bilgihan et al. 2016; Gössling 2017) nostavat esille arvostelusivustojen ja sosiaalisen median kasvavan merkityksen matkailijoille, niin matkailutuotteen ostopäätöksen muodostamisessa kuin tiedon vaihdon foorumina.

Huolimatta yritysten elinkaarien eri vaiheista, toimenpiteillä haluttiin välttää niin yritysten kuin alan ajautuminen elinkaarimallin kuudennen vaiheen rappeutumiseen. Nyt saatujen tulosten perusteella voidaan todeta Thaimaan sukellusmatkailun saavuttaneen Butlerin (1980)

elinkaarimallin mukaisen viidennen eli tasaantumisvaiheen (kuva 5). Butler (2014) mainitsee matkailukohteiden kulkevan elinkaarimallin läpi nykyisin nopeampi kuin ennen. Tämä ilmiö on havaittavissa myös Thaimaassa. Tahti on selvästi nopeutunut, sillä löytämis- ja sitoutumisvaiheesta tasaantumisvaiheeseen on Phuketilla mennyt aikaa noin 40 vuotta, Koh Taolla noin 30 vuotta ja Koh Phi Phillä noin 20 vuotta. Thaimaan sukellusmatkailun tulevaisuuteen vaikuttavat muun muassa ilmastonmuutos ja matkailuviranomaisten päätökset, joihin vaikuttaminen on sukellusyrityksille ollut toistaiseksi vaikeaa. Mutta he pyrkivät tekemään oman osansa. *”Töitä tehdään joka päivä ja aika näyttää miten käy.”* sanoi yksi haastateltavista.

Isäntä-vierailija suhde

Tulosten perusteella suomalaisten sukellusyritysten välit paikallisten kanssa olivat, jos eivät erinomaiset, niin ainakin hyvät. Doxeyn nelivaiheisen ärtymysindexin mukaan oltiin ensimmäisessä ja toisessa vaiheessa. Haastateltavat mainitsivat, että monet kohteet Thaimaassa, kuten Phuket ja Koh Tao, ovat rakennettu matkailijoita varten, eivätkä paikalliset halua matkailijoista eroon. Uhkana ei siis pidetty matkailijoiden ja paikallisten välejä, vaan enemmänkin sitä että paikalliset halusivat länsimaalaisten sukellusyrityksien tilalle, jos heillä vain olisi riittävästi sukellusalan ammattitaitoa.

Tämän tutkimuksen perusteella nousi esiin ärtymystä suomalaisten sukellusmatkailualalla työskentelevien ja kiinalaisten matkailijoiden välillä. Yleisesti kiinalaisten matkailijoiden käyttäytyminen koettiin epäkunnioittavaksi ja loukkaavaksi, jos ei haastateltavan omasta niin jonkun toisen puolesta. Kiinalaisten käyttäytymistä ei pidetty ainoastaan vain ärsyttävänä, vaan myös uhkana matkailu- ja sukelluskohteille. Käyttäytymistä voidaan selittää kulttuurisilla eroilla ja tietämättömyydellä, mutta se ei tee siitä yhtään vähemmän vahingollista. Kiinalaisille massoille matkailu on vielä suhteellisen uusi ilmiö ja on mahdollista, että matkailijoiden käyttäytyminen muuttuu kokemuksen karttuessa paremmaksi. Siihen milloin tämä tulee tapahtumaan ja kuinka paljon vahinkoa siihen mennessä on aiheutettu, tämä tutkimus ei pysty vastaamaan.

Kestävä matkailu

Kestävä matkailu ei tule tuloksissa varsinaisena terminä esiin, mutta siihen selkeästi pyrittiin. Tämä voidaan päätellä siitä, että tuloksissa uhkiksi mainittiin muun muassa liian suuret matkailijamäärät, hallitsematon rakentaminen ja kohteiden resurssien riittävyys. Haastateltavat pitivät nykyistä tilannetta pidemmän päälle uhkana sekä alueiden merten hyvinvoinnille että sukellusmatkailulle ja toivoivat asiaan ratkaisua. Yhteistyötä viranomaisten kanssa tehdään, mutta siinä oli vielä paljon parannettavaa. Sukellusmatkailuala kaipasi samaan suunnittelupöytään viranomaisten kanssa, jotta

ala saisi äänensä kuulumaan sitä koskevassa päätöksenteossa. Tällä hetkellä sukellusyritykset tekivät yhteistyötä pääasiassa muiden sukellusyritysten ja matkailuyritysten kanssa. Jatkossa yhteistyötä on tehtävä entistä laajemmin eri toimijoiden kanssa.

Ilmastonmuutos koettiin uhkaksi, jota ei voi pysäyttää ja mahdollisuuksina pidettiin sen hidastamista ja siihen sopeutumista. Marshall, Marshall, Abdulla, Roupael ja Ali (2009) mainitsevat että matkailualan on itse ymmärrettävä siihen kohdistuvat ilmastonmuutoksen vaikutukset. Tulosten perusteella ainakin Thaimaassa toimivat suomalaiset sukellusyritykset ymmärtävät ilmastonmuutoksen vaikutukset omaan alaansa. Tästä ovat todisteena muun muassa sukellusyrityksien ottama vastuu suojelun ja valistuksen muodossa, mistä oli esimerkkejä tulososiossa.

Vetovoimaisuus

Loppujen lopuksi kaiken takana ovat Leiperin (1979) mainitsevat vetovoimatekijät. Sukellusmatkailuyritykset ovat riippuvaisia sukellusmatkailijoista, jotka tarvitsevat vetovoimatekijöitä matkustaakseen. Sukellusmatkailun tärkeimpinä ja ensisijaisina vetovoimatekijöinä ovat jo useasti mainitut hyvät sukellusolosuhteet. Nämä olosuhteet koostuvat mielenkiintoisista kohteista, joissa on paljon nähtävää ja vedessä hyvä näkyvyys. Toissijaisia vetovoimatekijöitä ovat kohteen palvelut, kuten itse sukellusyritykset, majoituspalvelut ja ravintolat.

Kaikki tutkimuksessa esiin nousseet uhkat vaikuttavat joko suorasti tai epäsuorasti kohteen tai yrityksen vetovoimaan ja sitä kautta asiakasmääriin. Syy-seuraussuhteita on välillä vaikea nähdä, eivätkä ne aina ole yksisuuntaisia. Mukana on tekijöitä ja toimijoita niin matkailun sisältä kuin sen ulkopuoleltakin. Tärkeimpien ja ensisijaisten vetovoimatekijöiden ja resurssien menettäminen tai niiden heikentyminen ja tähän johtavat syyt ovat sukellusmatkailualan merkittävin uhka. Toissijaisten vetovoimatekijöiden heikentyminen voi olla seurausta tärkeimpien vetovoimatekijöiden menetyksestä. Esimerkkinä ilmastonmuutoksen aiheuttama meriveden lämpötilan nousu tuhoaa kohteen koralliriutat ja riutta ei enää houkuttele sukellusmatkailijoita. Sukellusmatkailijat matkustavat muualle eikä kohteen sukellusyrityksille, hotelleille ja ravintoloille riitä enää asiakkaita. Toinen esimerkki, jossa koettu uhka ei vaikuta ensisijaiseen vetovoimatekijään, mutta vaikuttaa toissijaisiin vetovoimatekijöihin, on poliittinen konflikti kohdemaassa, jonka seurauksena ulkomaalaisten matkailijoiden pääsyä maahan rajoitetaan. Seurauksena on matkailun romahtaminen ja sukellusyrityksien ja muiden toissijaisten vetovoimatekijöiden asiakasmäärien lasku. Uhkalla ei ole suoraa vaikutusta ensisijaiseen

vetovoimatekijään. Mahdollinen vaikutus on positiivinen, sillä sukelluskohteen kuormitus pienenee sukeltajien määrän laskiessa. Vetovoimatekijät voivat olla myös uhka itselleen. Hyvät ensi- ja toissijaiset vetovoimatekijät yhdistettynä hyvään saavutettavuuteen voivat ilman riittävää säätelyä johtaa ensisijaisten vetovoimatekijöiden heikkenemiseen ja lopulta myös toissijaisten vetovoimatekijöiden heikkenemiseen suurten matkailijamassojen seurauksena.

Sukellusyritysten toimenpiteiden tarkoitus on pitää kiinni kohteiden vetovoimaisuudesta, niiden säilyttämisestä ja mahdollisuuksien mukaan parantamisesta. Toimenpiteiden seurauksena sukellusyritykset pyrkivät siirtymään matkailun linkaarimallin kuudennen vaiheen uudistumiseen ja välttämään rappeutumisen (kuva 2). Usein toimenpiteillä pyritään kuitenkin vastaamaan yrityksen päivittäisiin haasteisiin sukellusmatkailun muuttuvalla kentällä, sen sijaan että toimenpiteet olisivat suunniteltu selkeästi esimerkiksi ilmastonmuutoksen vaikutuksien torjumiseksi. Toimenpiteet kyllä palvelevat muun muassa ilmastonmuutoksen vaikutuksien minimoinnissa, mutta alalle tarvittaisiin myös selkeästi pitkántähtäimen suunnitelmia, joiden noudattamiseen sitouduttaisiin. Jokainen sukellusyritys on erilainen ja samat toimintamallit ja toimenpiteet eivät sovi kaikille yrityksille. Yrityksien tulee miettiä mitkä ovat juuri ne toimenpiteet ja ratkaisumallit, jotka tällä hetkellä sopivat yrityksen tilanteeseen ja tarpeisiin. Ajan ja yrityksen kehityksen myötä tarpeita on syytä arvioida uudelleen muuttuneen tilanteen mukaan. Kuten kaikki haastateltavat toivat esille, ala muuttuu jatkuvasti. Kyetäkseen vastaamaan erilaisiin uhkiin yritykset eivät voi jäädä tuleen makaamaan, vaan toimintaa on kehitettävä jatkuvasti.

8.4 Merkittävyys ja jatkotutkimus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ollut tehdä yleistyksiä. Lisäksi tulosten yleistämistä hankaloittaa Hirsjärven et al. (1997) mukaan se, että haastatteluaineisto on aina aika- ja tilannesidonnaista. Tarkoituksena oli selvittää suomalaisten sukellusmatkailualan toimijoiden subjektiivisia näkemyksiä sukellusmatkailun kohtaamista uhkista. Aikaisempien tutkimustulosten, alan kirjallisuuden ja tämän tutkimuksen tuloksien perusteella voidaan kuitenkin todeta, että sukellusmatkailualalla ilmastonmuutos koetaan uhkaksi.

Matkailussa ilmiöt ovat harvoin yksinkertaisia ja kaikki tuntuu vaikuttavan kaikkeen. Saadut tulokset nostavat esiin sen, että matkailua ei voida käsitellä vain yhtenä isona toimialana. Matkailun sisällä on lukemattomia erilaisia matkailun muotoja, joista matkailu koostuu. Tutkimalla näitä matkailun eri muotoja, kuten sukellusmatkailua ja vielä tarkemmin suomalaista sukellusmatkailua Thaimaassa, saamme arvokasta tietoa siitä, mitä ruohonjuuritasolla tehdään ja ajatellaan. Loppujen lopuksi, matkailun eri alojen pienet toimijat ovat jokapäiväisellä tekemisellään vaikuttamassa siihen

mihin suuntaan ala on menossa. Pienistä teoista kasvaa suuria tekoja kun riittävän moni niihin osallistuu. Näin sukellusmatkailu voi vaikuttaa alhaalta ylöspäin omalta osaltaan koko matkailuun.

Tällä tutkimuksella ei ole tarkoitus tarjota ratkaisuja suomalaisten sukellusmatkailuyrittäjien ja alan työntekijöiden kokemiin uhkiin. Mutta haastatteleamalla alan toimijoita voidaan kuitenkin herättää heitä ajattelemaan ja tiedostamaan uhkia paremmin. Samalla tulivat esille uhkat, joista haastateltavat olivat kaikista eniten huolissaan. Tämän on tarkoitus auttaa sukellusmatkailuyrittäjiä miettimään omien toimenpiteidensä merkitystä ja kohdentamista. Nyt myös jatkotutkimus voidaan kohdistaa paremmin juuri merkittävimpiin uhkiin ja etsiä niihin ratkaisuja.

Jatkotutkimusta kaivattaisiin sukellusmatkailuun merkittävästi vaikuttavasta matkailun kausiluonteisuudesta. Miksi matkailukausi lyhenee ja tiivistyy vaikka sääolosuhteissa ei tapahdu merkittävää muutosta? Onko taustalla loma-aikojen muutos? Vaikuttaako länsimaissa työn luonteen muuttuminen ja esimerkiksi etätyön lisääntyminen matkailijavirtoihin tai matkustusajankohtaan? Sukellusmatkailualan työn kasautuminen entistä tiiviimmin piikkisesongille ja matalan sesongin vähäiset asiakasmäärät saattavat olla sukellusyrittäjille hyvin stressaavaa. Siksi olisi tärkeää selvittää millaisin keinoin alan kausiluonteisuutta voitaisiin mahdollisesti tasoittaa.

Myös matkailuyrittäjien ja matkailijoiden välit kaipaisivat lisää tutkimusta. Matkailijoiden ja paikallisten sekä matkailun ja paikallisten suhdetta on tutkittu paljon. Tässä tutkimuksessa esille nousseet kiinalaismatkailijat antavat aiheita tutkia ulkomaalaisten matkailuyrittäjien suhdetta erilaisiin matkailijasegmentteihin. Myös erilaisten matkailijasegmenttien käyttäytymisen ja heihin suhtautumisen muuttuminen matkailukokemuksen karttuessa kaipaavat vielä tutkimusta.

LÄHTEET

- Bennett, M., Dearden, P., & Rollins, R. (2003). The sustainability of dive tourism in Phuket, Thailand. In H. Landsdown, P. Dearden, and W. Neilson (Toim.), *Communities in SE Asia: Challenges and responses*, 97-106.
- Bilgihan, A., Barreda, A., Okumus, F., & Nusair, K. (2016). Consumer perception of knowledge-sharing in travel-related Online Social networks. *Tourism Management*, 52, 287-296.
- Briassoulis, H. (2002). Sustainable tourism and the question of the commons. *Annals of Tourism Research*, 29(4), 1065-1085.
- Buhalis, D., & Law, R. (2008). Progress in information technology and tourism management: 20 years on and 10 years after the Internet—The state of eTourism research. *Tourism Management*, 29(4), 609-623.
- Butler, R. (2014). Coastal tourist resorts: History, development and models. *ACE: Architecture, City and Environment*, 9(25), 203-228.
- Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *Canadian Geographer*, 24(1), 5-12.
- Chinmaneevong, C. (2016). Government urged to improve safety for tourists. *Bangkok Post* Lainattu 18.1.2018, saatavilla: <https://www.bangkokpost.com/print/1015733/>
- Chuwiruch, N., & Jagtiani, S. (2017). Thailand says it's on track to end military rule in 2018. *Bloomberg*, Lainattu 28.1.2018, saatavilla: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-11-15/thailand-on-track-for-november-2018-election-top-minister-says>
- Coghlan, A., & Prideaux, B. (2009). Welcome to the wet tropics: The importance of weather in reef tourism resilience. *Current Issues in Tourism*, 12(2), 89-104.
- Cohen, E. (1972). Toward a sociology of international tourism. *Social Research*, 39(1), 164-182.
- Curtin, S., & Garrod, B. (2008). Chapter 5 - Vulnerability of marine mammals to diving tourism activities. In B. Garrod, & S. Gössling (Toim.), *New frontiers in marine tourism*, 93-113. Oxford: Elsevier.

- Daldeniz, B., & Hampton, M. P. (2013). Dive tourism and local communities: Active participation or subject to impacts? case studies saatavilla: malaysia. *International Journal of Tourism Research*, 15(5), 507-520.
- Davenport, J., & Davenport, J. L. (2006). The impact of tourism and personal leisure transport on coastal environments: A review. *Estuarine, Coastal and Shelf Science*, 67(1-2), 280-292.
- Davison, B. (2007). How many divers are there? *Undercurrents, Online*, 22(5). Lainattu 11.11.2015, saatavilla: http://www.undercurrent.org/UCnow/dive_magazine/2007/HowManyDivers200705.html
- Decrop, A. (2004). Trustworthiness in qualitative tourism research. In J. Phillimore, & L. Goodson (Toim.), *Qualitative research in tourism: Ontologies, epistemologies and methodologies*, 156-169. London: Routledge.
- Dimmock, K., & Musa, G. (2015). Scuba diving tourism system: A framework for collaborative management and sustainability. *Marine Policy*, 54, 52-58.
- Dimmock, K., & Cummins, T. (2013). History of scuba diving tourism. In G. Musa, & K. Dimmock (Toim.), *Scuba diving tourism*, 14-28. London: Routledge.
- Divescover. (2018). Dive in Thailand. Lainattu 6.1.2018, saatavilla: <http://divescover.com/dive-centers/thailand>
- Dive the world. (2018). Diving in Thailand. Lainattu 28.1.2018, saatavilla: <http://www.dive-the-world.com/diving-sites-thailand.php>
- Dodds, R., Graci, S. R., & Holmes, M. (2010). Does the tourist care? A comparison of tourists in Koh Phi Phi, Thailand and Gili Trawangan, Indonesia. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(2), 207-222.
- Edelheim, J., & Ilola, H. (2017). Matkailututkimus, matkailija ja matkailija. In J. Edelheim, & H. Ilola (Toim.), *Matkailututkimuksen avainkäsitteet*, 17-25. Turenki: Lapland University Press.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Espiner, S., & Becken, S. (2014). Tourist towns on the edge: conceptualising vulnerability and resilience in a protected area tourism system. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(4), 646-665.

- Feary, D. A., Burt, J. A., & Bartholomew, A. (2011). Artificial marine habitats in the arabian gulf: Review of current use, benefits and management implications. *Ocean and Coastal Management, 54*(10), 742-749.
- Fennell, D. A. (2006). *Tourism ethics* (198-223). Clevedon: Channel View Publ.
- Gale, E. L., & Saunders, M. A. (2013). The 2011 Thailand flood: Climate causes and return periods. *Weather, 68*(9), 233-237.
- Garrod, B., & Gössling, S. (2008). Introduction. In B. Garrod, & S. Gössling (Toim.), *New frontiers in marine tourism*, 3-28. Oxford: Elsevier.
- Gill, D. A., Schuhmann, P. W., & Oxenford, H. A. (2015). Recreational diver preferences for reef fish attributes: Economic implications of future change. *Ecological Economics, 111*, 48-57.
- Goodson, L., & Phillimore, J. (2004). The inquiry paradigm in qualitative tourism research. In J. Phillimore, & L. Goodson (Toim.), *Qualitative research in tourism: Ontologies, epistemologies and methodologies*, 30-45. London: Routledge.
- Gössling, S. (2017). Tourism, information technologies and sustainability: an exploratory review. *Journal of Sustainable Tourism, 25*(7), 1024-1041.
- Gössling, S., Lindén, O., Helmersson, J., Liljenberg, J., & Quarm, S. (2008). Chapter 4 - Diving and global environmental change: A Mauritius case study. In B. Garrod, & S. Gössling (Toim.), *New frontiers in marine tourism*, 67-92. Oxford: Elsevier.
- Hall, C. M. (2008). *Tourism planning* (2. ed.), 191-226. Harlow, England: Pearson/Prentice Hall.
- Hall, C. M. (2005). *Tourism, recreation and climate change*. Clevedon: Channel View Publications.
- Hall, C. M., & Lew, A. A. (2009). *Understanding and managing tourism impacts: An integrated approach*, 1-365. London: Routledge.
- Hall, C. M., & Page, S. (2010). The contribution of Neil Leiper to tourism studies. *Current Issues in Tourism, 13*(4), 299-309.
- Hincks, J. (2017). A series of 15 grenade, bomb and gun attacks rock southern Thailand. *Time*.
Lainattu 5.1.2018, saatavilla: <http://time.com/4747715/southern-thailand-bomb-attacks/>

- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (1997). 7.6 Haastattelu. *Tutki ja kirjoita*, 200-208. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Hollinshead, K. (2004). A Primer in ontological craft: the creative capture of people and places through qualitative research. In J. Phillimore, & L. Goodson (Toim.), *Qualitative research in tourism: Ontologies, epistemologies and methodologies*, 63-82. London: Routledge.
- Ince, T., & Bowen, D. (2011). Consumer satisfaction and services: Insights saatavilla: dive tourism. *The Service Industries Journal*, 31(11), 1769-1792.
- Iso-Ahola, S. E. (1980). *The social psychology of leisure and recreation*. Dubuque, Iowa: Wm. C. Brown Company.
- Jennings, G. R. (2009). Methodologies and Methods. In T. Jamal, & M. Robinson (Toim.), *The SAGE handbook of tourism studies*, 672-692. Los Angeles: SAGE.
- Jordan, F., & Gibson, H. (2004). Let your data do the talking: Researching the solo travel experiences of british and american women. In J. Phillimore, & L. Goodson (Toim.), *Qualitative research in tourism: Ontologies, epistemologies and methodologies*, 215-235. London: Routledge.
- Knoema. (2018). Contribution of travel and tourism to GDP as a share of GDP. Lainattu 24.2.2018, saatavilla: <https://knoema.com/atlas/topics/Tourism/Travel-and-Tourism-Total-Contribution-to-GDP/Contribution-of-travel-and-tourism-to-GDP-percent-of-GDP>
- Knowlton, N. (2001). The future of coral reefs. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 98(10), 5419-5425.
- Laimer, P. (2010). Basic concepts and definitions: Travel and tourism (domestic and international). *Tourism Statistics: Challenges and Good Practices UNWTO*. Lainattu 8.9.2017, saatavilla: <https://unstats.un.org/unsd/tradeserv/Workshops/Chisinau/docs/05%20a%20-%20UNWTO-Basis%20concepts.pdf>
- Lee, D. S., Pitari, G., Grewe, V., Gierens, K., Penner, J. E., Petzold, A., Prather, M. J., Schumann, U., Bais, A., Berntsen, T., Iachetti, D., Lim, L. L., Sausen, R. (2010). Transport impacts on atmosphere and climate: Aviation. *Atmospheric Environment*, 44(37), 4678-4734.
- Leiper, N. (1979). The framework of tourism towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry. *Annals of Tourism Research*, 6(4), 390-407.

- Leiper, N. (1990). Tourist attraction systems. *Annals of Tourism Research*, 17(3), 367-384.
- Lew, A. A. (2013). A world geography of recreational scuba diving. In G. Musa, & K. Dimmock (Toim.), *Scuba diving tourism*, 29-51. London: Routledge.
- Lindgren, A., Palmlund, J., Wate, I., & Gössling, S. (2008). Chapter 6 - Environmental management and education: The case of PADI*. In B. Garrod, & S. Gössling (Toim.), *New frontiers in marine tourism*, 115-136. Oxford: Elsevier.
- Lucrezi, S., Milanese, M., Markantonatou, V., Cerrano, C., Sarà, A., Palma, M., & Saayman, M. (2017). Scuba diving tourism systems and sustainability: Perceptions by the scuba diving industry in two marine protected areas. *Tourism Management*, 59, 385-403.
- Main, M. A., & Dearden, P. (2007). Tsunami impacts on Phuket's diving industry: Geographical implications for marine conservation. *Coastal Management*, 35(4), 467-481.
- Markusen, A. (1999). Fuzzy concepts, scanty evidence, policy distance: The case for rigour and policy relevance in critical regional studies. *Regional Studies*, 33(9), 869-884.
- Marshall, N. A., Marshall, P. A., Abdulla, A., Roupael, T., & Ali, A. (2011). Preparing for climate change: Recognising its early impacts through the perceptions of dive tourists and dive operators in the egyptian red sea. *Current Issues in Tourism*, 14(6), 507-518.
- Meisel-Lusby, C., & Cottrell, S. (2008). Understanding motivations and expectations of scuba divers. *Tourism in Marine Environments*, 5(1), 1-14.
- Michael, T. (2017). Death Island Clue backpacker elise dallemagne 'used fake name' in days before her death on koh tao where she was found hanged and eaten by lizards. *The Sun*, Lainattu 5.1.2018, saatavilla: <https://www.thesun.co.uk/news/3940563/backpacker-elise-dallemagne-fake-name-death-koh-tao-hanged-eaten-lizards/>
- Munar, A. M., & Jacobsen, J. K. S. (2014). Motivations for sharing tourism experiences through social media. *Tourism Management*, 43, 46.
- Musa, G., & Dimmock, K. (2013). Introduction: scuba diving tourism. In G. Musa, & K. Dimmock (Toim.), *Scuba diving tourism*, 3-13. London: Routledge.
- PADI. (2009). PADI Statistics. Lainattu 16.11.2015, saatavilla: <https://www.padi.com/scuba-diving/about-padi/statistics/>

- Peeters, P., Gössling, S., & Becken, S. (2007). Innovation towards tourism sustainability: Climate change and aviation. *International Journal of Innovation and Sustainable Development*, 1(3), 184-200.
- Phillimore, J., & Goodson, L. (2004). Progress in qualitative research in tourism: epistemology, ontology and methodology. In J. Phillimore, & L. Goodson (Toim.), *Qualitative research in tourism: Ontologies, epistemologies and methodologies*, 3-29. London: Routledge.
- Plog, S. (2001). Why destination areas rise and fall in popularity. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 42(3), 13-24.
- Polwiang, S. (2016). Estimation of dengue infection for travelers in Thailand. *Travel Medicine and Infectious Disease*, 14(4), 398-406.
- Reuters. (2017). Roadside bombs kills six soldiers in south Thailand. *Reuters*, Lainattu 5.1.2018, saatavilla: <https://www.reuters.com/article/us-thailand-south/roadside-bombs-kills-six-soldiers-in-south-thailand-idUSKBN19A0RJ>
- Rittichainuwat, B. N., & Chakraborty, G. (2009). Perceived travel risks regarding terrorism and disease: The case of Thailand. *Tourism Management*, 30(3), 410-418.
- Ruhanen, L., & Shakeela, A. (2013). Responding to Climate Change: Australian Tourism Industry Perspectives on Current Challenges and Future Directions, Asia Pacific. *Journal of Tourism Research*, 18(1-2), 35-51.
- Saarinen, J., & Tervo, K. (2006). Perceptions and adaptation strategies of the tourism industry to climate change: The case of Finnish nature-based tourism entrepreneurs. *International Journal of Innovation and Sustainable Development*, 1(3), 214-228.
- Saarinen, J. (2006). Traditions of sustainability in tourism studies. *Annals of Tourism Research*, 33(4), 1121-1140.
- Scott, D., Hall, C. M., & Gössling, S. (2012). *Tourism and climate change* (1. publ. ed.). London: Routledge.
- Secor, A. J. (2010). Social Surveys, Interviews and Focus Groups. In B. Gomez, & J. P. Jones III (Toim.), *Research methods in geography*, 194-205. Malden, Mass.: Wiley-Blackwell.
- Shaw, G., & Williams, A. M. (2002). *Critical issues in tourism* (2. ed. ed.). Oxford: Blackwell.

- Simple Life Divers Co. Ltd. (2018). Koh Tao Weather & Diving Season. Lainattu 28.1.2018, saatavilla: <http://www.simplelifedivers.com/gulf-of-thailand-weather.html>
- Slezak, M. (2016). Coral bleaching event now biggest in history – and about to get worse. *The Guardian*. Lainattu 9.1.2018, saatavilla: <https://www.theguardian.com/environment/2016/jun/21/coral-bleaching-event-now-biggest-in-history-and-about-to-get-worse>
- Slezak, M. (2017). More coral bleaching feared for great barrier reef in coming months; the next event, if it occurs, may not be as damaging as the previous two, but could ruin the chances of coral recovery. *The Guardian*. Lainattu 9.1.2018, saatavilla: <https://www.theguardian.com/environment/2017/nov/03/more-coral-bleaching-feared-for-great-barrier-reef-in-coming-months>
- Smith, L. T. (1999). *Decolonizing methodologies*. London: University of Otago Press.
- Smith, S. L. J. (1988). Defining tourism a supply-side view. *Annals of Tourism Research*, 15(2), 179-190.
- Swarbrooke, J. (2002). *Sustainable tourism management* (155-160), (1. publ. ed.). Wallingford: CABI Publ.
- Tanaboriboon, Y., & Satiennam, T. (2005). Traffic accidents in Thailand. *IATSS Research*, 29(1), 88-100.
- Tapsuwan, S., & Asafu-Adjaye, J. (2008). Estimating the economic benefit of SCUBA diving in the Similan Islands, Thailand. *Coastal Management*, 36(5), 431-442.
- Tapsuwan, S., & Rongrongmuang, W. (2015). Climate change perception of the dive tourism industry in Koh Tao Island, Thailand. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, (11), 58-63.
- Townsend, C. (2008). Chapter 7 - Dive tourism, sustainable tourism and social responsibility: A growing agenda. In B. Garrod, & S. Gössling (Toim.), *New frontiers in marine tourism*, 139-152. Oxford: Elsevier.
- Tribe, J. (2004). Knowing about tourism: epistemological issues. In J. Phillimore, & L. Goodson (Toim.), *Qualitative research in tourism: Ontologies, epistemologies and methodologies*, 46-62. London: Routledge.

- Tsai, C., Wu, T., Wall, G., & Linliu, S. (2016). Perceptions of tourism impacts and community resilience to natural disasters, *Tourism Geographies*, 18(2), 152-173.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (5. uud. laitos) Helsinki: Tammi.
- Ulkoministeriö. (2018). Thaimaa: Matkustustiedote. Lainattu 18.1.2018, saatavilla: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=341413&contentlan=1&culture=f>
- UNEP. (2005). *Making tourism more sustainable : A guide for policy makers* (pp. 11-12). Madrid: United Nations Environment Programme, Division of Technology, Industry and Economics.
- United Nations World Tourism Organization. (2001). *Tourism 2020 vision. Vol. 7. Global forecasts and profiles of market segments*. Madrid: WTO.
- United Nations World Tourism Organization. (2014). *Glossary of tourism terms*.
- United Nations World Tourism Organization. (2016). *Tourism Highlights 2016 Edition. World Tourism Organization (UNWTO)*. Madrid: UNWTO.
- Urry, J. (1990). *The tourist gaze: Leisure and travel in contemporary societies* (1. publ. ed.). London: Sage.
- van Treeck, P., & Schuhmacher, H. (1999). Mass diving tourism – A new dimension calls for new management approaches. *Marine Pollution Bulletin*, 37(8), 499-504.
- Vianna, G. M. S., Meekan, M. G., Pannell, D. J., Marsh, S. P., & Meeuwig, J. J. (2012). Socio-economic value and community benefits saatavilla: shark-diving tourism in Palau: A sustainable use of reef shark populations. *Biological Conservation*, 145(1), 267-277.
- White, A. T., Vogt, H. P., & Arin, T. (2000). Philippine coral reefs under threat: The economic losses caused by reef destruction. *Marine Pollution Bulletin*, 40(7), 598-605.
- WHO. (2018). Strengthening road safety in Thailand. *World Health Organization (WHO)*. Lainattu 18.1.2018, saatavilla: <http://www.searo.who.int/thailand/areas/roadsafety/en/>
- Wikitravel. (2017). Diving in Thailand. *Wikitravel, the Free Travel Guide*, Lainattu 28.1.2018, saatavilla: https://wikitravel.org/en/Diving_in_Thailand

- Wilson, K. (1998). Market\industry confusion in tourism economic analyses. *Annals of Tourism Research*, 25(4), 803-817.
- Wongthong, P., & Harvey, N. (2014). Integrated coastal management and sustainable tourism: A case study of the reef-based SCUBA dive industry Thailand. *Ocean & Coastal Management*, 95, 138-146.
- World Travel & Tourism Council. (2017). Economic Impact 2017 Thailand. *Travel & Tourism*.
Lainattu 24.11.2017, saatavilla: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2017/thailand2017.pdf>
- Zhang, J., Inbakaran, R. J., & Jackson, M. S. (2006). Understanding community attitudes towards tourism and host-guest interaction in the urban-rural border region. *Tourism Geographies*, 8(2), 182-204.
- Zhang, L., Qiu, J., & Chung, S. (2015). Assessing perceived crowding of diving sites in Hong Kong. *Ocean and Coastal Management*, 116, 177-184.

LIITTEET

Liite 1 Haastattelurunko

Haastattelurunko

Taustakysymykset

- Nimi ja edustamasi yritys?
- Kauanko olet ollut mukana sukellusyrityksessä ja oletko työskennellyt samalla alalla jossain muualla?
- Oletko sukellusyrittäjä, yrityksen työntekijä vai jokin muu?
- Toimenkuva yrityksessä?
- Yrityksen perustamisvuosi ja toimipaikka/paikat?
- Mitä palveluja yritys tarjoaa? (sukellus/snorkklausretkiä, sukelluskurssit, muut retket ym.)

Pääkysymykset

Mitä pidät uhkana sukellusmatkailulle yleensä ja Thaimaassa?

Millaisia muutoksia uskot alalle olevan tulossa yleensä ja Thaimaassa?

Millaiset uhat ja muutokset koskevat erityisesti omaa/edustamaasi yritystäsi/työpaikkaasi?

Lisäkysymyksiä

Miten koetut uhat ja muutokset vaikuttavat sukellusyrityksen toimintaan?

Onko uhkiin ja muutoksiin varauduttu tai onko niitä ennakoitu?

Onko olemassa käytäntöjä, toimenpiteitä tai suunnitelmia?

Alla on matkailu- ja sukellusmatkailukirjallisuudesta esiin nousseita asioita, joilla on osoitettu olevan vaikutusta matkailuun ja sen kehitykseen. Miten ne mielestäsi vaikuttavat sukellusmatkailuun yleisesti ja omassa/edustamassasi yrityksessä/työpaikkaikassasi?

Taloudelliset teemat

- Matkailutulojen valuminen lähialueille ja muihin maihin sekä kilpailu kohteiden välillä

- Yrityksen sekä kohteen markkinoinnin ja näkyvyyden toteutus ja suunnitelmat
- Yrityksen verkostoituminen ja yhteistyö muiden sukellusyritysten, viranomaisten, paikallisväestön sekä muiden toimijoiden kanssa
- Suojelualueet ja pääsymaksut
- Matkailijoiden määrän kasvu ja resurssien riittävyys
- Alan kausiluonteisuus, matkailusezonkien muutokset ja tasapaino kysynnän ja tarjonnan välillä
- Riippuvaisuus tuontitavarasta ja matkailijoista
- Vakuutusturva
- Lentoliikenne ja saavutettavuus

Sosiaaliset teemat

- Yhteistyö valtion, paikallishallinnon ja paikallisyhteisöjen kanssa koskien alueen suunnittelua, maankäyttöä ja rakentamista sekä ohjeiden ja määräysten laatimista
- Paikalliskulttuurin huomioiminen
- Konfliktit sekä ristiriidat paikallisväestön ja muiden kanssa sekä kohteen turvallisuus (rikollisuus, taudit)
- Yrityksen asiakkaat nyt ja tulevaisuudessa

Ekologiset teemat

- Riippuvuus merellisestä luonnosta ja matkailijoiden määrän kasvu (luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja lajikato)
- Ilmastonmuutos ja sen aiheuttamat muutokset
- Valtion ja paikallishallinnon rooli ja ohjaus kohteiden suojelussa
- Miten ymmärrätte vihreän talouden ja kestävä kehityksen?
- Pyritäänkö kestävään kehitykseen ja millä keinoin?

Muut

- Tapahtumat, joilla on suuri vaikutus mutta pieni todennäköisyys (esim. tsunami, tulivuorenpurkaus, terrori-isku, vallankaappaus, aseellinen konflikti)

- Suunnitelmat ja käytännöt nopeisiin ja hitaisiin uhkiiin/muutoksiin sekä väliaikaisiin ja pysyviin muutoksiin?

Alla on matkailukohdetta ja matkailuyrityksiä kuvaava elinkaarimalli. Missä näet edustamasi yrityksen nyt ja tulevaisuudessa?

